

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНЕ НЕКОМЕРЦІЙНЕ ПІДПРИЄМСТВО
«ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«КИЇВСЬКИЙ АВІАЦІЙНИЙ ІНСТИТУТ»»

Кваліфікаційна наукова
праця на правах рукопису

БЕХТЕР ЛІЛІЯ ВАЛЕРІЇВНА

УДК 342.951:061.2:005.8(477)

ДИСЕРТАЦІЯ

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ
ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ НА РЕГІОНАЛЬНОМУ РІВНІ У ВЗАЄМОДІЇ З
МІЖНАРОДНИМИ БЛАГОДІЙНИМИ ОРГАНІЗАЦІЯМИ ЩОДО
РЕАЛІЗАЦІЇ МІЖНАРОДНИХ ПРОЄКТІВ

12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне
право

Спеціальність 081 - Право

Галузь знань 08 - Право

Подається на здобуття наукового ступеня доктора філософії

Дисертація містить результати власних досліджень. Використання ідей,
результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело

_____ Л.В. Бехтер

Науковий керівник: Рябченко Олена Петрівна, доктор юридичних наук, професор,
заслужений діяч науки і техніки України

Київ – 2025

АНОТАЦІЯ

Бехтер Л. В. Адміністративно-правові засади діяльності органів публічної влади на регіональному рівні у взаємодії з міжнародними благодійними організаціями щодо реалізації міжнародних проєктів. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право». – Державне некомерційне підприємство «Державний університет «Київський авіаційний інститут»», Київ, 2025.

Дисертація є однією з перших у національній юриспруденції комплексних наукових досліджень, присвячених здійсненню характеристики адміністративно-правового регулювання діяльності органів публічної влади на регіональному рівні у взаємодії з міжнародними благодійними організаціями щодо реалізації міжнародних проєктів. В результаті дослідження сформульовано низку наукових положень, рекомендацій і висновків, зокрема:

уперше:

- аргументовано виокремлено комплекс ознак, що характеризують взаємодію міжнародних благодійних організацій з органами публічної влади на регіональному рівні (нормативно-правова регламентація; цілеспрямованість; інституційна багаторівневність та «інституційна ієрархія»; функціональна спрямованість щодо реалізації міжнародних проєктів; публічно-правовий характер взаємодії; гнучкість та адаптивність; адміністративно-процедурна взаємодія; контроль та звітність, взаємна відповідальність) в контексті реалізації міжнародних проєктів як основи формуванні пропозицій щодо підвищення ефективності організації взаємодії;

- доведено, що принципами взаємодії міжнародних благодійних організацій з органами публічної влади на регіональному рівні в контексті реалізації міжнародних проєктів є принцип нормативної визначеності, який за сутністю відповідає принципу законності; принцип партнерства та координації; принцип

прозорості та підзвітності; принцип локалізації допомоги; принцип довгострокової сталості; принцип оперативності та гнучкості;

- аргументовано необхідність внесення змін до законів України «Про благодійну діяльність та благодійні організації», «Про місцеве самоврядування в Україні» та прийняття Закону України «Про оптимізацію механізму забезпечення діяльності органів публічної влади на регіональному рівні у взаємодії з міжнародними благодійними організаціями щодо реалізації міжнародних проєктів», а також доцільності створення окремого органу публічної влади у сфері благодійництва із відповідними територіальними управліннями - Державної агенції із благодійництва, волонтерства та неурядової діяльності;

удосконалено:

- підходи до визначення системи адміністративно-правових відносин за участі міжнародних благодійних організацій та органів публічної влади в процесі взаємодії на регіональному рівні щодо реалізації міжнародних проєктів, як системи відносини щодо: державної реєстрації їх діяльності, їх звітності, припинення діяльності, внутрішньоорганізаційної діяльності, акредитації представництв, філій міжнародних благодійних організацій, державного контролю за діяльністю міжнародних благодійних організацій з боку органів публічної влади, адміністративної та дисциплінарної відповідальності міжнародних благодійних організацій та посадових осіб органів публічної влади тощо;

- аргументацію визначення основних напрямів взаємодії міжнародних благодійних організацій та органів публічної влади на регіональному рівні щодо реалізації міжнародних проєктів, якими є: нормативно-правовий; організаційний; економічний; інформаційний; соціально-мотиваційний;

набули подальшого розвитку:

- підходи до класифікації методів взаємодії міжнародних благодійних організацій та органів публічної влади на регіональному рівні, що умовно поділено на поділити на внутрішні, які охоплюють обмін інформацією, ідеями та досвідом між самими організаціями, та зовнішні – спрямовані на організацію

співпраці між міжнародними благодійними організаціями та органами влади у сфері планування й реалізації проєктів;

- висновки, досягнуті на основі аналізу досвіду зарубіжних країн із нормативного регулювання діяльності благодійних організацій, їх взаємодії із органами публічної та місцевої влади зроблено про те, що: функціонування благодійних організацій, як правило, переслідує публічно корисну мету, що є базисом для звільнення їх від оподаткування; благодійні організації мають бути відкритими для широкого загалу, широко вживати заходів про розміщення інформаційних повідомлень про їх діяльність та відповідні здобуті результати; є необхідним розширення сфер благодійної діяльності, попередньо виключивши ті, що належать до безпосереднього відання та забезпечення органів публічної влади; необхідним є функціонування окремого органу публічної влади із відповідними територіальними управління на місцях, що на основі компетентнісного підходу має вирішувати задачі із забезпечення ефективності здійснення благодійництва.

Зроблено висновок, що методи взаємодії міжнародних благодійних організацій та органів публічної влади в контексті реалізації міжнародних проєктів на регіональному рівні слід розуміти як сукупність підходів, способів аналізу, а також використання правових, організаційних і комунікаційних інструментів, що впливають на суспільну свідомість, поведінку громадян та динаміку соціальних процесів, що забезпечують ефективну координацію між суб'єктами взаємодії.

Серед ключових методів зовнішньої взаємодії виокремлено: інформування, що передбачає донесення важливої інформації до зацікавлених сторін; консультування як форма обговорення рішень; делегування повноважень та відповідальності; а також контроль за дотриманням умов реалізації ініціатив.

Ключові слова: принципи, благодійництво, волонтерство, права людини, адміністративні правовідносини, органи державної влади, органи публічної влади, місцеве самоврядування, міжнародні благодійні організації, воєнний стан, адміністративна процедура, правове регулювання, тимчасово окупована територія, відповідальність, публічне адміністрування.

ANNOTATION

Bekhter L. V. Administrative and legal principles of activity of public authorities at the regional level in cooperation with international charitable organizations for the implementation of international projects. - Qualifying scientific work on the rights of a manuscript.

Dissertation for the degree of Doctor of Philosophy in the specialty 081 «Law» - State Non-Profit Enterprise «State University «Kyiv Aviation Institute», Kyiv, 2025.

The dissertation is one of the first comprehensive scientific studies in the national jurisprudence devoted to the characterization of administrative and legal regulation of the activities of public authorities at the regional level in cooperation with international charitable organizations in the implementation of international projects. The study resulted in a number of scientific provisions, recommendations and conclusions, in particular:

for the first time:

- a set of characteristics that characterize the interaction of international charitable organizations with public authorities at the regional level has been identified (regulatory and legal regulation; purposefulness; institutional multi-level structure and ‘institutional hierarchy’; functional focus on the implementation of international projects; public-legal nature of interaction; flexibility and adaptability; administrative and procedural interaction; control and accountability, mutual responsibility) in the context of implementing international projects as a basis for developing proposals to improve the effectiveness of interaction;

- it has been proven that the principles of interaction between international charitable organizations and public authorities at the regional level in the context of the implementation of international projects are the principle of regulatory certainty, which essentially corresponds to the principle of legality; the principle of partnership and coordination; the principle of transparency and accountability; the principle of localization of aid; the principle of long-term sustainability; the principle of efficiency and flexibility;

- the need to amend the laws of Ukraine «On Charitable Activities and Charitable Organizations», «On Local Self-Government in Ukraine» and the adoption of the Law of Ukraine «On Optimizing the Mechanism for Ensuring the Activities of Public Authorities at the Regional Level in Interaction with International Charitable Organizations for the Implementation of International Projects, as well as the advisability of creating a separate public authority in the field of charity with corresponding territorial administrations - the State Agency for Charity, Volunteering and Non-Governmental Activities;

improved:

- approaches to defining the system of administrative and legal relations involving international charitable organizations and public authorities in the process of interaction at the regional level regarding the implementation of international projects, as a system of relations regarding: state registration of their activities, their reporting, termination of activities, internal organizational activities, accreditation of representative offices and branches of international charitable organizations, state control over the activities of international charitable organizations by public authorities, administrative and disciplinary responsibility of international charitable organizations and officials of public authorities, etc.;

- arguments for determining the main areas of interaction between international charitable organizations and public authorities at the regional level in the implementation of international projects, which are: regulatory and legal; organizational; economic; informational; socio-motivational;

have been further developed:

- approaches to classifying methods of interaction between international charitable organizations and public authorities at the regional level, which are conditionally divided into internal methods, covering the exchange of information, ideas and experience between the organizations themselves, and external methods, aimed at organizing cooperation between international charitable organizations and authorities in the field of project planning and implementation;

- conclusions reached on the basis of an analysis of the experience of foreign countries in the regulatory control of charitable organizations and their interaction with public and local authorities, namely that: the functioning of charitable organizations, as a rule, pursues a publicly beneficial purpose, which is the basis for their exemption from taxation; charitable organizations should be open to the general public and widely publicize information about their activities and the results achieved; it is necessary to expand the scope of charitable activities, after first excluding those that fall under the direct jurisdiction and responsibility of public authorities; it is necessary to establish a separate public authority with relevant local territorial administrations, which would be responsible for ensuring the effective implementation of charitable activities.

The author concludes that the methods of interaction between international charitable organizations and public authorities in the context of implementing international projects at the regional level should be understood as a set of approaches, methods of analysis, and the use of legal, organizational and communication tools that influence public consciousness, behavior of citizens and the dynamics of social processes, ensuring effective coordination between the subjects of interaction.

The key methods of external interaction include: informing, which involves conveying important information to stakeholders; consulting as a form of decision-making; delegation of authority and responsibility; and monitoring compliance with the terms of implementation of initiatives.

Keywords: principles, charity, volunteering, human rights, administrative legal relations, public authorities, local self-government, public authorities, international charitable organizations, martial law, administrative procedure, legal regulation, temporarily occupied territory, responsibility, public administration.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

- *статті у наукових фахових виданнях України:*

1. Бехтер Л. В. Сутність категорії взаємодії міжнародних благодійних організацій з органами державної влади щодо реалізації міжнародних проєктів: проблематика наукового підходу. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2022. № 6. С. 100–105. DOI 10.32782/39221394

2. Бехтер Л. В. Адміністративно-правовий статус суб'єктів реалізації міжнародних проєктів із благодійної допомоги на регіональному рівні. *Право і суспільство*. 2024. Вип. 1, т. 1. С. 140–144. DOI 10.32842/2078-3736/2024.1.1.21

3. Бехтер Л. В. До питання про визначення принципів діяльності органів публічної влади на регіональному рівні у взаємодії міжнародних благодійних організацій щодо реалізації міжнародних проєктів. *Право і суспільство*. 2024. № 2. С. 177–182. DOI 10.32842/2078-3736/2024.2.23

4. Бехтер Л. В. Форми та методи взаємодії міжнародних благодійних організацій та органів державної влади на регіональному рівні щодо реалізації міжнародних проєктів. *Право і суспільство*. 2025. № 1. С. 212–218. DOI 10.32842/2078-3736/2025.1.31

- *наукові праці, які додатково відображають наукові апробації результатів дисертації:*

5. Бехтер Л. В. Напрями імплементації в українське законодавство міжнародних стандартів взаємодії міжнародних благодійних організацій та органів державної влади на місцевому рівні. *Свобода, безпека та незалежність: правовий вимір* : XIII Міжнародна науково-практична конференція, м. Київ, 24 лютого 2023. Київ, 2023. С. 37–39.

6. Бехтер Л. В. Функції та напрямки взаємодії міжнародних благодійних організацій та органів державної влади на регіональному рівні щодо реалізації міжнародних проєктів. *Interdisciplinary research: scientific horizons and perspectives* : collection of scientific papers «Scientia» with proceedings of the IX International

Scientific and Theoretical Conference, Reykjavík, Iceland, 7 Feb. 2025. С. 73–74.
Reykjavík, Iceland, 2025. DOI 10.36074/scientia-07.02.2025

7. Бехтер Л. В. Механізми взаємодії міжнародних благодійних організацій та органів державної влади в контексті реалізації соціально орієнтованих міжнародних проєктів. *Global trends in science and education : I* Міжнародна науково-практична конференція, м. Київ, 10–12 лютого 2025. Київ, 2025. С. 1034–1038.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	12
 РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВІ ОСНОВИ ВЗАЄМОДІЇ МІЖНАРОДНИХ БЛАГОДІЙНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ З ОРГАНАМИ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ НА РЕГІОНАЛЬНОМУ РІВНІ ЩОДО РЕАЛІЗАЦІЇ МІЖНАРОДНИХ ПРОЄКТІВ	21
1.1. Юридичний та соціальний зміст взаємодії міжнародних благодійних організацій з органами публічної влади щодо реалізації міжнародних проєктів у наукових поглядах та чинному законодавстві	21
1.2. Поняття, ознаки, принципи та процедури взаємодії міжнародних благодійних організацій з органами публічної влади на регіональному рівні щодо реалізації міжнародних проєктів.....	32
Висновки до розділу 1.....	55
 РОЗДІЛ 2. ЗМІСТ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИХ ЗАСАД ВЗАЄМОДІЇ МІЖНАРОДНИХ БЛАГОДІЙНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ З ОРГАНАМИ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ НА РЕГІОНАЛЬНОМУ РІВНІ ЩОДО РЕАЛІЗАЦІЇ МІЖНАРОДНИХ ПРОЄКТІВ	59
2.1. Міжнародні благодійні організації та органи публічної влади як суб'єкти взаємодії на регіональному рівні щодо реалізації міжнародних проєктів.....	59
2.2. Функції та напрямки взаємодії на регіональному рівні щодо реалізації міжнародних проєктів	76
2.3. Форми та методи взаємодії на регіональному рівні щодо реалізації міжнародних проєктів	90
Висновки до розділу 2.....	107

РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ВЗАЄМОДІЇ МІЖНАРОДНИХ БЛАГОДІЙНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ З ОРГАНАМИ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ НА РЕГІОНАЛЬНОМУ РІВНІ ЩОДО РЕАЛІЗАЦІЇ МІЖНАРОДНИХ ПРОЄКТІВ	113
3.1. Імплементція міжнародних стандартів взаємодії щодо реалізації міжнародних проєктів у законодавство України.....	113
3.2. Шляхи забезпечення ефективності організації взаємодії щодо реалізації міжнародних проєктів на регіональному рівні.....	143
Висновки до розділу 3.....	160
ВИСНОВКИ.....	168
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	172
ДОДАТКИ.....	190

ВСТУП

Обґрунтування вибору теми дослідження. Благодійні організації як складова громадянського суспільства є невід’ємною частиною механізму, який забезпечує функціонування демократичних інституцій та стабільності політичної та соціально-економічної системи будь-якої країни, роблячи внесок до розвитку надійної та збалансованої публічної політики. Успішну співпрацю між органами публічної влади та благодійними організаціями стимулює створення сприятливих умов для розвитку громадянського суспільства. Однією з основних рис сучасної Держави, що працює на благо своїх громадян, є тісна взаємодія та партнерство між органами публічної влади і громадянським суспільством, включно з благодійними організаціями, у процесах формування, впровадження та оцінювання публічної політики, спрямованої на задоволення суспільних інтересів.

Особливу роль і значення у забезпеченні життєдіяльності населення, особливо його незахищених верств та категорій населення, які потребують захисту, посідають благодійні організації під час воєнної агресії росії в Україні. Активна діяльність благодійних організацій спільно із волонтерським рухом дозволила врятувати життя, підтримати людей у цей надзвичайно складний для України час.

У період до повномасштабного вторгнення було здійснено комплексний аналіз ролі та функцій організацій громадянського суспільства в європейських країнах, зокрема в Україні. Уряди переосмислили свої взаємини з різними інститутами громадянського суспільства, включаючи благодійні організації, прагнучи забезпечити більш активну участь громадськості у процесах ухвалення рішень і вдосконалити публічну політику в галузі надання соціальних послуг, а також у сферах, таких як боротьба з безробіттям та поліпшення якості освіти. Разом із тим, слід враховувати наявність можливості використання діяльності благодійних організацій як прикриття для досягнення корисних цілей, відмінних від закріплених для даної діяльності у законодавстві [31, с.35-46]. Мова йде про ухилення від сплати податків, реалізацію фінансово-економічних схем з

використанням пільгових умов, передбачених для діяльності благодійних організацій, вчинення корисливих злочинів. Вказане підтверджує правозастосовна практика правоохоронних та митних органів щодо перевезення товарів, які надходили в Україну як благодійна допомога протягом березня-травня 2022 року, проте використовувалась у подальшому не за призначенням, а як товар.

З метою досягнення зазначених цілей, тобто забезпечення Державою, з одного боку, усіх необхідних умов для нормальної діяльності благодійних організацій, а з іншого – проведення змістовної, чіткої та дієвої контрольно-наглядової політики за їх роботою, необхідно забезпечити якісне нормативно-правове підґрунтя, при чому особливе значення набувають адміністративно-правові принципи і норми, через які мають бути встановлені конкретні та зрозумілі механізми взаємовідносин благодійних організацій, в тому числі – міжнародних, із державною владою та органами самоврядування. Це необхідно для того, щоб з одного боку гарантувати захищеність міжнародних благодійних організацій від зловживань і безпідставного втручання у їх роботу з боку представників органів публічної влади, а з іншого – щоб забезпечити належний рівень прозорості та законності у їх діяльності.

Визначення сутності та особливостей адміністративно-правових засад взаємодії міжнародних благодійних організацій з органами публічної влади на регіональному рівні щодо реалізації міжнародних проєктів в Україні ще не дістало належного теоретико-правового опрацювання. Дослідження виділеної предметної спрямованості спирається на наукові роботи з теорії держави і права, адміністративного права і процесу таких учених-правознавців як Вахович І. М., Виговський Д. С., Єрмак О. О., Калюжний Р. А., Кожевникова В. О., Коротков Д. С., Кондратенко О. В., Кожушко О. О., Мірошніченко А. І., Позняковська Н. М., Смолич Д. В. та ін. Разом з тим, у вітчизняній адміністративно-правовій літературі виділена проблема взагалі не була піддана науковому аналізу, необхідність якого набуває особливого значення в період воєнного стану і безпосередньо пов'язана із нагальною необхідністю вирішення соціально чутливих питань.

Врахування організуючого, упорядковуючого потенціалу науки адміністративного права створює умови належної наукової розвідки проблеми сутності взаємодії міжнародних благодійних організацій з органами публічної влади на регіональному рівні щодо реалізації міжнародних проєктів в Україні та пошуку оптимальних за існуючих умов шляхів її вдосконалення, що і визначає актуальність теми дисертаційного дослідження.

Проте, наразі бракує комплексних досліджень щодо проблематики правового регулювання, які регулюють взаємодію органів публічної влади та міжнародних благодійних організацій, що і обумовило вибір теми.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами, грантами.

Дисертацію виконано в межах планової теми науково-дослідної роботи кафедри конституційного і адміністративного права Факультету права та міжнародних відносин КАІ при виконанні держбюджетної теми «Людиноцентричність публічного права України» (02.01.2023-31.12.2025 рр. №53 2022/13.01.02).

Тема дисертації відповідає освітньо-науковій програмі «Право» за спеціальністю 081 «Право» 08 «Право» в КАІ (зокрема, ОК 1.3.1. та ОК 1.3.2., ОК 1.3.3. та ОК 1.3.4.).

Внесок здобувача полягає у виявленні адміністративно-правових засад діяльності органів публічної влади на регіональному рівні у взаємодії з міжнародними благодійними організаціями щодо реалізації міжнародних проєктів.

Мета та завдання дослідження. Мета дисертаційного дослідження полягає у розкритті сутності і змісту адміністративно-правових засад взаємодії міжнародних благодійних організацій з органами публічної влади на регіональному рівні щодо реалізації міжнародних проєктів в Україні, визначенні актуальних проблем вдосконалення правового регулювання та організації такої взаємодії.

Сформульована мета дослідження обумовила необхідність вирішення наступних завдань:

- здійснити систематизацію наукових поглядів щодо сутності взаємодії міжнародних благодійних організацій з органами публічної влади у контексті реалізації міжнародних проєктів;

- обґрунтувати поняття взаємодії міжнародних благодійних організацій з органами публічної влади на регіональному рівні щодо реалізації міжнародних проєктів та виокремити її основні ознаки у контексті реалізації міжнародних проєктів;

- сформулювати мету та визначити принципи взаємодії міжнародних благодійних організацій з органами публічної влади на регіональному рівні у контексті реалізації міжнародних проєктів;

- надати юридичну характеристику міжнародним благодійним організаціям та органам публічної влади як суб'єктам взаємодії на регіональному рівні у процесі реалізації міжнародних проєктів;

- розкрити сутність, основні функції та стратегічні напрями взаємодії міжнародних благодійних організацій з органами публічної влади у контексті реалізації міжнародних проєктів на регіональному рівні;

- обґрунтувати форми взаємодії та визначити специфічні особливості методів співпраці між міжнародними благодійними організаціями та органами публічної влади на регіональному рівні у процесі реалізації міжнародних проєктів;

- сформулювати пропозиції щодо імплементації міжнародних стандартів взаємодії у законодавстві України в контексті реалізації міжнародних проєктів;

- визначити проблеми організації взаємодії міжнародних благодійних організацій з органами публічної влади на регіональному рівні та підвищення ефективності реалізації міжнародних проєктів та запропонувати пропозиції щодо їх вирішення.

Об'єктом дослідження є суспільні відносини у сфері організації надання благодійної допомоги.

Предметом дослідження є адміністративно-правові засади взаємодії міжнародних благодійних організацій з органами публічної влади на регіональному рівні щодо реалізації міжнародних проєктів в Україні.

Методи дослідження. Сукупність методів і прийомів наукового пізнання покладено в основу дослідження, серед яких метод системного аналізу та діалектика становлять базис використання конкретних наукових методів. Застосування логіко-семантичного методу дозволило обґрунтувати понятійний апарат (підрозділ 1.1, 1.2). Методи аналізу, синтезу, класифікації, групування стали основою аналізу та систематизації наукових поглядів щодо сутності взаємодії міжнародних благодійних організацій з органами публічної влади щодо реалізації міжнародних проєктів (підрозділи 2.1, 2.2, 2.3). Метод компаративного аналізу, правового моделювання та формально-юридичний метод використовувалися для формування пропозицій щодо імплементації міжнародних стандартів взаємодії щодо реалізації міжнародних проєктів у законодавство України, виявлення актуальних питань вдосконалення адміністративно-правового забезпечення взаємодії міжнародних благодійних організацій з органами публічної влади на регіональному рівні щодо реалізації міжнародних проєктів, обґрунтування шляхів забезпечення ефективності організації взаємодії щодо реалізації міжнародних проєктів на регіональному рівні (підрозділи 3.1, 3.2). Науково-теоретичне підґрунтя для виконання дисертації склали наукові праці фахівців у галузі філософії, загальної теорії держави і права, адміністративного права, інших галузевих юридичних наук, у тому числі зарубіжних дослідників. Емпіричну базу дослідження становлять дані щодо стану публічно-правового регулювання діяльності міжнародних благодійних організацій.

Науково-теоретичне підґрунтя для виконання дисертації склали наукові праці фахівців у галузі філософії, загальної теорії держави і права, адміністративного права, інших галузевих юридичних наук, у тому числі зарубіжних дослідників.

Нормативну основу дослідження становлять Конституція України, чинні законодавчі та підзаконні нормативно-правові акти, а також проєкти нормативних актів, що визначають правові засади взаємодії міжнародних благодійних організацій із органами публічної влади на регіональному рівні. Під час підготовки дисертації використано законодавство зарубіжних країн, приписи

якого можуть бути імплементовані у законодавство України. Інформаційну та емпіричну основу дисертації становлять узагальнення практики діяльності міжнародних благодійних організацій щодо організації та надання благодійної допомоги в Україні, починаючи з 2010 року і по теперішній час, наукові аналітичні публікації, публікації у засобах масової інформації не заборонених законодавством.

Наукова новизна дослідження одержаних результатів полягає у тому, що дисертація є однією з перших спроб комплексно, з використанням сучасних методів пізнання, урахуванням новітніх досягнень науки адміністративного права, розкрити сутність і зміст адміністративно-правових засад взаємодії міжнародних благодійних організацій з органами публічної влади на регіональному рівні щодо реалізації міжнародних проєктів в Україні, визначено актуальні проблеми вдосконалення правового регулювання та організації такої взаємодії. У результаті проведеного дослідження розроблено низку нових концептуальних наукових положень та висновків, запропонованих особисто здобувачем. Основні з них такі:

уперше:

- аргументовано виокремлено комплекс ознак, що характеризують взаємодію міжнародних благодійних організацій з органами публічної влади на регіональному рівні (нормативно-правова регламентація; цілеспрямованість; інституційна багаторівневність та «інституційна ієрархія»; функціональна спрямованість щодо реалізації міжнародних проєктів; публічно-правовий характер взаємодії; гнучкість та адаптивність; адміністративно-процедурна взаємодія; контроль та звітність, взаємна відповідальність) в контексті реалізації міжнародних проєктів як основи формуванні пропозицій щодо підвищення ефективності організації взаємодії;

- доведено, що принципами взаємодії міжнародних благодійних організацій з органами публічної влади на регіональному рівні в контексті реалізації міжнародних проєктів є принцип нормативної визначеності, який за сутністю відповідає принципу законності; принцип партнерства та координації; принцип прозорості та підзвітності; принцип локалізації допомоги; принцип

довгострокової сталості; принцип оперативності та гнучкості;

- аргументовано необхідність внесення змін до законів України «Про благодійну діяльність та благодійні організації», «Про місцеве самоврядування в Україні» та прийняття Закону України «Про оптимізацію механізму забезпечення діяльності органів публічної влади на регіональному рівні у взаємодії з міжнародними благодійними організаціями щодо реалізації міжнародних проєктів», а також доцільності створення окремого органу публічної влади у сфері благодійництва із відповідними територіальними управліннями - Державної агенції із благодійництва, волонтерства та неурядової діяльності;

удосконалено:

- підходи до визначення системи адміністративно-правових відносин за участі міжнародних благодійних організацій та органів публічної влади в процесі взаємодії на регіональному рівні щодо реалізації міжнародних проєктів, як системи відносини щодо: державної реєстрації їх діяльності, їх звітності, припинення діяльності, внутрішньоорганізаційної діяльності, акредитації представництв, філій міжнародних благодійних організацій, державного контролю за діяльністю міжнародних благодійних організацій з боку органів публічної влади, адміністративної та дисциплінарної відповідальності міжнародних благодійних організацій та посадових осіб органів публічної влади тощо;

- аргументацію визначення основних напрямів взаємодії міжнародних благодійних організацій та органів публічної влади на регіональному рівні щодо реалізації міжнародних проєктів, якими є: нормативно-правовий; організаційний; економічний; інформаційний; соціально-мотиваційний;

набули подальшого розвитку:

- підходи до класифікації методів взаємодії міжнародних благодійних організацій та органів публічної влади на регіональному рівні, що умовно поділено на поділити на внутрішні, які охоплюють обмін інформацією, ідеями та досвідом між самими організаціями, та зовнішні – спрямовані на організацію співпраці між міжнародними благодійними організаціями та органами влади у

сфері планування й реалізації проєктів;

- висновки, досягнуті на основі аналізу досвіду зарубіжних країн із нормативного регулювання діяльності благодійних організацій, їх взаємодії із органами публічної та місцевої влади зроблено про те, що: функціонування благодійних організацій, як правило, переслідує публічно корисну мету, що є базисом для звільнення їх від оподаткування; благодійні організації мають бути відкритими для широкого загалу, широко вживати заходів про розміщення інформаційних повідомлень про їх діяльність та відповідні здобуті результати; є необхідним розширення сфер благодійної діяльності, попередньо виключивши ті, що належать до безпосереднього відання та забезпечення органів публічної влади; необхідним є функціонування окремого органу публічної влади із відповідними територіальними управління на місцях, що на основі компетентнісного підходу має вирішувати задачі із забезпечення ефективності здійснення благодійництва.

Практичне значення отриманих результатів. Практичне значення та використання результатів дисертаційного дослідження полягає у тому, що вони становлять як науково-теоретичний, так і практичний інтерес та можуть бути використані у таких напрямках:

- науково-дослідній сфері – основні положення та висновки дисертації можуть бути основою для подальшої розробки організаційно-правових засад діяльності міжнародних благодійних організацій в Україні;

- правотворчості – в результаті дослідження сформулюється низка пропозицій щодо внесення змін і доповнень до нормативно-правових актів, які регулюють діяльності міжнародних благодійних організацій в Україні та їх взаємодії із органами публічної влади;

- правозастосовній діяльності – використання одержаних результатів дозволить покращити організацію взаємодії міжнародних благодійних організацій із органами публічної влади на регіональному рівні;

- у навчальному процесі – матеріали дисертації можуть використовуватись під час проведення занять із дисципліни «Адміністративне право», «Адміністративне право України» у процесі підготовки підручників і навчальних

посібників із відповідного навчального курсу, а також статей та наукових повідомлень на кафедрі конституційного та адміністративного права КАІ (Акт про впровадження від 5 червня 2025 року).

Особистий внесок здобувача. Дисертація є самостійною науковою працею, що відображає результати проведеного дослідження. Сформульовані теоретичні положення, висновки та пропозиції були одержані дисертанткою унаслідок аналізу та безпосереднього використання в роботі науково-інформаційних, нормативно-правових джерел і матеріалів щодо адміністративно-правових засад взаємодії органів публічної влади та міжнародних благодійних організацій на регіональному рівні щодо реалізації міжнародних проєктів в Україні. Внесок здобувача полягає у розкритті сутності і змісту адміністративно-правових засад взаємодії у визначеній сфері.

Апробація результатів дисертації. Підсумки розроблення проблеми в цілому, окремих її аспектів, одержані узагальнення і висновки було оприлюднено на трьох міжнародних науково-практичних конференціях: Свобода, безпека та незалежність: правовий вимір (м. Київ, 2023); Interdisciplinary research: scientific horizons and perspectives (м.Рейк'явік, Ісландія, 2025); Global trends in science and education (м. Київ, 2025).

Публікації. Основні результати дослідження викладено у 4 статтях, опублікованих у наукових фахових виданнях України, а також 3 публікаціях у збірниках матеріалів міжнародних науково-практичних конференцій.

Структура та обсяг дисертації. Дисертація складається з анотації, вступу, 3 розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Повний обсяг дисертації становить 201 сторінку, із них – 160 основного тексту. Робота містить 9 рисунків, 3 додатки. Список використаних джерел налічує 173 найменування.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВІ ОСНОВИ ВЗАЄМОДІЇ МІЖНАРОДНИХ БЛАГОДІЙНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ З ОРГАНАМИ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ НА РЕГІОНАЛЬНОМУ РІВНІ ЩОДО РЕАЛІЗАЦІЇ МІЖНАРОДНИХ ПРОЄКТІВ

1.1. Юридичний та соціальний зміст взаємодії міжнародних благодійних організацій з органами публічної влади щодо реалізації міжнародних проєктів у наукових поглядах та чинному законодавстві

Благодійність є невід'ємною частиною процесів, які пов'язані із глобалізаційними процесами, сприяючи інтегруванню різних видів допомоги у соціально-економічний розвиток та життєдіяльність суспільства і держави. Міжнародні благодійні організації як організаційно-правова форма надання благодійної допомоги неурядовими структурами виступають не лише активними учасниками міжнародної діяльності, а й вагомими рушіями процесів допомоги вразливим верствам населення, що є особливо цінним у періоди соціальних і політичних катаклізмів.

Саме роль і значення міжнародних благодійних організацій як суб'єктів вирішення соціальних питань актуалізує проблему формування ефективних механізмів взаємодії із органами публічної влади на усіх рівнях управління і привертає увагу вчених-дослідників із різних галузей науки, враховуючи багатогранність природи та призначення благодійної діяльності. Особливість правового статусу міжнародних благодійних організацій характеризується тим, що будучи суб'єктами приватного права, вони є учасниками публічно-правових відносин. Зазначене формує методологічну основу досліджень у галузях соціальних, економічних, юридичних наук різного галузевого спрямування, робіт у галузі публічного адміністрування.

Теоретичною основою формування єдиного підходу щодо унормування питань взаємодії між благодійними організаціями та суб'єктами публічної влади,

волонтерським рухом, громадськими організаціями є існуючі напрацювання дослідників зазначеної та інших проблем функціонування благодійних організацій. Серед них доцільно виділити проблему сутності і змісту адміністративно-правового статусу благодійних організацій та органів публічної влади з питань реалізації міжнародних проєктів щодо надання благодійної допомоги. Виділення цієї проблеми обумовлено, насамперед, необхідністю забезпечення оперативності та дієвості взаємодії між суб'єктами реалізації міжнародних проєктів щодо благодійної допомоги, діяльність яких має різну правову природу, інституційну та функціональну належність, проте єдину соціально значиму мету, питання щодо досягнення якої є найбільш чутливим на регіональному рівні.

У наукових дослідженнях, виконаних на дисертаційному рівні, можна виділити роботи: І.О. Завидняк, присвячену адміністративно-правовому статусу благодійних організацій (2016 р.) [44], О.О. Кожушко, яка аналізує питання адміністративно-правового регулювання порядку створення та діяльності благодійних організацій в Україні (2013 р.) [52], О.В. Марченко, присвячену проблемі адміністративно-правового регулювання благодійної діяльності (2014 р.) [63], Р.А. Сербіна, в якій на рівні докторської дисертації досліджуються проблеми публічно-правового адміністрування благодійництва (2016 р.) [107] та ін. Узагальнення зазначених та інших наукових робіт, присвячених дослідженню адміністративно-правових проблем діяльності благодійних організацій (зокрема, роботи В.О. Русских, І.М. Коропатніка та ін.), дозволяє вказати про їх внесок у вирішення проблеми формування оптимальної теоретико-правової моделі функціонування благодійних організацій в Україні на адміністративно-правових засадах. Проте умови воєнного стану в Україні у зв'язку із військовою агресією росії визначили зміни у форматі, напрямках та обсягах взаємодії між суб'єктами реалізації міжнародних проєктів щодо надання благодійної допомоги, особливо на регіональному рівні, що визначає необхідність подальшого наукового аналізу [167].

Для визначення наукового підходу та систематизації існуючих напрацювань щодо сутності взаємодії міжнародних благодійних організацій з органами публічної влади з реалізації міжнародних проєктів, а також окреслення перспектив подальшого розвитку такої взаємодії, доцільно з'ясувати поняття «взаємодія» у філософському, соціологічному та правовому значеннях [10, с. 101].

У загальносемантичному значенні поняття «взаємодія» означає взаємний зв'язок між предметами у дії, який є погодженим між ким або чим-небудь. Дієслово «взаємодіяти» означає певний стан взаємозв'язку, взаємного прояву дії, не виключаємо й вже погоджену дію [21, с. 125]. Також взаємодія тлумачиться як взаємний вплив суб'єктів взаємодії, внаслідок якого змінюються обставини, змінюється кожен з таких суб'єктів, створюється деяка узгодженість понять, які в загальному між собою взаємодіють на певному рівні [56, с. 66]. У загально-філософському контексті поняття «взаємодія» означає специфічний тип співвідношення між певними об'єктами, що характеризується наступними рисами: кожен об'єкт справляє вплив на інші об'єкти, такий вплив змінює об'єкт, впливаючи, об'єкт водночас сам зазнає впливу і такий вплив змінює й його [172]. У контексті адміністративного права предметом дослідження постають відповідні організаційні структури, що побудовані саме із врахуванням закономірностей взаємодії їх складових [142].

У соціологічному значенні взаємодія розглядається, у першу чергу, як функціональна залежність [56, с. 68-71]. Характеристика соціальної взаємодії є неповною без врахування співвідношення соціальної взаємодії двох індивідів з іншими соціальними системами вищого порядку [48, с. 115].

Здійснення такої діяльності потребує високого рівня суспільної та індивідуальної свідомості, що не є можливим без ефективної діяльності суб'єктів державної влади. З іншого боку, діяльність самих громадських організацій має певний вплив і на діяльність органів публічної влади. Так, у 2021 р., у межах діяльності МБФ «КАРІТАС УКРАЇНА» реалізовувався проєкт щодо комплексного надання допомоги особам, що постраждали від торгівлі людьми в Україні. У межах такого проєкту виконувались такі завдання, як: виявлення

постраждалих та направлення їх до уповноважених державних установ; реалізація тісної співпраці із Національним механізмом щодо направлення постраждалих на ідентифікацію та надання повного спектру допомоги; запобігання випадкам повторної торгівлі людьми серед постраждалих [55].

Нормативно-правові акти виступають дієвим засобом направлення поведінки органів публічної влади та міжнародних громадських організацій при здійсненні ними міжнародних проєктів. Зокрема, варто віднести такі акти, як: Закон України «Про благодійну діяльність та благодійні організації» від 5.07.2012 р. [83], Закон України «Про громадські об'єднання» від 22.03.2012 р. [87], Закон України «Про основні засади молодіжної політики» від 27.04.2021 р. [95], Указ Президента України «Про Національну стратегію сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні на 2021 – 2026 роки» від 27.09.2021 (далі – Національна стратегія сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні на 2021– 2026 роки) [94] та деякі інші.

З точки зору соціології елементами соціальної взаємодії виступають: потреба, мотивація, власне дія. За наявності усіх цих елементів виникає взаємодія між суб'єктами соціальних відносин [56, с. 70; 16, с. 79–81]. Актуальні європейські стандарти діяльності суб'єктів публічної влади нерозривно пов'язують їх діяльність із діяльністю громадських організацій. Так, принципами державного управління в Європейському Союзі є: відкритість, участь громадськості у процесах прийняття рішень, підзвітність, ефективність (відповідність реальним суспільним потребам), злагодженість [106, с. 30]. З іншого боку, діяльність громадських організацій теж неможлива без впливу суб'єктів публічної влади.

У правовому значенні дослідження поняття «взаємодія» необхідно відмітити роботи таких вчених, як: В.А. Завгородній (поняття взаємодії органів внутрішніх справ та громадських організацій у протидії корупції, 2016 р.) [43, с.8], А.В. Бадер (взаємодія громадянського суспільства та силових структур (теоретичний аспект), 2015 р.) [6], В.П. Заблоцький (роль громадських організацій в розбудові інститутів громадянського суспільства в Україні, 2015 р.) [42],

Русских В.О. (адміністративно-правові засади діяльності благодійних організацій, 2015 р.) [105], І.М. Коропатнік (адміністративно-правові засади взаємодії громадянського суспільства і Збройних Сил України, 2016 р.) [56], Котляревська Г.М. (адміністративно-правове забезпечення механізму звернення громадян в Україні, 2020 р.) [57], Дзюба І.В. (адміністративно-правове регулювання діяльності територіальних громад в Україні, 2022 р.) [37].

Втім, у роботах вказаних дослідників недостатньою мірою враховано особливості взаємодії благодійних організацій та суб'єктів публічної влади саме в умовах воєнного стану. Недостатньою також є увага щодо особливостей діяльності благодійних організацій міжнародного рівня.

Сучасні виклики українському суспільству, що виникли протягом останніх років, передусім російсько-українська війна починаючи з 2014 року та пандемія коронавірусу зумовили поширення діяльності благодійних організацій в Україні [33, с. 63]. Значна роль у здійсненні цих напрямків належить міжнародним громадським організаціям. Так, Департаментом державної реєстрації Міністерства юстиції України зареєстровано більше 150 символік громадських формувань, що мають міжнародний характер [102]. Водночас, спостерігаються проблеми у діяльності громадських організацій, пов'язані саме із недостатнім впливом суб'єктів публічної влади [138].

У Національній стратегії сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні на 2021–2026 роки зазначається про низький рівень поширеності діяльності громадських організацій, попри значну довіру до них з боку суспільства (38%, станом на 2019 рік). Вказується також на наступні проблеми: низький інституційний розвиток громадянського суспільства, нестача професійних кадрів та ресурсів фінансового та матеріально-технічного характеру, нестача сталих практик із суб'єктами публічної влади (органи державної влади та органи місцевого самоврядування) та із бізнесом. Хоча до основних задач зазначеної Стратегії віднесено налагодження партнерської взаємодії між суб'єктами громадянського суспільства та суб'єктами публічної влади (органами державної влади та органами місцевого самоврядування), і термін «взаємодія»

зустрічається у Стратегії 19 разів, але сама дефініція «взаємодія» не сформульована, що створює небезпеку неоднозначного розуміння законодавцем та суб'єктами правозастосування, сприяє недолікам адміністративно-правового регулювання взаємодії міжнародних благодійних організацій з органами публічної влади на регіональному рівні щодо реалізації міжнародних проєктів. Схвалюючи такий підхід, зазначимо про збереження актуальності проблем у діяльності міжнародних благодійних організацій з реалізації міжнародних проєктів, про що свідчать актуальні наукові напрацювання [71, с. 511-512]. Характер вказаних проблем свідчить про недостатність саме інституційного опрацювання механізмів взаємодії суб'єктів публічної влади та міжнародних благодійних організацій, в тому числі – контролю за їх діяльністю, необхідність розвитку адміністративно-правовою наукою засад цієї взаємодії. Зазначене показує також роль взаємодії міжнародних благодійних організацій з органами публічної влади щодо реалізації міжнародних проєктів у забезпеченні національної безпеки та територіальної цілісності держави Україна.

Окрім цього, у Національній стратегії сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні на 2021–2026 роки розвиток зв'язку суб'єктів публічної влади та громадськості є основним принципом. Такий підхід заслуговує на підтримку, але може бути доповнений.

По-перше, у ньому не знайшли адекватного відображення засоби запобігання зловживанням, що здійснюються у громадських організаціях стосовно гуманітарної допомоги, що досягається передусім, здійсненням додаткового контролю за їх діяльністю. По-друге, значною мірою поза увагою залишилися громадські організації саме міжнародного рівня, що мають специфіку свого правового режиму порівняно із національними представниками громадськості [10, с. 104].

Відповідно до п. 3 Національної стратегії сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні на 2021–2026 роки, зобов'язано обласні, а також Київську міську державні адміністрації розробити та вжити заходів щодо затвердження цільових програм щодо сприяння розвитку громадянського

суспільства у конкретних регіонах, а також – планів заходів щодо реалізації таких програм [94]. Так, рішенням Харківської обласної ради від 10 червня 2021 року №140-VIII (V сесія VIII скликання) затверджено Обласну цільову програму сприяння розвитку громадянського суспільства на 2021–2026 роки. Втім, основні завдання програми сформульовані недостатньо конкретно: «аналітичне забезпечення поінформованості суспільства про діяльність організацій громадянського суспільства», «забезпечення поінформованості суспільства про діяльність організацій громадянського суспільства», «створення сприятливих умов для діяльності та інституційного розвитку організацій громадянського суспільства, стимулювання їхньої участі в соціально-економічному розвитку регіону» тощо. Відповідно до Розділу 9 зазначеної Програми, один раз на рік має публікуватись звіт про результати моніторингу стану виконання Програми. Водночас, на офіційному веб-сайті Харківської обласної військової адміністрації відповідні дані відсутні.

Слід вказати про різноманітний характер формування поняття «благодійність» у наукових роботах. Вузьке значення зазначеного поняття передбачає розкриття його змісту з позицій суто матеріальних, а саме – у значенні матеріальної допомоги, яка надається нужденним різними суб'єктами, серед яких переважно фізичні особи, не виключаючи юридичних осіб та громадські організації. Широке значення поняття «благодійність» розкривається через «безоплатну діяльність зі створення та передачі фінансових, матеріальних та духовних цінностей для задоволення істотних потреб людини, соціальної групи чи соціальної верстви» [32, с. 51-56].

Дослідження сутності взаємодії міжнародних благодійних організацій та органів публічної влади при реалізації міжнародних проєктів мають ґрунтуватися на визнанні необхідності взаємозв'язку між соціальним змістом та юридичною формою. Визнання такого взаємозв'язку враховує публічний інтерес як основу взаємодії, що, у свою чергу, уможливорює аналіз взаємодії з позицій адміністративних правовідносин та їх суб'єктів (учасників).

Вказане визначає необхідність звернення до проблеми сутності і змісту адміністративно-правового статусу суб'єктів реалізації міжнародних проєктів із благодійної допомоги на регіональному рівні, що має бути здійснено, виходячи з їх правової природи, і дозволить встановити межі та коло адміністративних правовідносин, в яких вони можуть брати участь.

Адміністративно-правовий статус визначено як поняття, зміст якого завжди виражається в сукупності нормативно визначених прав та обов'язків та характеризується специфічним обов'язком нести відповідальність за невиконання чи неналежне виконання обов'язків [46]. Адміністративно-правовим статусом наділені як фізичні особи, так і органи публічної влади. Елементами адміністративно-правового статусу фізичної особи є: права; обов'язки; обов'язок нести відповідальність за невиконання чи неналежне виконання обов'язків. До елементів адміністративно-правового статусу органу публічної влади належать: становище органу в системі управління; компетенція як сукупність юридично встановлених обов'язків органу виконавчої влади або його керівника, реалізація яких забезпечує виконання їх основних функцій; обов'язок керівника органу нести відповідальність у зв'язку з виконанням своїх повноважень. Адміністративну правосуб'єктність як основу адміністративно-правового статусу визначає сфера державного управління, яка вимагає режиму суворого дотримання прав суб'єктів адміністративних правовідносин, що визначає врахування всіх особливостей моменту виникнення прав та обов'язків [4].

Зазначені ключові положення науки адміністративного права стосовно сутності категорії «адміністративно-правовий статус» та її юридичного змісту є основою формування наукового підходу щодо визначення адміністративно-правового статусу суб'єктів публічної влади у відносинах щодо реалізації міжнародних проєктів із благодійної допомоги на регіональному рівні. Адміністративно-правовий статус суб'єктів публічної влади (насамперед, органів публічної виконавчої влади на регіональному рівні управління, органів місцевого самоврядування) у таких відносинах реалізується суто у межах їх управлінської цілеспрямованої діяльності шляхом реалізації компетенції публічно-владного

характеру. При цьому слід враховувати різницю конституційно-правового статусу органів державної виконавчої влади та органів місцевого самоврядування, яка позначається на завданнях, функціях, компетенції та, як наслідок - межах взаємодії із благодійними організаціями з питань надання благодійної допомоги особливо на регіональному рівні [7, с. 142-143].

Правовий статус благодійних організацій принципово відрізняється від статусу суб'єктів публічної влади за Законом України «Про благодійну діяльність та благодійні організації». Відповідно п.3 ч.1 ст.1 зазначеного Закону, благодійна організація має статус юридичної особи приватного права, в установчих документах якої за основну мету діяльності визначено благодійну діяльність у певних сферах, визначених вказаним Законом [7, с. 143; 83].

Для визначення адміністративних правовідносин, учасниками яких можуть бути благодійні організації, слід звернутись до положень доктрини адміністративного права, які стосуються їх сутності. Так, адміністративні правовідносини виникають у сфері публічного управління та адміністрування, до яких віднесено: а) внутрішні, а саме - організаційні (створення, реорганізація та ліквідація, підконтрольність, підзвітність та інші форми взаємодії); відносини підпорядкування; щодо публічної служби; б) зовнішні, а саме - щодо надання адміністративних послуг; контрольно-наглядова діяльність; притягнення до адміністративної та фінансової відповідальності [7, с. 143].

Повертаючись до проблеми розкриття змісту категорії адміністративні правовідносини та визначення адміністративних правовідносин, у яких можуть брати участь благодійні організації, слід врахувати пасивний характер їх діяльності як суб'єктів приватного права, що означає відсутність компетенції публічно-владного змісту, заявний порядок такої участі, а також публічний інтерес як основа зазначених правовідносин.

Вказане визначає доцільність виділення наступних адміністративних правовідносин за участі благодійних організацій, відповідно до Закону України «Про благодійну діяльність та благодійні організації» щодо: державної реєстрації (ст.15); припинення (ст.18); звітності (ст.17); внутрішньо організаційної

діяльності (Розділ IV Закону); акредитації представництв, філій іноземних благодійних організацій (ст.25); державного контролю з боку органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування (ст.26); адміністративної та дисциплінарної відповідальності суб'єктів благодійної діяльності і посадових осіб органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування (ст.27) [83]. Перелічені положення, які стосуються участі благодійних організацій у адміністративно-правових відносинах, є загальними, що означає їх поширення на будь-які напрямки їх діяльності, в тому числі - і ті, які стосуються реалізації міжнародних проєктів із благодійної допомоги на регіональному рівні. Разом з тим, слід враховувати завдання, функції, межі та обсяг компетенції, якими наділені суб'єкти публічної влади на регіональному рівні, що безпосередньо впливає на форми та напрямки взаємодії із благодійними організаціями[12, с.73-74].

Деякі гуманітарні неурядові організації, такі як церковні групи, представляють своїх членів у централізовано організованому процесі, в якому вже вбудовані функції координації. Загалом, співпраця та координація між неурядовими організаціями та іншими організаціями і суб'єктами, залученими до гуманітарної сфери, завжди була широкою і залишається такою і сьогодні. Така співпраця та координація заснована на давній традиції обміну досвідом; вона є невід'ємною повсякденної робочої діяльності і продовжує розвиватися, охоплюючи не лише планування, а й оперативні аспекти гуманітарної діяльності. Незважаючи на всі труднощі, потенційні вигоди, які можна отримати від ефективної координації гуманітарної допомоги, багато і великі. Цей потенціал свідчить про те, що всі зацікавлені сторони можуть продовжувати докладати зусиль для зміцнення системи координації гуманітарної допомоги, беручи до уваги уроки, які випливають з досвіду роботи, що постійно накопичується. І значну роль у цьому процесі нині відіграють неурядові організації. Їх розгалужена система, багатоманітність видів і діяльність, що побудована на чітких фундаментальних принципах, дозволяє швидко реагувати на різноманітні надзвичайні ситуації сьогодення. На арені гуманітарних суб'єктів, вони займають

конкурентоздатне становище і подекуди виграно вирізняються від урядових гуманітарних організацій [51, с.312].

В Україні неурядові організації називаються громадські організації, громадські об'єднання, благодійні організації (благодійне товариство, благодійна установа, благодійний фонд), професійні спілки, їх об'єднання, об'єднання організацій роботодавців, відокремлені підрозділи іноземних неурядових організацій, представництва, філії іноземних благодійних організацій, творчі спілки, їхні територіальні осередки [51, с.311].

Суспільно-політична активність неурядових громадських організацій в Україні наростала по мірі становлення державних інституцій та просування до демократії. Упродовж 1995–2022 років кількість неурядових громадських організацій в Україні зросла з 400 одиниць до 160 тис. Досить активною була й підтримка українських неурядових громадських організацій з боку США на тлі політичних криз в Україні на кшталт касетного та кольчужного скандалів. Різка активізація діяльності українських неурядових громадських організацій була пов'язана із забезпеченням вільних і чесних виборів. Особливого прояву так активність набула під час президентської виборчої компанії 2004 року, яка власне й сприяла стрімкому прискоренню формування українського громадянського суспільства. Після краху режиму В. Януковича, який проєктував тиск проти українських неурядових громадських організацій, їх діяльність різко активізувалася з початком гібридної агресії росії проти України. Саме відтоді набуває популярності волонтерський рух, який змінив цілі й завдання неурядових громадських організацій, котрі зосередили свою діяльність у благодійній сфері. Під тиском неурядових громадських організацій та громадянського суспільства було відрегульовано законодавче регулювання діяльності цих організацій, яке зокрема стосувалося реєстрації власності шляхом електронного декларування осіб, пов'язаних з діяльністю неурядових організацій. Нова хвиля сплеску волонтерської діяльності неурядових громадських організацій була пов'язана з повномасштабним вторгненням росії з 24 лютого 2022 року. Волонтерська участь неурядових громадських організацій,

спрямована на допомогу ЗСУ, значно підвищила їх популярність серед українського населення, адже понад 90% опитуваних респондентів цілком задовільно оцінили діяльність неурядових організацій [53, с.38-39].

Отже, адміністративно-правовий статус суб'єктів публічної влади у відносинах щодо реалізації міжнародних проєктів із благодійної допомоги на регіональному рівні можна визначити як сукупність визначених чинним адміністративним законодавством їх завдань, функцій, компетенції на регіональному рівні, а також обов'язків нести відповідальність за їх невиконання чи неналежне виконання. Цільова спрямованість реалізації адміністративно-правового статусу суб'єктів публічної влади полягає у створенні умов для надання благодійними організаціями благодійної допомоги на регіональному рівні у межах міжнародних проєктів. Реалізація статусу благодійних організацій як учасників адміністративно-правових відносин здійснюється під час взаємодії із суб'єктами публічної влади для надання благодійної допомоги на підставах та у порядку, передбачених чинним законодавством про благодійну діяльність і благодійні організації [7, с. 143].

1.2. Поняття, ознаки, принципи та процедури взаємодії міжнародних благодійних організацій з органами публічної влади на регіональному рівні щодо реалізації міжнародних проєктів

В надзвичайно складних, безпрецедентних для України умовах військової агресії росії, коли мають місце соціальна нестабільність, високі ризики для життя, здоров'я, безпеки громадян, руйнування соціальної та промислової інфраструктури належна взаємодія міжнародних благодійних організацій з органами публічної влади на рівні регіонів виступає одним із потужних чинників стабілізації соціальної ситуації, підтримання життєзабезпечення населення. При цьому важливе значення має безоплатність благодійної допомоги, що уможливорює підтримку громадян, які перебувають у складних ситуаціях,

пов'язаних із наслідками бойових дій або знаходяться на тимчасово окупованих територіях.

Серед базових категорій і понять доцільно вказати наступні.

1. Поняття «взаємодія». Спираючись на існуючі наукові погляди щодо праворозуміння взаємодії, доцільно визначити її як цілеспрямоване взаємоузгоджене співробітництво між декількома суб'єктами – учасниками певних відносин. Адміністративно-правовий аспект взаємодії між міжнародними благодійними організаціями та суб'єктами владних відносин з приводу реалізації міжнародної благодійної допомоги розкривається у значенні упорядковуючого впливу норми адміністративного права на відносини між цими суб'єктами з метою забезпечення надання такої допомоги, що передбачає визнання зв'язку взаємодії із координацією такої діяльності та її організацією. Вказане означає необхідність диференціації функцій і завдань, які реалізують органи публічної влади як суб'єкти взаємодії із метою та напрямками надання благодійної допомоги міжнародних благодійних організацій на регіональному рівні. Така диференціація має виходити з необхідності отримання конкретного результату у вигляді отримання набувачем належної (бажаної, заявленої) благодійної допомоги, який досягається у зв'язку із створенням органами публічної влади на регіональному рівні умов надання такої допомоги. Крім того, слід враховувати наявність можливостей вдосконалення процедур надання благодійної допомоги, організації процесу надання допомоги, формування ефективних способів якнайшвидшого задоволення запитів набувачів благодійної допомоги.

2. Поняття «міжнародної благодійної організації». Спираючись на Закон України «Про благодійну діяльність та благодійні організації» від 05.07.2012 року [83], міжнародну благодійну організацію доцільно визначити неприбутковою організацією, правова основа функціонування яких комплексна і складається з міжнародно-правових норм та норм законодавства країни перебування, а спрямованість функціонування пов'язана із реалізацією міжнародних проєктів у гуманітарній, соціальній чи екологічній сферах при здійсненні партнерських відносин із уповноваженими владними суб'єктами.

3. Регіональні суб'єкти публічної влади як система органів публічної адміністрації, які реалізують на регіональному рівні на підставі, у межах та за адміністративними процедурами, встановленими чинним законодавством, функції публічного адміністрування. При цьому при взаємодії між міжнародними благодійними організаціями та регіональними органами публічної влади призначення останніх полягає у створенні умов для ефективного надання благодійної допомоги у зв'язку із реалізацією міжнародних благодійних проєктів. Саме таке призначення регіональних органів публічної влади при здійсненні процедур надання благодійної допомоги спирається на публічний інтерес як основу їх діяльності.

4. Регіональний рівень взаємодії між міжнародними благодійними організаціями та органами публічної влади передбачає його визначення із врахуванням адміністративно-територіального устрою та побудови системи зазначених органів. Вказане означає визначення взаємодії на регіональному рівні між міжнародними благодійними організаціями та місцевими органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування на обласному, районному рівнях, рівні територіальних громад. У Законі України «Про засади державної регіональної політики» від 05.02.2015 визначено, що державна регіональна політика – це система цілей, заходів, засобів та узгоджених дій центральних та місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування та їх посадових осіб щодо забезпечення високого рівня якості життя на всій території України з урахуванням природних, історичних, екологічних, економічних, географічних, демографічних та інших особливостей регіонів, їх етнічної та культурної ідентичності [11, с. 213; 90].

Виходячи з наведеної норми чинного законодавства щодо визначення державної регіональної політики, слід вказати про те, що регіональний рівень взаємодії має здійснюватися суб'єктами відповідної діяльності і центральними органами виконавчої влади, які, приймаючи стратегічно важливі для здійснення взаємодії нормативно-правові акти, встановлюють межі та обсяги відповідної діяльності, а також її функціональну спрямованість.

5. Адміністративно-правові засади взаємодії ґрунтуються системі норм адміністративного права, якими урегульовано відносини щодо взаємодії, принципах, формах та методах адміністративно-правового регулювання взаємодії, а також адміністративних процедурах взаємодії. Останнє (тобто адміністративні процедури взаємодії) пов'язане із забезпеченням реалізації договорів між міжнародними благодійними організаціями та органами публічної влади на регіональному рівні, організаційними адміністративними процедурами та контролем.

Серед категорій, зміст яких імплементовано у взаємодію міжнародних благодійних організацій з органами публічної влади на регіональному рівні, доцільно виділити наступні.

Насамперед, категорію публічного адміністрування, зміст якої відносно аналізованого правового явища виявляється у цілеспрямованій діяльності органів влади забезпечувального характеру щодо реалізації державної політики через застосування «управлінських, організаційних та нормативних механізмів» [54, с.30]. Публічне адміністрування як теоретико-правова категорія, що позначає сутність і характер взаємодії між уповноваженими публічними (державними і самоврядними) та недержавними (у контексті предмету дослідження благодійними) інституціями, здійснюється шляхом формування, унормування (легалізації) та застосування сукупності заходів, що дозволяють забезпечити цілеспрямований характер взаємодії та спроможність зазначених інституцій виконати завдання, які закріплені у меморандумах про співпрацю на регіональному рівні щодо напрямків, форм, предмету, адресатів, обсягів, меж надання благодійної допомоги.

Категорія «державне регулювання» також може бути використана для характеристики сутності і змісту взаємодії, предмет якої стосується надання благодійної допомоги, а суб'єктний склад представлений органами публічної влади, з одного боку, та міжнародних благодійних організацій, з іншого. Використання категорії державного регулювання для розкриття змісту взаємодії хоча і передбачає наявність взаємних прав і обов'язків суб'єктів, між якими

здійснюється взаємодія, публічний інтерес як основу взаємодії, однак зазначена категорія тяжіє за змістом до категорії «публічне адміністрування» із пріоритетом заходів публічно-владного характеру, серед яких ті, що реалізуються імперативним та/або диспозитивним методом публічно-правового впливу. Регулюючий зміст при цьому виявляється у обмеженні сфери застосування заходів, характерних для імперативного методу (правопримусових, правообмежувальних, юрисдикційних), та поширенні впливу заходів диспозитивного змісту.

Взаємодію міжнародних благодійних організацій та органів публічної влади на регіональному рівні також можна розглядати, виходячи зі змісту партнерських відносин між державою та інститутами громадянського суспільства. Ефективне партнерство сприймається як умова, чинник, форма взаємодії (взаємозв'язків, співробітництва) між органом публічної влади (державним органом, органом місцевого самоврядування, їх територіальними утвореннями, уповноваженими щодо, зокрема, укладання меморандумів про співпрацю із благодійними організаціями) та суб'єктом надання благодійної допомоги у соціальній, гуманітарній або економічній сферах. При цьому партнерство означає наявність взаємних прав і обов'язків, відповідних правовому статусу органу публічної влади та правовому положенню благодійної організації.

Ключовою категорією, що відображає зміст взаємодії, також виступає категорія інституційного механізму, яка відображає системність процесу (процедур) взаємодії, що означає наявність складових процесу та взаємозв'язок між ними. Складовими процесу (процедур) взаємодії можна розглядати: суб'єктів (учасників) процесу (процедур), процесуально-процедурні дії, норми, якими урегульовано правовий статус (органів публічної влади) та правове положення (щодо благодійних організацій), а також процес (процедури) взаємодії. Використання категорії «інституційний механізм» дозволяє врахувати динамічність процесу (процедур) взаємодії, його цілісність, цілеспрямованість, що дозволяє врахувати не тільки специфіку (особливості) системи взаємодії, а й чинники впливу на цю систему, впливаючи на підстави, межі, характер, предмет,

мету взаємодії між органами публічної влади та міжнародних благодійних організацій на регіональному рівні.

Правовий характер взаємодії між органами публічної влади та міжнародних благодійних організацій на регіональному рівні виявляється у нормативно-правовій регламентації відносин щодо взаємодії. Тільки у разі наявності норм чинного законодавства, яке регулює відносини щодо взаємодії, вони набувають правового характеру і стають правовими відносинами. Нормами чинного законодавства має бути урегульовано поведінку учасників (суб'єктів) правовідносин щодо взаємодії між ними з питань надання благодійної допомоги. Серед нормативно-правових актів на першому місці слід вказати Конституцію України. Норми Основного Закону є системоутворюючими щодо врегулювання відносин взаємодії між органами публічної влади та міжнародними благодійними організаціями на регіональному рівні і стосуються: унормування меж, підстав і порядку дії органів публічної влади (ч. 2 ст. 6, ч. 2 ст. 19), визнання і гарантування місцевого самоврядування (ст. 7), визнання і дії принципу верховенства права (ст. 8), встановлення частиною національного законодавства чинних міжнародних договорів, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України (ч. 1 ст. 9), свободи об'єднання у громадські організації (ч. 1 ст. 36), заборони щодо діяльності громадських організацій, програмні цілі або дії яких мають антидержавний характер (ст. 37) та ін.

Поглиблений аналіз наукових поглядів щодо змісту категорії «взаємодія» дозволяє виділити такі підходи.

По-перше, взаємодію визначають як контакти між суб'єктами, що реалізують спільну соціально значиму мету. Такий висновок можна сформулювати, виходячи з наукового підходу С.В. Сівкова та В.О. Верхогляда. С.В. Сівков характеризував взаємодію між Міністерством соціальної політики та громадськими організаціями через наявні контакти, виникнення і динаміка яких визначаються через спільну цілеспрямовану діяльність щодо забезпечення та реалізацію громадянами їхніх соціальних прав, задоволення життєво значимих потреб та інтересів [108]. Погоджуючись із таким підходом, можна вказати, що

розкриття змісту категорії «взаємодія» стосовно міжнародних благодійних організацій та органів публічної влади на регіональному рівні передбачатиме врахування наявності та розвитку тісних контактів між ними з метою реалізації соціально значимих для життєдіяльності громади, окремих громадян міжнародних проєктів. Стосовно погляду В.О. Верхогляда, доцільно зазначити, що, на відміну від підходу С.В. Сівкова, доведено значення взаємодії з позицій створення певних умов діяльності. Такий погляд визначений суб'єктним складом аналізованих відносин, коли розглядається взаємозв'язок між діяльністю правоохоронних органів (зокрема, Служби безпеки України) і громадськості. При цьому принципово погляд В.О. Верхогляда суголосний із думкою С.В. Сівкова, і передбачає врахування взаємного впливу виділених суб'єктів один на одного [22].

Безпековий аспект змісту категорії «взаємодія» пропонує О.О. Ткаченко. Суб'єктна складова відносин щодо взаємодії представлена громадськістю та органами публічної влади. На думку О.О. Ткаченко, взаємодія розглядається як цілеспрямована спільна діяльність громадськості та органів публічної влади, яка є погодженою за часом і місцем здійснення і стосується створення належних умов гарантування публічних та приватних інтересів [112]. Наведений підхід може бути врахований при розкритті змісту поняття «взаємодія» у значенні реалізації міжнародних благодійних проєктів на регіональному рівні у частині, що стосується конкретизації часу і місця провадження спільної діяльності щодо надання благодійної допомоги та організації надання.

Викликає зацікавленість науковий підхід Г.А. Терещук, де запропоновано розглядати науковий зміст взаємодії у значенні співпраці між уповноваженими суб'єктами, які мають інформаційні права, обов'язки, а відповідна діяльність погоджена у часі, за місцем і обставинами, стосується реалізації «спільних заходів, потрібних для досягнення певних цілей та завдань» [111].

Розгляд взаємодії між державою та міжнародними благодійними організаціями у інституціональному аспекті регіонального управління у окремих сферах життєзабезпечення регіону – щодо реалізації соціальних програм, у сфері

освіти, відновлення інфраструктури та інших суспільно важливих напрямів, обумовлює потребу юридичної визначеності участі органів публічної влади та міжнародних благодійних організацій у реалізації міжнародних проєктів. Юридична визначеність охоплює, у першу чергу, функціональну спрямованість діяльності учасників (суб'єктів) надання міжнародної благодійної допомоги та взаємодії між ними, що визначається їх правовим статусом. Серед основних наукових підходів до розуміння взаємодії міжнародних благодійних організацій та публічних органів доцільно виділити такі, що передбачають її визначення у значенні соціального партнерства, у інституційному аспекті, з позицій публічного адміністрування та інші.

Щодо філософських аспектів тлумачення поняття «взаємодії», доцільно звернутись також й до загальновідомих джерел. У філософському трактуванні та розумінні термін «взаємодія» означає взаємний погоджений ким або чим небудь зв'язок між предметами у дії. Наголос безпосередньо на дієслові «взаємодіяти», тобто перебувати у стані взаємозв'язку та взаємного прояву певної дії до певного об'єкта або суб'єкта [120]. Виходячи з цього твердження, можна зазначити, що взаємодію слід сприймати як взаємозв'язок та взаємовиявлення певних спільних дій. Врахування предмету дослідження дозволяє вказати про те, що аналізовану предметну взаємодію можна визначати з позицій спільних цілеспрямованих дій міжнародних благодійних організацій та органів публічної влади на регіональному рівні, які є узгодженими за часом, місцем та обставинами здійснення і стосуються реалізації соціально і суспільно значимих міжнародних благодійних проєктів.

Таким чином, під взаємодією міжнародних благодійних організацій з органами публічної влади на регіональному рівні щодо реалізації міжнародних проєктів слід розуміти взаємозв'язок між органами публічної влади та міжнародними благодійними організаціями, погоджений за часом, місцем, обставинами, що передбачає реалізацію спільних заходів, потрібних для досягнення певних цілей та завдань, реалізацію функцій взаємодіючих сторін за

якого вони справляють взаємний вплив один на одного для досягнення конкретних результатів.

Розкриваючи ознаки взаємодії, доцільно вказати про наукові положення, сформульовані Р. Сербіним щодо ознак взаємодії між органами публічної адміністрації та суб'єктами благодійництва. Дослідник виділяє такі ознаки: «консультування, діалог, взаємне своєчасне інформування, проведення спільних заходів, розроблення та реалізація спільних документів, створення спільних консультативно-дорадчих органів, робочих груп для вирішення низки виникаючих питань, своєчасна координація та розгляд звернень з питань здійснення благодійної діяльності» [106, с. 14; 107]. Із наведеним науковим підходом доцільно погодитись, враховуючи, що він містить перелік положень, які розкривають зміст відповідної діяльності, учасниками (суб'єктами) якої є представники приватного і державного секторів.

Доповненням обґрунтованого Р. Сербіним підходу є науковий погляд О.В. Марченко, яка серед ознак взаємодії вказує: безоплатність; добровільність; неприбутковість; адресність та індивідуальність; доступність та відкритість; комплексність; соціальну справедливість; забезпечення принципів конфіденційності між суб'єктами, що взаємодіють між собою з питань надання благодійної допомоги; взаємоповагу; визнання реальних та значних потенційних можливостей; справжню зацікавленість у тісній роботі; результат отримання відповідного прогресу [63]. Сформульовані О.В. Марченко положення щодо ознак взаємодії дозволяє врахувати індивідуалізацію (персоналізацію) та, відповідно, мету взаємодії щодо надання благодійної допомоги. Разом з тим, цілком прийнятними вдаються такі ознаки як безоплатність, соціальна орієнтованість, добровільність благодійної допомоги. Переліченими ознаками можуть бути доповнені положення, сформульовані попередниками.

Звернення до норм чинного законодавства дозволяє виділити норми Указу Президента України №487/2021 від 27.09.2021 року «Про Національну стратегію сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні на 2021-2026 роки». У розділі IV цього Указу визначено наступні принципи й ознаки взаємодії:

«самоврядність громадянського суспільства, рівності можливостей, участь та інклюзивність, партнерство, прозорість та підзвітність, взаємна відповідальність» [94]. Вказані нормативно закріплені положення щодо принципів та ознак взаємодії переважно відображаються у наукових поглядах вчених. Разом з тим, можливим є врахування і таких ознак як інклюзивність та взаємна відповідальність.

Отже, спираючись на наукові погляди вчених-дослідників проблеми адміністративно-правового регулювання надання благодійної допомоги, норми чинного законодавства, а також враховуючи соціальний зміст і юридичну форму взаємодії міжнародних благодійних організацій та органів публічної влади на регіональному рівні, доцільно сформулювати наступні ознаки.

1. Нормативна визначеність. Виділена ознака відповідає нормі Конституції України, якою визначено сувору нормативну регламентацію діяльності державних органів (ч.2 ст.6 Конституції України). Стосовно предмету аналізованої взаємодії, слід вказати про таку її нормативну основу, яка включає не тільки норми чинного законодавства України (зокрема, Закон України «Про благодійну діяльність та благодійні організації», Податковий кодекс України [78], інші законодавчі та підзаконні нормативно-правові акти, в тому числі – регіонального рівня), а й міжнародні договори й угоди (насамперед, ратифіковані у встановленому порядку), акти «м'якого» права, а також договори між органами публічної влади та міжнародною благодійною організацією, якими унормовано межі, напрямки, форми взаємодії. Прикладом взаємодії органів місцевого самоврядування та територіальних громад Полтавщини із Благодійна організація «Благодійним фондом «КАРІТАС ПОЛТАВА» є звернення до матеріалів Всеукраїнської конференції «Український мир: формування механізму миробудування» (5–6 лютого 2018 року), де предметом обговорення була Стратегія участі Церков і релігійних організацій у миробудуванні «Україна – наш спільний дім». Вказана Стратегія розроблена наприкінці 2017 року Комісією з питань соціального служіння Всеукраїнської Ради Церков і релігійних організацій за підтримки МБФ «КАРІТАС УКРАЇНА». У Стратегії були виділені суспільні виклики, подолання

яких потребує спільних дій, а також окремо зазначено існуючі давні та нові проблеми, пов'язані, в тому числі – із окупацією частини території України, потужними інформаційними атаками та загрозами дестабілізації суспільства. Вказана Стратегія є основою діяльності церков та релігійних організацій у сфері розбудови миру і містить положення, в яких відображено діяльність церков та релігійних організацій як суб'єктів миробудівничих ініціатив в Україні [8, с. 179].

2. Цілеспрямований характер, який визначається метою взаємодії, яка має соціальне значення і досягається завдяки партнерству, що здійснюється під час взаємодії. Крім того, цілеспрямованість забезпечується координацією відповідної діяльності та належним розподілом необхідних ресурсів між суб'єктами взаємодії. Так, в умовах війни в Україні діють 42 центри МБФ «КАРІТАС УКРАЇНА», які змогли надати більше ніж 4 мільйони послуг для майже 2,7 мільйонів людей [8, с. 178].

3. Інституційна структуризація, яка відображає управлінський рівень органу публічної влади, який є суб'єктом взаємодії із міжнародними благодійними організаціями. До такої взаємодії залучаються міжнародні партнери, фонди, громадські організації та бізнес-структури. За даними Асоціації міст України грошову допомогу нужденним організують надання та надають 14 міжнародних організацій та фондів, серед яких Дитячий фонд Організація Об'єднаних Націй (ЮНІСЕФ) «Спільно», Агентство Організації Об'єднаних Націй у справах біженців, ЄДопомога, Благодійний фонд «СОС Дитячі Містечка Україна», Товариство Червоного Хреста України та інші. Кожна з перелічених та інших організацій та фондів надає допомогу у межах статутної діяльності, а ефективність такої допомоги залежить від її організації у взаємодії із органами публічної влади, особливо на регіональному рівні [8, с. 178]. Крім того, інституційна структуризація притаманна і міжнародним благодійним організаціям. Так, МБФ «КАРІТАС УКРАЇНА» сьогодні це: понад 30 регіональних організацій у 15 областях України; понад 1 000 співробітників та волонтерів. Серед таких регіональних організацій – Благодійна організація «Благодійний фонд «КАРІТАС ПОЛТАВА», взаємодія якого із органами

місцевого самоврядування, територіальними громадами здійснюється у межах меморандумів про співпрацю, зокрема, з Полтавською обласною радою (від 20.05.2022), Ромоданівською територіальною громадою (від 04.08.2022 р.), Білицькою селищною територіальною громадою (від 05.08.2022 р.) тощо [7, с. 141].

4. Функціональність у реалізації міжнародної благодійної допомоги за соціально у суспільно значимими напрямками взаємодії, серед основних визначено соціальну допомогу, охорону здоров'я, освіту, екологію, інфраструктурний розвиток. А. О. Гудзь, класифікуючи форми і види благодійної діяльності, зазначає про необхідність нормативного закріплення наступних форм: «донорство, меценатство, гуманітарна допомога, волонтерство, місіонерство, миротворча діяльність (перелік залишається відкритим)» [33, с. 63]. Реалізація такої функціональної спрямованості передбачає тісну взаємодію із органами публічної влади, створення ними належних умов для надання благодійної допомоги у різних, найбільш прийнятних формах і видах. Так, однією з найбільших міжнародних мереж благодійних організації у світі та Європі є МБФ «КАРІТАС УКРАЇНА», напрямками діяльності якої є: допомога дітям, молоді та сім'ям, які перебувають у кризі; охорона здоров'я; допомога людям з особливими потребами; соціальні проблеми міграції; допомога у надзвичайних ситуаціях; розбудова громад. МБФ «КАРІТАС УКРАЇНА» чотири рази ставав переможцем Національного конкурсу «Благодійна Україна» (у 2013, 2014, 2016 та 2017 роках) та є незмінним лідером Національного рейтингу благодійників України з моменту його проведення. У 2019 році МБФ «КАРІТАС УКРАЇНА» став першим фондом, що тримав Почесну відзнаку Богдана і Варвари Ханенків. Міжнародна мережа КАРІТАС має понад 115-річну історію і об'єднує 165 національних організацій з 200 країн світу з персоналом у декілька мільйонів співробітників та волонтерів [7, с. 141].

5. Публічно-правовий характер взаємодії, який виявляється у партнерських відносинах. Міжнародні благодійні організації та органи публічної влади працюють у партнерстві, що об'єднує державні можливості та міжнародні

ресурси для досягнення спільних цілей. Важливе значення має зокрема державно-приватне партнерство, яке забезпечує залучення додаткових ресурсів.

6. Гнучкість та адаптивність, що виражається у активному характері дій міжнародних благодійних організацій, обумовленому необхідністю адаптації до існуючих умов з метою реалізації статутних цілей функціонування.

7. Адміністративно-процедурна взаємодія. Регулюється через механізми погодження програм, ліцензування, дозвільні процедури, акредитацію міжнародних благодійних організацій, реєстрацію проєктів. Як приклад, узгодження діяльності міжнародних організацій із регіональними адміністраціями розглядається через меморандуми, договори про співпрацю. Ключовим елементом правового регулювання адміністративно-процедурної взаємодії між міжнародними благодійними організаціями та органами публічної влади є Закон України «Про адміністративну процедуру» №2073-IX від 17.02.2022 року [33], що дозволяє ефективно виконувати необхідні адміністративні процедури та відповідно спростити забезпечення виконання благодійницької діяльності [7, с. 141].

Відповідно до висновків Карабін Т.О. нове регулювання виконання адміністративних актів Законом «Про адміністративну процедуру» скероване на гарантування ролі адміністративних органів як відповідальних суб'єктів прийняття рішень. Новації регулювання «озброюють» адміністративні органи належним інструментарієм для ефективного виконання ухвалених ними актів та впливають не тільки на сферу виконання актів, а й на інші види діяльності публічної адміністрації, зокрема їх контрольну діяльність. Проте, наскільки адміністративні органи використають можливості, що надає закон, залежить від самих органів, від їх проактивної позиції у використанні інструментів виконання адміністративних актів, що ними ж і прийняті. Сучасне регулювання також дає поштовх для нових наукових міркувань і досліджень. Зокрема, необхідність аналізу дискреції адміністративних органів та її обмеження вимогами принципу офіційності, сутність рішень і дій, які ухвалюються (вчиняються) при

застосуванні заходів впливу та інші важливі питання стали актуальними в умовах нового регулювання виконання адміністративних актів [47, с.81].

8. Контрольованість та підзвітність, а також взаємна відповідальність, що реалізується через контроль органів публічної влади діяльності міжнародних благодійних організацій у межах її статутної діяльності та напрямків і форм реалізації міжнародної благодійної допомоги. Серед форм контролю застосовується: звітність, аудит, оцінка ефективності здійснення програм щодо надання благодійної допомоги.

Отже, роль і значення взаємодії міжнародних благодійних організацій з органами публічної влади щодо реалізації міжнародних проєктів на регіональному рівні є полягає у сприянні та забезпеченні соціального розвитку, має адміністративно-правову природу і характеризується нормативною визначеністю, наявністю координації, контрольованістю, партнерськими відносинами.

З огляду на викладене щодо ролі та значення взаємодії органів публічної влади з міжнародними благодійними організаціями, цілком обґрунтованим є підхід, відповідно до якого необхідно визнавати спільну відповідальність учасників (суб'єктів) цієї взаємодії в реалізації міжнародних проєктів. При цьому особливості відповідальності визначаються правовим статусом кожного учасника (суб'єкта) взаємодії. Так, суб'єкти публічного права (органи виконавчої влади, органи місцевого самоврядування, їх посадові особи несуть підвищену, порівняно із міжнародних благодійних організацій як суб'єктами приватного права, юридичну відповідальність за недотримання обов'язків, передбачених чинним законодавством та вимог, згідно умов договорів, меморандумів про співробітництво у межах реалізації міжнародних благодійних проєктів. Разом з тим, кожен із учасників (суб'єктів) реалізації міжнародних проєктів має гарантувати належний рівень участі та відповідальності за використання ресурсів (кадрових, фінансових, інформаційних, часових), здійснення необхідних експертиз, організації процесу реалізації міжнародного проєкту та взаємодії як елементу такої організації. Представлена модель взаємодії між міжнародними

благодійними організаціями та органами публічної влади може бути розглянута з позицій державно-приватного партнерства, що мінімізує конфлікти і розбіжності у наданні благодійної допомоги, гарантує оперативність, вчасність, повноту надання, її об'єктивний розподіл тим верствам населення, які реально потребують підтримки з боку благодійних організацій.

Зазначаючи про цілеспрямований характер взаємодії, доцільно поглиблено розкрити питання про сутність мети відповідної діяльності. Категорія «мета» у її філософському значенні розкривається через стан у майбутньому, який трансформується відносно існуючого стану і який є бажаним для досягнення. Перспективною і такою, яка є кінцевою щодо процесу або діяльності визначають мету [117]. У соціальному сенсі формулює визначення «мети» І. Коропатнік, вказуючи суб'єктів певної діяльності – інститути громадянського суспільства. При цьому підкреслено вимогу відповідності такої діяльності чинному законодавству та змісту функціонування зазначених інститутів [56, с. 78].

Нормативне визначення поняття «мета» вказано у розділі IV Національної стратегії сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні на 2021-2026 роки. У нормативному значенні «мета» визначається через «створення сприятливих умов для розвитку громадської ініціативи, налагодження взаємодії між громадянським суспільством та органом публічної влади у тому числі для реалізації та захисту прав і свобод людини та громадянина, задоволення суспільних інтересів» [91; 94, с. 61]. Можна погодитись із таким визначенням «мети» у законодавстві, враховуючи соціальну спрямованість міжнародних благодійних проєктів щодо забезпечення нагальних, життєво важливих потреб населення у відповідності із ключовою метою функціонування благодійних організацій та їх відповідної ініціативи.

Враховання нормативного значення поняття «мета» та сутності благодійництва можна сформулювати поняття «мети взаємодії міжнародних благодійних організацій з органами публічної влади на регіональному рівні щодо реалізації міжнародних проєктів». При цьому доцільно вказати про наступні показники ефективності реалізації міжнародних благодійних проєктів у взаємодії

із органами публічної влади: забезпечення достатнього рівня та сталості соціально-економічного розвитку регіону, населення, яке проживає у його межах в цілому або окремих груп; утвердження демократії та ефективність функціонування інститутів демократії, насамперед, у царині дотримання і захисту прав людини; оперативне реагування на екстраординарні ситуації та події, що виникають як наслідок настання обставин непереборної сили (надзвичайні стани, надзвичайні ситуації, гуманітарні катастрофи тощо); створення умов для належного рівня життя населення, яке реально потребує соціальної та гуманітарної допомоги.

Зважаючи на вищезазначене, метою взаємодії міжнародних благодійних організацій та органів публічної влади на регіональному рівні виступає забезпечення ефективності їх спільної діяльності у досягненні ключових напрямків реалізації міжнародних благодійних проєктів. Ключовою при цьому залишається правозабезпечувальна спрямованість взаємодії щодо гарантування належного рівня життєдіяльності населення, особливо вразливих верств.

Цілеспрямованість взаємодії міжнародних благодійних організацій та органів публічної влади на регіональному рівні забезпечується сукупністю послідовно здійснюваних учасниками взаємодії дій і процедур, основу яких становлять принципи взаємодії. Принципи взаємодії знаходять свої відображення у меморандумах про співпрацю благодійних організацій та органів публічної влади. Зокрема, у меморандумах про співпрацю між Благодійною організацією «Благодійним фондом «КАРІТАС ПОЛТАВА» та Полтавською обласною радою від 20 травня 2022 року, Ромоданівською територіальною громадою Миргородського району Полтавської області від 04 серпня 2022 року, Білицькою селищною територіальною громадою Полтавського району Полтавської області від 05 серпня 2022 року вказано про такі принципи як рівність, партнерство, максимальне сприяння, відкритість, прозорість, взаємна допомога (п. 1.4). Зміст зазначених у меморандумах про співпрацю принципів відображає переважно соціальний аспект взаємодії, оминаючи закріплення правових засад. Як наслідок – використання таких загальних положень, що стосуються взаємодії Благодійної

організації «Благодійного фонду «КАРІТАС ПОЛТАВА» із відповідним органом місцевого самоврядування чи територіальною громадою: «налагодження ділових контактів», «супровід співпраці», «долучення ... загально громадських заходів» тощо [8, с. 179].

Загальнотеоретичне визначення змісту категорії «принцип» передбачає його розкриття як об'єктивної закономірності, яка іманентна будь-якому суспільно-політичному явищу і формується як певна ідея або засада. Принцип виступає як базовий фундамент, першооснова взаємовідносин держави та приватними особами (фізичними та/або юридичними). Закріплення принципів у чинному законодавстві надає формальне їх визначення та вимогу обов'язкового дотримання, що гарантує правовий характер відносин, які регулюють норми відповідного закону (у широкому сенсі цього терміну). Будучи закріпленими чинним законодавством, норми-принципи поширюють свою дію на усіх учасників правовідносин, у даному випадку – міжнародні благодійні організації та органи публічної влади на регіональному рівні. Реалізація міжнародних благодійних проєктів, що відбувається на засадах закріплених у чинному законодавстві принципах, передбачає забезпечення режиму законності взаємодії органу публічної влади із суб'єктом благодійництва, закріплюють основу процедур реалізації міжнародних благодійних проєктів, формують підґрунтя партнерських відносин між учасниками діяльності щодо взаємодії, а їх дотримання виступає гарантією ефективності надання благодійної допомоги, її адресності, достатності, вчасності та повноти.

Врахування загального значення категорії «принцип» у предметному характері визначення принципу взаємодії міжнародних благодійних організацій та органів публічної влади на регіональному рівні щодо реалізації міжнародних проєктів з позицій їх об'єктивного характеру та закономірності, що відображається у діях і адміністративних процедурах взаємодії. При цьому не зайвим буде вказати про те, що перелік принципів, характерний для діяльності органів публічної влади може бути доповнений із врахуванням змісту і напрямку взаємодії. Відповідно зміст принципів також може зазнавати належних змін. Отже,

принципи взаємодії досліджуваної предметної спрямованості можна умовно поділити на загальні і спеціальні. Умовність такого поділу визначається похідним характером зазначених принципів від загальних принципів адміністративно-правового регулювання.

Зважаючи на вказане, першим кроком на шляху врегулювання правил і порядку взаємодії органів публічної влади (у тому числі – і на регіональному рівні) із благодійними організаціями може бути визначення принципів взаємодії, яке повинно бути здійснено на основі теоретичних положень про принципи у доктрині адміністративного права із врахуванням особливостей відповідної діяльності щодо взаємодії та правового статусу суб'єктів цієї діяльності. Визначення принципів адміністративного права наведене у Великій українській юридичній енциклопедії. Том 5 «Адміністративне право» (2020 р.), де до таких принципів віднесено: загальні, які мають фундаментальне значення (верховенство права, законність, рівність, гуманізм і справедливість), спеціальні, характерні для окремих інститутів адміністративного права (принципи державної служби, принципи адміністративної відповідальності, принципи адміністративного процесу, принципи здійснення адміністративних процедур тощо). Виділяють також внутрішні і зовнішні принципи адміністративного права. Внутрішніми названо відповідність адміністративного права Конституції України, верховенство адміністративно-правового закону у системі нормативно-правових актів, які містять адміністративно-правові норми, спеціалізація, відповідність адміністративно-правових законів положенням міжнародно-правових договорів з питань адміністративного права, учасниками яких є Україна [21, с. 736-740].

Коло принципів взаємодії органів публічної влади на регіональному рівні та благодійних організацій визначається тим, що учасники відповідної діяльності наділені різним правовим статусом, який передбачає різницю у межах, формах, засобах й заходах, які можуть застосовуватись у взаємодії між органами публічної влади і між цими органами та благодійними організаціями. При формуванні системи принципів взаємодії владних суб'єктів на регіональному рівні та благодійних організацій потрібно враховувати: наділення відповідною

компетенцією тільки органи публічної влади, особливості правового статусу благодійних організацій як суб'єктів приватного права, дотичність до відносин державно-приватного партнерства [8, с. 181].

Спираючись на вищезазначене можна вказати про такі принципи взаємодії міжнародних благодійних організацій з органами публічної влади на регіональному рівні щодо реалізації міжнародних проєктів:

1. Принцип юридичної визначеності, що за змістом вужчий порівняно із принципом законності, який відображає вимогу правозаконності, що є ширшою за значенням. Дотримання принципу юридичної визначеності виключає свавілля при здійсненні взаємодії і виступає важливою гарантією належного виконання обов'язків учасниками процедур взаємодії.

2. Партнерство та координація. Принцип партнерства означає належне виконання обов'язків як міжнародних благодійних організацій так і органів публічної влади на регіональному рівні, недопущення розширення дискреції органами публічної влади та довільного тлумачення приписів договорів, меморандумів, якими унормовано взаємодію, дотримання прав, недопущення дискримінації при здійсненні взаємодії. Розвиток партнерства при реалізації міжнародних благодійних проєктів передбачає координацію діяльності міжнародних благодійних організацій, що дозволяє уникнути конфліктних ситуацій та забезпечити оптимальність процедур взаємодії (їх оперативність, процедурну економію, вчасне здійснення, адресність тощо).

3. Прозорість і підзвітність, що означає реалізацію проєктів на міжнародному рівні у доступній для ознайомлення і контролю формі, на антикорупційних засадах, за умови належного фінансового забезпечення та необхідного рівня звітності без зайвої бюрократизації цього процесу.

4. Адресність та спрямованість на забезпечення потреб регіонів, що означає недопущення реалізації благодійних проєктів не за призначенням, а встановлення необхідного обсягу та часових меж надання допомоги визначається, виходячи з пріоритетів регіонального розвитку, розвитку територіальних громад.

5. Принцип строковості, що означає визначення у часі терміну (строку) реалізації міжнародного благодійного проєкту. Дотримання принципу строковості дозволяє встановити поетапність реалізації міжнародного проєкту (проєктів) та, відповідно, створює підґрунтя вчасного досягнення цілі, передбаченої проєктом. Поряд із цим, слід вказати про перспективність розгляду питання про принцип довгостроковості реалізації міжнародної благодійної допомоги, який трансформується залежно від умов реалізації.

6. Із принципом строковості пов'язані принципи оперативності і адаптивності, наявність яких враховує можливість виникнення обставин непереборної сили та/або форс-мажорних обставин, які неможливо передбачити, але наявність яких негативно впливатиме на реалізацію міжнародного проєкту (проєктів) та, відповідно – ефективність і результативність взаємодії між органами публічної влади та міжнародних благодійних організацій. Виникнення таких обставин складно передбачити, але належна організація взаємодії передбачає забезпечення спроможності суб'єктів взаємодії оперативно реагувати на виклики, ризики і небезпеки, пов'язані із виникненням зазначених обставин, швидко адаптуватись до нових умов надання благодійної допомоги.

Отже, у принципах взаємодії знаходять відображення ключові засади спільної діяльності міжнародних благодійних організацій та органів публічної влади на регіональному рівні при реалізації міжнародних благодійних проєктів. Формування та реалізація таких передбачає встановлення належної адміністративної процедури здійснення взаємодії із врегулюванням необхідних правил поведінки учасників відповідної діяльності. Здійснення адміністративних дій і процедур щодо взаємодії на засадах встановлених принципів виступає гарантією ефективності реалізації міжнародних благодійних проєктів, що означає надання набувачам благодійну допомогу вчасно та у повному обсязі.

Визнання необхідності існування належних процедур взаємодії міжнародних благодійних організацій з органами публічної влади на регіональному рівні в умовах повномасштабного вторгнення росії на територію України (з 24 лютого 2022 року) набуває значення гарантій якісного надання

благодійної допомоги міжнародними благодійними організаціями. Недосконалі процедури взаємодії негативно впливають, в кінцевому випадку, на спроможність органів публічної влади організувати надання благодійної допомоги, дотримуючись балансу публічного та приватного інтересів, що є особливо чутливим для набувачів благодійної допомоги – нужденних верств населення. Зважаючи на вказане, одним з ключових елементів системи ефективності, що включає в себе певну мету такої взаємодії, є саме ефективна модель належної адміністративної процедури взаємодії між міжнародних благодійних організацій та органами публічної влади.

Наявність процедурного аспекту взаємодії між органами публічної влади та міжнародних благодійних організацій на регіональному рівні визначає необхідність врахування наявності причинно-наслідкових зв'язків між діями і адміністративними процедурами, що відповідає системності сприйняття взаємодії у її правовому (юридичному) значенні. Вказане означає наявність початку і завершення процедурних дій, що закріплюється юридичним фактом і оформлюється документально. Системність і процесуально-процедурна форма взаємодії виявляються у послідовності, стадійності (поетапності) здійснення відповідних дій і процедур. При цьому стадійність (поетапність) дій і процедур характеризує наявність індивідуальних правових актів (актів індивідуального характеру), якими закріплюється початок і завершення певної стадії (етапу). Такий індивідуальний правовий акт може бути завершальним щодо попередньо здійснюваної дії та початковим щодо наступної стадії (етапу). Так, наслідком вчинення легалізуючих процедур (зокрема, процедур реєстрації) як сукупності послідовно (стадійно, поетапно) вчинюваних дій щодо набуття статусу (правового положення) суб'єкта благодійництва є необхідний адміністративний акт, яким закріплюється правове положення вказаного суб'єкта правовідносин (благодійної організації, іншого суб'єкта надання благодійної допомоги). Разом з тим, ключовим аспектом «успішного завершення адміністративної процедури, є саме процедурна дія» [2].

Зважаючи на вказане, можна розглядати процедурну дію у аспекті отримання легалізуючих (підтверджуючих) актів-документів індивідуального правового характеру. Саме у такому аспекті адміністративна процедурна дія є важливим елементом адміністративних процедур взаємодії органів публічної влади та міжнародних благодійних організацій на регіональному рівні щодо реалізації міжнародних проєктів надання благодійної допомоги. Звідси – виникає необхідність формального закріплення (унормування) адміністративних дій, пов'язаних зі здійсненням взаємодії, а також реалізацією міжнародних благодійних проєктів та гарантування правового положення міжнародних благодійних організацій, що може і має бути відображено у статутних документах та документах, які супроводжують отримання належного статусу цією організацією. Вказане стосується як благодійних організацій та національному рівні, так і на міжнародному. Слід вказати і на ту обставину, що підтвердженими належними індивідуальними правовими актами мають бути підтверджені джерела фінансування та рух фінансових ресурсів, що здійснюється у зв'язку із реалізацією благодійних проєктів.

Таким чином, визнання системного, послідовно здійснюваного характеру адміністративної процедури взаємодії між органами публічної влади та міжнародними благодійними організаціями на регіональному рівні щодо реалізації благодійних проєктів, її стадійності (поетапності), що стосується як власне взаємодії, так і процедур надання благодійної допомоги під час реалізації благодійних проєктів обумовлює необхідність закріплення у чинному законодавстві необхідних послідовно здійснюваних процедурних дій.

Поняття «адміністративної процедури» та її значення при досліджуваній предметній взаємодії доцільно визначати, виходячи з норми п. 5, ч. 1, ст. 2 Закону України «Про адміністративну процедуру» №2073-IX від 17.02.2022 року, де під адміністративною процедурою визначено встановлений законом порядок розгляду та вирішення справи [82]. У значення адміністративної процедури за вказаним Законом під адміністративним органом слід розуміти орган публічної влади на регіональному рівні, повноваження якого стосуються встановлено

чинним законодавством порядку здійснення розгляду і вирішення справи. Така справа має безпосередньо стосуватись публічно-правових відносин щодо забезпечення та реалізації законного інтересу, права чи іншого волевиявлення суб'єкта звернення з метою виконання покладених законом обов'язків або захисту прав, свобод чи законних інтересів [60, с.9]. Отже, уповноважений щодо здійснення взаємодії регіональний орган публічної влади має обов'язок розглянути конкретну справу, пов'язану безпосередньо із задоволенням вимог суб'єкта звернення до нього - міжнародних благодійних організацій по питаннях реалізації міжнародних благодійних проєктів або інших питаннях благодійництва, передбачених в пунктах 1-9, ч. 1, ст. 5, Закону України «Про благодійну діяльність та благодійні організації» №5073-VI від 05.07.2012 року [83].

У наукових дослідженнях термін «адміністративна процедура» розкрито у вузькому та широкому значеннях. На думку Е.Ф. Демського термін «адміністративна процедура» слід розглядати у вузькому значенні порядку «розгляду та вирішення уповноваженою на те особою органу публічної влади конкретної (переважно індивідуальної) справи, пов'язаної зі зверненням громадян та юридичних осіб до відповідного органу публічної влади з метою реалізації або захисту своїх законних прав та законних інтересів» [36, с. 131]. Широке значення терміну «адміністративна процедура» передбачає його визначення як порядок реалізації органом виконавчої влади (посадовою особою) закріплених чинним законодавством повноважень. Прикладом наведено порядок розробки, обговорення та прийняття нормативно-правового акту або оформлення будь-якого іншого документа, що має юридичне значення (Р. Ігонін, М. Віторчук) [46, с. 182-190]. Однак і вузьке, і широке визначення адміністративної процедури відображає існуючий на час презентації відповідних наукових поглядів підхід і не охоплює уніфікованого характеру цієї адміністративно-правової категорії. Зазначений уніфікований підхід представлений у роботах І.В. Бойко, яка запропонувала розглядати адміністративну процедуру з позицій порядку вчинення певних юридично значущих дій для досягнення певного результату та порядку, пов'язаного з управлінням або «покликаного служити» [15, с. 116-117].

Погоджуючись із вказаним підходом, слід підкреслити юридичну визначеність адміністративної процедури, її безпосередній зв'язок із порядком вирішення індивідуально конкретних справ, що обумовлює її індивідуальний характер та сприйняття як наслідок вчинення юридично значимої дії. При цьому окремо слід відзначити обслуговуючий характер адміністративної процедури, що виключає домінанту інтересів органу публічної влади як суб'єкта здійснення такої процедури, суб'єкта розгляду і вирішення справи. Вказане означає відсутність повноважень адміністративного органу (органу публічної влади, його посадової особи) на власний розсуд порушувати справу, але має діяти тільки за зверненням приватної особи (фізичної чи юридичної).

Слушним є також науковий підхід В. В. Галунька, що передбачає визначення адміністративної процедури як закріпленого чинним законодавством порядку розгляду й вирішення органами публічної адміністрації індивідуальних адміністративних справ з метою захисту прав, свобод та законних інтересів фізичних і юридичних осіб, забезпечення стабільного розвитку громадянського суспільства та ефективного функціонування держави [25, с. 276; 39].

Отже, науковий підхід щодо визначення сутності взаємодії міжнародних благодійних організацій з органами публічної влади щодо реалізації міжнародних проєктів має ґрунтуватись на поєднанні загально соціологічних наукових напрацювань щодо визначення поняття «взаємодія» у соціологічному контексті із адміністративно-правовими досягненнями з питань взаємодії суб'єктів публічної влади (органів державної влади та органів місцевого самоврядування) з інститутами громадянського суспільства. При цьому має застосовуватись системний підхід: представлення сфери діяльності міжнародних благодійних організацій та сфери діяльності органів публічної влади як систем, що взаємодіють між собою та діють в межах системи вищого порядку – системи соціальних відносин [10, с. 103].

Висновки до розділу 1

У першому розділі досягнуто ціль із здійснення характеристики теоретико-правових основ взаємодії міжнародних благодійних організацій з органами

публічної влади на регіональному рівні щодо реалізації міжнародних проєктів. Досягнення поставленої мети забезпечено виконанням таких завдань: визначено соціальний зміст і юридичну форму взаємодії міжнародних благодійних організацій з органами публічної влади в теоретичному дискурсі та чинному законодавстві; сформульовано поняття, ознаки, принципи та процедури такої взаємодії на регіональному рівні у контексті реалізації міжнародних проєктів. В ході здійсненого дослідження обґрунтовано ряд авторських висновків, що оприлюднено у таких наукових працях [8; 10; 11]. Основні висновки першого розділу є такими.

1. Визначено, що взаємодію міжнародних благодійних організацій з органами публічної влади щодо реалізації міжнародних проєктів розглядають у аспекті адміністративно-правового регулювання, що охоплює адміністративні процедури взаємодії і стосується реалізації державно-приватного партнерства у відповідності правовому статусу міжнародних благодійних організацій. Встановлено, що взаємодію між міжнародними благодійними організаціями та органами публічної влади доцільно визначати окремою формою партнерства, спрямованою на досягнення соціально значимих цілей, передбачених у міжнародних проєктах. Основу партнерства становить взаємна відповідальність його суб'єктів (учасників), коли кожен з них виконує зобов'язання, згідно вимог, передбачених чинним законодавством та договорами, меморандумами про співробітництво. Сучасні трансформації напрямків, форм, обсягів, предмету, термінів та процедур взаємодії визначені обставинами, пов'язаними безпосередньо із військовою агресією росії, що передбачає поглиблений аналіз нових викликів в проблем, які виникають при реалізації міжнародних благодійних проєктів та визначають особливості взаємодії, підвищені вимоги до законності, оперативності, вчасності надання благодійної допомоги її набувачам. Багатоаспектність змісту категорії «взаємодія» виявляється у її значеннях з позицій, зокрема, філософії, юриспруденції, впливу на соціальні процеси.

Визначено, що проблемами взаємодії міжнародних благодійних організацій із органами публічної та місцевої влади є: низький інституційний розвиток

громадянського суспільства, нестача професійних кадрів та ресурсів фінансового та матеріально-технічного характеру, недостатній досвід у практиці взаємодії, що вказує на недоліки формування та здійснення взаємодії на інституційному рівні і визначає нагальну потребу наукового осмислення з позицій засад адміністративно-правового регулювання. Обґрунтовано, що Національна стратегія сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні на 2021–2026 роки має бути доповнена такими принципами, як: принцип відображення засобів запобігання зловживанням, що здійснюються у громадських організаціях стосовно гуманітарної допомоги, що досягається передусім, здійсненням додаткового контролю за їх діяльністю; принцип встановлення спеціального режиму діяльності міжнародних благодійних організацій [68, с.18].

Розглянуто зміст поняття «благодійність», що має розумітися у вузькому розумінні як надання матеріальної допомоги нужденним людям, переважно фізичними особами, юридичними особами та громадськими організаціями; у широкому розумінні як безоплатну діяльність зі створення та передачі фінансових, матеріальних та духовних цінностей для задоволення істотних потреб людини, соціальної групи чи соціальної верстви.

Обґрунтовано, що визначення сутності взаємодії міжнародних благодійних організацій та органів публічної влади в процесах реалізації міжнародних проєктів передусім ґрунтуються в тандемі поєднання її соціального змісту і юридичної форми. Адміністративно-правовий статус суб'єктів публічної влади у відносинах щодо реалізації міжнародних проєктів із благодійної допомоги на регіональному рівні визначено як сукупність визначених чинним адміністративним законодавством їх завдань, функцій, компетенцій на регіональному рівні, а також обов'язків нести відповідальність за їх невиконання чи неналежне виконання. Обґрунтовано, що цільова спрямованість реалізації адміністративно-правового статусу суб'єктів публічної влади полягає у створенні умов для надання благодійними організаціями благодійної допомоги на регіональному рівні у межах міжнародних проєктів.

2. Обґрунтовано поняття, ознаки, принципи взаємодії та доведено доцільність розгляду взаємодії міжнародних благодійних організацій із органами публічної влади на регіональному рівні як окремої форми державно-приватного партнерства та її зв'язок із адміністративною процедурою.

Взаємодію міжнародних благодійних організацій з органами публічної влади на регіональному рівні доцільно розглядати, виходячи з її визнання як процесу спільної діяльності учасників взаємодії, яка спрямована на реалізацію цілей міжнародних благодійних проєктів, що є соціально значимими, на засадах принципів цілеспрямованості, об'єктивності, юридичної визначеності, партнерства та координації, достатнього ресурсного забезпечення, гласності та відкритості, доброчесності, взаємної відповідальності суб'єктів взаємодії, ефективності, компетентності, підзвітності.

Доцільно запропонувати наступні організаційно-правові заходи, спрямовані на вдосконалення взаємодії органів публічної влади на регіональному рівні із міжнародними благодійними організаціями щодо реалізації міжнародних проєктів: 1) обґрунтувати науковий підхід щодо уніфікації процедур укладання договорів (меморандумів) про співпрацю між органами публічної влади та благодійними організаціями; 2) визначити державний орган, до повноважень якого має належати питання координації взаємодії та внести зміни до чинного законодавства щодо закріплення відповідної функції та компетенції; 3) врегулювати у законах України, в яких передбачено правовий статус суб'єктів взаємодії (у тому числі – на регіональному рівні), засади, межі та відповідні процедури. Вказане стосується, насамперед, законів України «Про благодійну діяльність і благодійні організації», «Про місцеве самоврядування в Україні», «Про місцеві державні адміністрації», «Про військово-цивільні адміністрації» [8, с. 171].

РОЗДІЛ 2. ЗМІСТ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИХ ЗАСАД ВЗАЄМОДІЇ МІЖНАРОДНИХ БЛАГОДІЙНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ З ОРГАНАМИ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ НА РЕГІОНАЛЬНОМУ РІВНІ ЩОДО РЕАЛІЗАЦІЇ МІЖНАРОДНИХ ПРОЄКТІВ

2.1. Міжнародні благодійні організації та органи публічної влади як суб'єкти взаємодії на регіональному рівні щодо реалізації міжнародних проєктів

Участь органів публічної влади, як суб'єктів управління та взаємодії у спільній діяльності з міжнародними благодійними організаціями під час реалізації міжнародних проєктів визначає управлінську взаємодію.

У результаті впровадження принципів політики незалежності, органи публічної влади за останній період (2022-2025 роки) отримали можливість суттєво розширити масштаби міжнародного співробітництва, зокрема з міжнародними благодійними організаціями.

Така співпраця сприяє як впровадженню передових світових практик публічного адміністрування та розвитку органів місцевого самоврядування, активізації процесів європейської інтеграції та розвитку транскордонного співробітництва, так і диверсифікації джерел надходжень до місцевих бюджетів територіальних громад шляхом реалізації спільних проєктів, із залученням коштів міжнародних грантів, стимулювання розвитку суб'єктів підприємницької діяльності тощо. Традиційні сфери співробітництва довоєнного періоду виглядали так, як зображено на діаграмі (Рис. 2.1) [14].

Рис.2.1 Сфери діяльності міжнародних благодійних організацій станом на 2019 рік [14]

Важливість взаємодії органів публічної влади з міжнародними благодійними організаціями на регіональному рівні особливо актуальна в умовах воєнного стану, оголошеного в Україні після початку російської повномасштабної агресії (з 24 лютого 2022 року) [84]. Основною метою управлінської взаємодії в таких випадках є об'єднання зусиль органів публічного врядування та міжнародних благодійних організацій до вирішення соціальних потреб, що виникають із суспільних потреб під час криз, зокрема такою кризи, як війна.

Крім того відбувається безперервна комунікація між органами публічної влади та представниками громадського сектору, налагоджуються відносини з міжнародними благодійними організаціями для вирішення проблем громади, удосконалюються механізми цієї взаємодії (правові, організаційні, комунікаційні, інформаційні, саморегулювання, стимулювання тощо).

Міжнародне співробітництво органів публічної влади України також є дієвим інструментом просування українського бренду в контексті сучасних інформаційних гібридних викликів, з якими стикається національна економіка.

Таким чином, комплекс усіх цих аспектів доводить актуальність системного аналізу співробітництва органів публічної влади з міжнародними благодійними організаціями, а також обґрунтування ефективних заходів щодо посилення співпраці.

Окремі проєкти встановлюють відносини між вітчизняними муніципалітетами, які потребують підтримки, але не мають досвіду міжнародного співробітництва, з муніципалітетами Європейського Союзу, які мотивовані та готові допомогти. Як вказується у спеціальній літературі «10 українських громад та 10 громад країн Європейського Союзу брали участь в ініціативі більше року» [115]. Цей проєкт, реалізований у співпраці з Асоціацією українських міст та за підтримки Програми «Програма для України з розширення прав і можливостей на місцевому рівні, підзвітності та розвитку з Європою», став вирішальним для підтримки українських зусиль з відновлення муніципалітетів, спустошених війною [122].

Виявилося, що проблеми в більшості громад однакові, і це також через точний вибір муніципалітетів. Наприклад, Укмергеський район Литви був об'єднаний з Коростенською громадою в Житомирській області – обидва муніципалітети вказали на схожі напрямки співпраці. Для обох громад ключовим сектором економіки є обробка деревини, вони поділяють досвід енергоефективності та залучення інвестицій. Поляницьку громаду Івано-Франківської області було об'єднано з польською Поляницею-Здруй – обидва населені пункти мають не тільки однакові назви, але й географічні особливості, населення та розвинений туризм [17].

Міркування про те, як переорієнтувати проєкт «Мости довіри» на нові реалії, почалися одразу після початку повномасштабного вторгнення з 24 лютого 2022 року. Більше того, оскільки окремі міста-партнери були окуповані у перші дні повномасштабного вторгнення, європейські громади у перші кілька тижнів надавали гуманітарну допомогу своїм українським партнерам. Проте, звісно, варто відмітити, що з точки зору майбутнього повоєнного відновлення поселень така співпраця має набагато більший потенціал [122].

Основним викликом є короткострокові та довгострокові потреби українських муніципалітетів, які виходять за межі можливостей будь-якої окремої організації або будь-якої держави-члена Європейського Союзу. Саме тому партнери нашої держави мають координувати свої ресурси. Саме тому багато населених пунктів вже підготували та впроваджують плани реконструкції за сприяння Асоціації міст України. Європейська інтеграція та законодавство Європейського Союзу надають певні керівні принципи для цієї роботи, що особливо актуально сьогодні, коли Україна офіційно є країною-кандидатом [115].

При достатньому фінансуванні міжнародних благодійних організацій вітчизняні органи місцевого самоврядування зможуть залучити найкращих професіоналів та найсучасніші технології в енергоефективності, охороні навколишнього середовища, цифровізації, містобудуванні тощо, що безумовно вплине на ефективність повоєнної відбудови та подальший розвиток України.

Як вказується на офіційному сайті проєкту «Мости довіри»: «національні асоціації з країн Європейського Союзу відіграють життєво важливу роль у цих зусиллях. Завдяки їхній участі протягом минулого року 30 українських муніципалітетів створили партнерські відносини з 30 муніципалітетами Європейського Союзу, що призвело до 48 спільних проєктних пропозицій, орієнтованих на такі критичні сфери, як очищення води, реконструкція лікарень, управління відходами та енергетичні рішення. Крім того, понад 500 учасників з муніципалітетів-учасників пройшли навчання з питань розробки проєктів Європейського Союзу, програм фінансування та впливу вступу до Європейського Союзу на українські місцеві органи влади, що ще більше зміцнює потенціал зусиль зі стійкої реконструкції» [122].

Варто вказати, результатом проведеної вітчизняної адміністративної реформи у 2015 році гестало становлення територіальних громад в Україні як окремих суб'єктів правовідносин на різних ієрархічних рівнях публічного адміністрування. Суб'єктність визначається можливостями реалізації особистої стратегії та політики розвитку територіальної громади, реалізації проєктів її

промислової та галузевої структури, формування місцевих бюджетів розвитку, визначення першочергових видатків залежно від першочергових цілей громади.

Таким чином, до 2020 року, коли в Україні було завершено один з етапів реформи, органи місцевого самоврядування переважно характеризувалися декларативною міжнародною співпрацею на своїх рівнях. Однак з 2021 року вона набула нового інституційного змісту, а саме: територіальні громади мають відповідні повноваження для забезпечення належної діяльності та розвитку своєї території. Згідно з українським законодавством, сьогодні місцеві органи влади мають повноваження приймати рішення з більшості питань та забезпечувати сталий розвиток своєї громади. Територіальні громади отримали широкий спектр повноважень у різних сферах життєдіяльності, зокрема у сфері комунального господарства, освіти, медицини, культури, спорту, туризму, управління земельними ресурсами тощо.

Уряд України вживає заходів для стимулювання місцевого відновлення та реконструкції. Він систематично залучає місцеву владу та асоціації до роботи з регіонального розвитку. Однак місцеві фіскальні бази та адміністративні можливості повинні бути посилені, щоб з'явився більш ефективний процес відновлення. Відновлення вимагатиме як низових можливостей, так і розробки законодавчої бази на національному, регіональному та місцевому рівнях [155].

Здатність місцевої влади залучати міжнародних партнерів для місцевих проєктів з відновлення варіюється від регіону до регіону. Для потенційних спонсорів привабливість певного регіону, муніципалітету чи громади також залежить від видимості, яку він досягає, як правило, через засоби масової інформації. Ці два елементи призвели до невідповідності між потребами місцевих громад та фінансуванням, яке вони залучають.

Зусилля місцевої влади щодо залучення фінансування були б більш ефективними, якби більше місцевих організацій набули навичок планування, управління та спілкування. Місцева поглинаюча здатність також повинна збільшуватися під час підготовки до масштабної реконструкції [155].

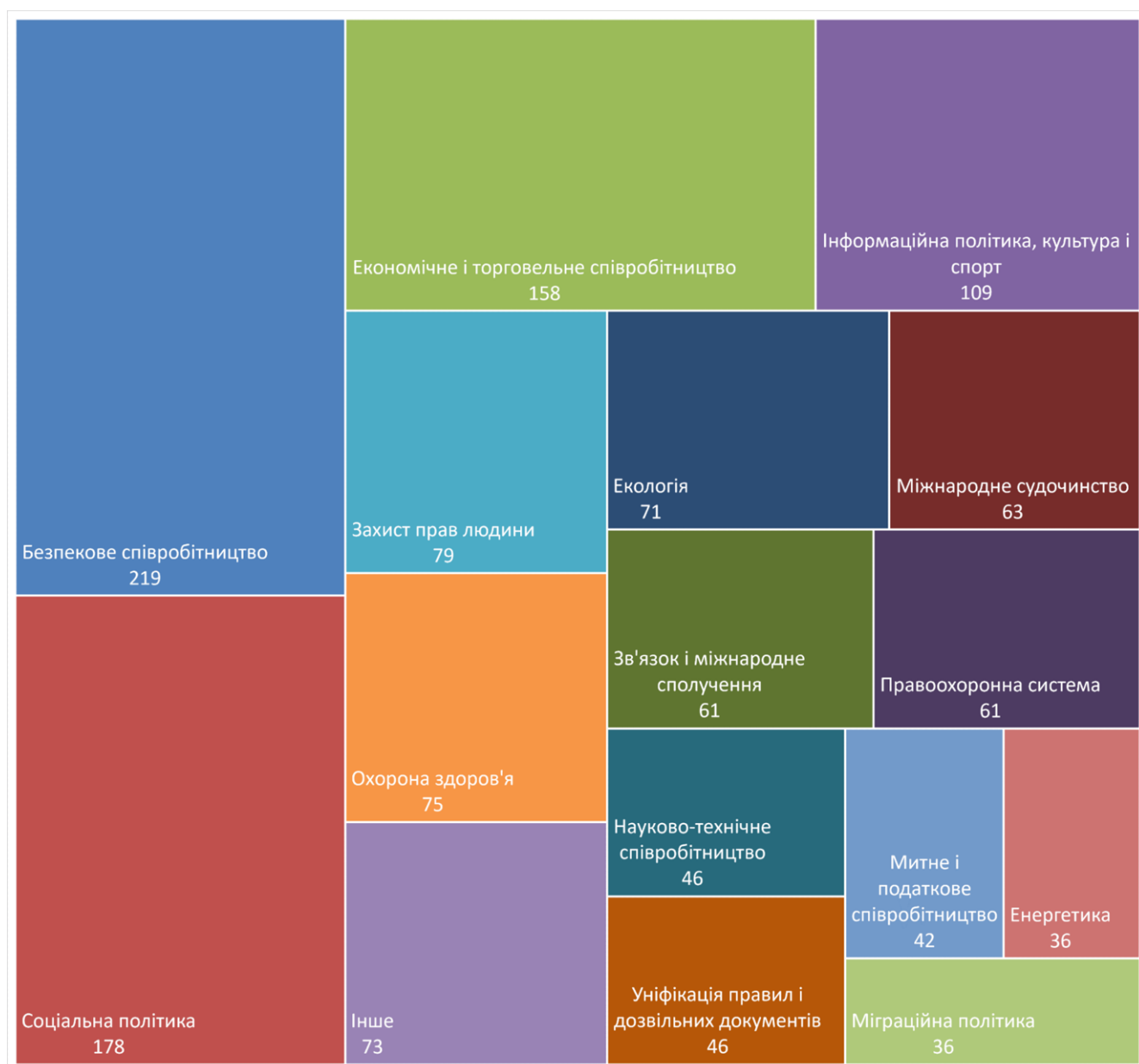

Рис. 2.2 Співпраця органів публічної влади України з міжнародними благодійними організаціями (за винятком організаційних питань) під час війни [64]

Варто вказати, що організаційно-правовий механізм взаємодії органів публічної влади та міжнародних благодійних організацій на регіональному рівні визначає внутрішній порядок та координацію цієї взаємодії на основі визначених законів, процедур та нормативно-правових актів, що регулюють дії всіх учасників організаційної системи [19], як зображено на рисунку (Рис. 2.2) [64].

Число учасників та суб'єктів цієї системи досить велике і варіативне. Зокрема з 2014 року, і особливо після лютого 2022 року, українське громадянське суспільство, міжнародні донори та українська держава розробили інститути

та механізми для підтримки боротьби України з російською агресією та відновлення країни.

Громадянське суспільство відіграє вагому роль у забезпеченні його життєдіяльності та в управлінні державними справами у демократичній, правовій і соціальній державі. Здебільшого до такої діяльності залучені його формалізовані структури, членами яких, як правило, є соціально активні громадяни, наділені високим рівнем правової культури та правової свідомості. Саме такі особи, усвідомлюючи значення своїх дій, вагомість активної громадянської позиції у соціумі та в управлінні державними справами, користуючись передбаченими законом засобами, застосовуючи відповідні методи та реалізуючи певні заходи, безпосередньо формують і визначають той шлях, яким піде держава, а отже, яким буде її майбутнє [76, с.102].

Однак держава через відповідні органи всіх рівнів – центральний, регіональний, місцевий відіграє ключову роль в цій організаційній системі. Також, окрім органів державної влади, як вже зазначалося, владу представляють органи місцевого самоврядування, правоохоронні органи та інші в конкретній територіальній громаді [50].

Значну кількість учасників також представляють інститути громадянського суспільства, серед яких громадські, благодійні організації, професійні асоціації, релігійні та інші об'єднання. Міжнародні партнери часто залучаються до вирішення складних державних питань, особливо в умовах надзвичайних або кризових ситуацій, зокрема під час війни.

Правові засади співробітництва органів публічної влади та міжнародних інституцій на регіональному рівні в Україні закладені в таких основоположних законодавчих актах, як Конституція України, «Про громадські об'єднання», «Про благодійну діяльність та благодійні організації», «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань», кодексах України та інших нормативно-правових актах.

Зокрема, відповідно до Закону України «Про благодійну діяльність та благодійні організації» варто виділити наступні адміністративно-правові

відносини за участі міжнародних благодійних організацій та органів публічної влади в процесі взаємодії на регіональному рівні щодо реалізації міжнародних проєктів, як відносини щодо: державної реєстрації (ст. 15), звітності (ст. 17), припинення діяльності (ст. 18), внутрішньоорганізаційної діяльності (розділ 4), акредитації представництв, філій міжнародних благодійних організацій, державного контролю за діяльністю міжнародних благодійних організацій з боку органів публічної влади, адміністративної та дисциплінарної відповідальності міжнародних благодійних організацій та посадових осіб органів публічної влади (ст. 25-27) тощо.

Наведені положення звісно є загальними та поширюються на всі напрями діяльності міжнародних благодійних організацій в процесі взаємодії з органами публічної влади на регіональному рівні щодо реалізації міжнародних проєктів. Проте доцільно враховувати функції, завдання, межі, повноваження та обсяг компетенцій, якими наділені суб'єкти такої взаємодії на регіональному рівні щодо реалізації міжнародних проєктів, що напряду впливає на форми та напрями взаємодії між ними.

Комунікаційно-інформаційний механізм полегшує процес інформаційної взаємодії між органами публічної влади та міжнародними благодійними організаціями на регіональному рівні щодо реалізації міжнародних проєктів.

Взаємодія між цими суб'єктами багато в чому відбувається через рух інформації, а не просто як інформаційний процес, оскільки комунікація тягне за собою як передачу інформації, так і її прийом, а також можливість особисто оцінити процес і результат цієї взаємодії [23].

У сучасному інформаційному суспільстві існує незліченна кількість можливостей для демонстрації результатів своєї діяльності як для органів публічної влади, так і для міжнародних благодійних організацій: соціальні мережі, засоби масової інформації, різноманітні мобільні додатки, телебачення, радіо тощо [58].

Міжнародні благодійні організації та їх спільні проєкти з органами публічної влади на регіональному рівні щодо реалізації міжнародних проєктів

відіграють ключову роль у сприянні розвитку публічного адміністрування через реалізацію різноманітних проєктів та ініціатив. Вони пропонують технічну допомогу, фінансову підтримку та експертні знання для впровадження ефективних стратегій управління та реформ у державному секторі.

Тому проєкти міжнародних благодійних організацій на регіональному рівні можуть передбачати створення та підтримку інноваційних програм управління, проведення тренінгів та заходів з розбудови потенціалу державних службовців, розробку механізмів моніторингу та оцінки діяльності державних установ, а також сприяння розвитку партнерських відносин між органами публічної влади, бізнесом та громадянським суспільством.

Таким чином, ці проєкти мають на меті підвищити ефективність публічного адміністрування, сприяти прозорості та відкритості процесів врядування, а також сприяти розвитку демократичних інститутів та верховенства права [38].

Для оцінки рівня міжнародного співробітництва України необхідно оцінити кількість і характер угод про співпрацю, які вона уклала з іншими країнами. За роки незалежності Україна підписала більше 3 000 міжнародних документів зі 137 країнами світу, які охоплюють різні сфери співпраці. Це свідчить про значимість та активну роль країни у міжнародному співтоваристві [137, с.380].

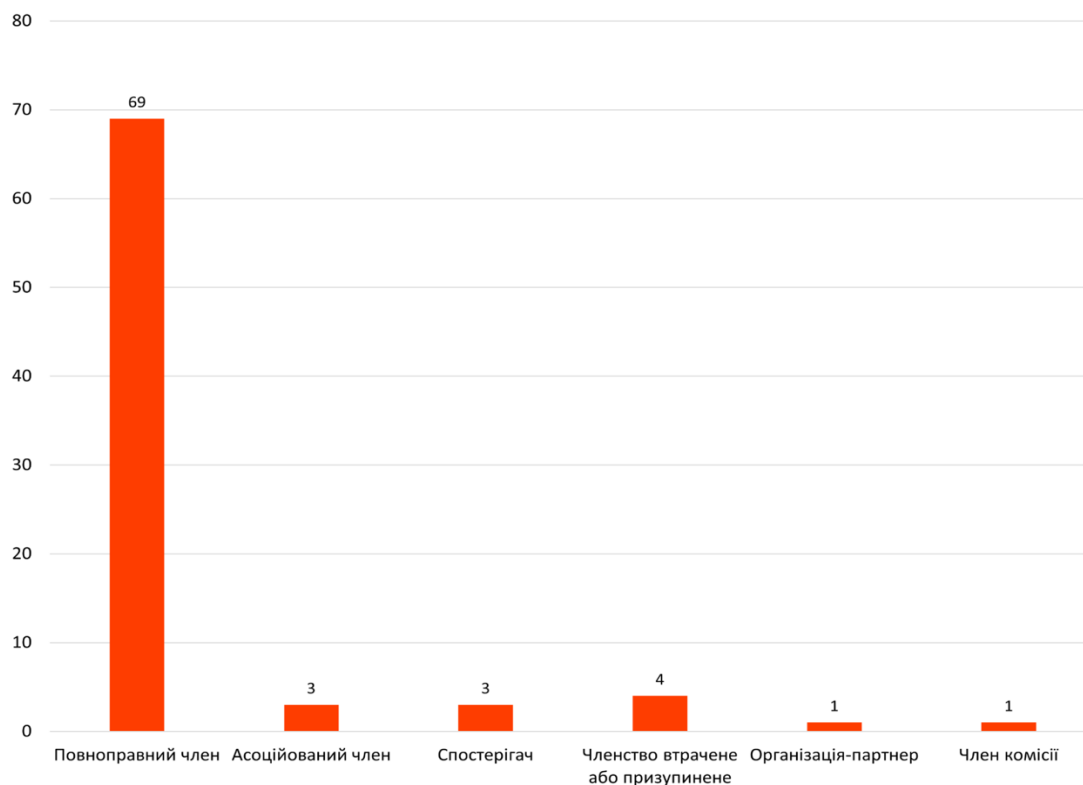

Рис. 2.3 Статус участі України у міжнародних благодійних організаціях [64]

Угодам, укладеним із сусідніми країнами, приділяється особлива увага з моменту проголошення Україною незалежності, особливої ж актуальності наведене набуває на сучасному етапі. Співпраці, наприклад з Польщею, щодо реалізації міжнародних проєктів у сферах економіки, торгівлі, питань безпеки, а також побудові спільної інфраструктури сприяли територіальна близькість, спільна історія та культурна схожість, загальні виклики як зображено на рисунку (Рис. 2.3) [64].

Слід зазначити, що Польща була та залишається стратегічним економічним і політичним партнером для України, враховуючи широкий і позитивний досвід транскордонного співробітництва Польщі. Для того, щоб правильно організувати таку співпрацю, в Польщі було застосовано спільний досвід держав-членів Європейського Союзу, а також відповідні методологічні рекомендації щодо її розвитку. Крім того, Польща стала частиною європейських конвенцій про регіональний розвиток та транскордонне співробітництво; гармонізувала відповідне законодавство; сформувала єврорегіони по периметру своїх кордонів

(основні структури) [114], заснували асоціації прикордонних районів та мережу регіональних агентств розвитку.

Між Україною та Польщею до війни було підписано понад 400 нормативних документів, 143 з них є чинними міжнародними угодами та угодами про співпрацю між цими країнами у різних сферах. Кількість угод про міжрегіональне співробітництво, підписаних на регіональному та місцевому рівнях між Україною та Польщею, становить близько 450 [81].

Важливим етапом для будь-якої держави, яка прагне до членства в міжнародній спільноті, є завдання правової інтеграції, яка суттєво впливає на процес становлення та розвитку сучасної держави. Одним із ключових аспектів такої інтеграції є гармонізація законодавства зі стандартами та вимогами Європейського Союзу. Це передбачає приведення вітчизняного законодавства у відповідність до регуляторних актів та директив Європейського Союзу [23].

Прикладом такої співпраці є програма Міжнародного валютного фонду, яка передбачає фінансову підтримку та консультації, спрямовані на покращення економічної ситуації в країні. Програма «Партнерство заради економічного розвитку та підтримки» сприяє створенню та впровадженню проєктів розвитку та реформ.

Україна співпрацює з Міжнародним банком реконструкції та розвитку для надання фінансової та технічної підтримки інфраструктурних та соціальних проєктів. Такі програми можуть допомогти Україні зміцнити фінансову стабільність та впровадити необхідні реформи для посилення економічного розвитку країни. Тому надзвичайно важливою є розробка та впровадження інноваційних фінансових механізмів, що забезпечують ефективне управління ризиками та запобігають економічним коливанням.

У сучасному світі на становлення та розвиток публічного адміністрування значною мірою впливає міжнародне співробітництво, спільні проєкти, обмін досвідом між країнами. Вплив міжнародних організацій та спільних проєктів на державне управління визначається складним набором факторів, які охоплюють політичні, економічні та соціальні аспекти життя країни.

Міжнародні організації, такі як Організація Об'єднаних Націй, Міжнародний валютний фонд та Європейська комісія, виступають каталізаторами для обміну досвідом та найкращими практиками управління між країнами. Це сприяє впровадженню новітніх методів та стратегій у державному управлінні, спрямованих на підвищення ефективності, прозорості та підзвітності органів публічної влади [61; 16].

Крім того, участь України у різноманітному спектрі проєктів демонструє багатогранний характер її співпраці з іншими країнами, зокрема з європейськими. Визначені інструменти охоплюють широкий спектр секторів, включаючи освіту, науку, технології, підтримку малого та середнього бізнесу, енергетику, навколишнє середовище та гуманітарну допомогу. Співпраця між країнами свідчить про зростаючу взаємодію та відкритість до спільного досягнення сталого розвитку, процвітання та миру.

Крім того, спільні проєкти між різними країнами часто зосереджені на вирішенні спільних питань, таких як боротьба з бідністю, зміна клімату та енергетична безпека. Реслер і Рейс стверджують, що ці проєкти сприяють формуванню механізмів міжнародного співробітництва та підвищують ефективність глобального управління.

У світлі цих проблем та необхідності їх вирішення, Україна бере активну участь у міжнародних програмах та ініціативах. Йдеться про програми розвитку відновлюваної енергетики, модернізації технологій, застосування зелених технологій у промисловості, а також проєкти з відновлення довкілля та відновлення спустошених територій.

Крім того, рівень безробіття в Україні, який становить приблизно 20%, у поєднанні з еміграцією багатьох громадян через війну, що триває, спонукало до ініціювання «зеленого» переходу. Цей перехід спрямований на пожвавлення економіки та різних секторів, таких як промислове виробництво, будівництво, транспортна інфраструктура та екотуризм [45].

Міжнародне співробітництво через організації та спільні проєкти може сприяти модернізації, удосконаленню та адаптації державного управління до

сучасних викликів. Це також надає можливості для обміну кращими практиками та досягнення глобальних цілей сталого розвитку [26]. Участь України у міжнародних програмах та ініціативах, спрямованих на розвиток відновлюваної енергетики, застосування зелених технологій та ліквідацію екологічних наслідків війни, відображає її залученість до глобальних ініціатив та відданість міжнародній спільноті [30].

Оскільки Україна зосереджена на впровадженні конституційних принципів та забезпеченні стабільного розвитку, зміни у функціях та системі управління країною відображають особливості сучасної держави, яка активно формує та розвиває суспільство. Роль держави в успішній міжнародній інтеграції та співробітництві є особливо актуальною, оскільки вона забезпечує та захищає національні інтереси у глобальному середовищі [79].

Одним із ключових аспектів цієї інтеграції є гармонізація законодавства зі стандартами Європейського Союзу, що вимагає адаптації вітчизняного законодавства до європейських регуляторних актів. Міжнародні благодійні організації відіграють активну роль у впливі на державне управління, просуванні демократії та сталого розвитку.

Проекти, що реалізуються міжнародними благодійними організаціями на регіональному рівні, мають на меті підвищення ефективності публічного адміністрування та забезпечення його прозорості та відкритості. Це досягається завдяки навчанню та заходам для державних службовців, розвитку механізмів моніторингу та оцінювання для органів публічної влади, а також сприянню партнерству між різними суб'єктами на регіональному рівні зокрема.

Крім того, Україна співпрацює з міжнародними благодійними організаціями та іншими країнами, зокрема європейськими, над різноманітними проєктами та програмами, які охоплюють широкий спектр сфер – від освіти та науки до енергетики та гуманітарної допомоги.

Це свідчить про зростаючу взаємодію та відкритість між країнами для досягнення спільних глобальних цілей сталого розвитку. Міжнародне співробітництво за участю благодійних організацій та спільні проєкти має значний

вплив на публічне адміністрування на регіональному рівні, сприяючи його модернізації, вдосконаленню та адаптації до сучасних викликів. Він також надає можливості для обміну кращими практиками та спільного досягнення глобальних цілей, сприяння сталому розвитку та процвітанню країни та її громадян.

Через збройну агресію російської федерації проти України переважна більшість демократичного світу допомагає Україні у подоланні її наслідків. Окрім військово-технічної допомоги, важливим різновидом підтримки України є гуманітарна допомога, інші види благодійництва, а також гранти. Сьогодні в Україні зареєстровано представництва більшості світових благодійних та гуманітарних організацій, які ставлять за мету відновлення зруйнованої інфраструктури, підтримку внутрішньо переміщених осіб та інші, у тому числі гуманітарні проєкти. Бенефіціаром таких проєктів зазвичай виступають органи місцевого самоврядування [35].

Зокрема варто вказати на те, що запроваджена Міністерством соціальної політики Автоматизована система реєстрації гуманітарної допомоги [1] <https://good.gov.ua/>, яка працює з 1 грудня 2023 року, як зображено на рисунку (Рис. 2.4) [1].

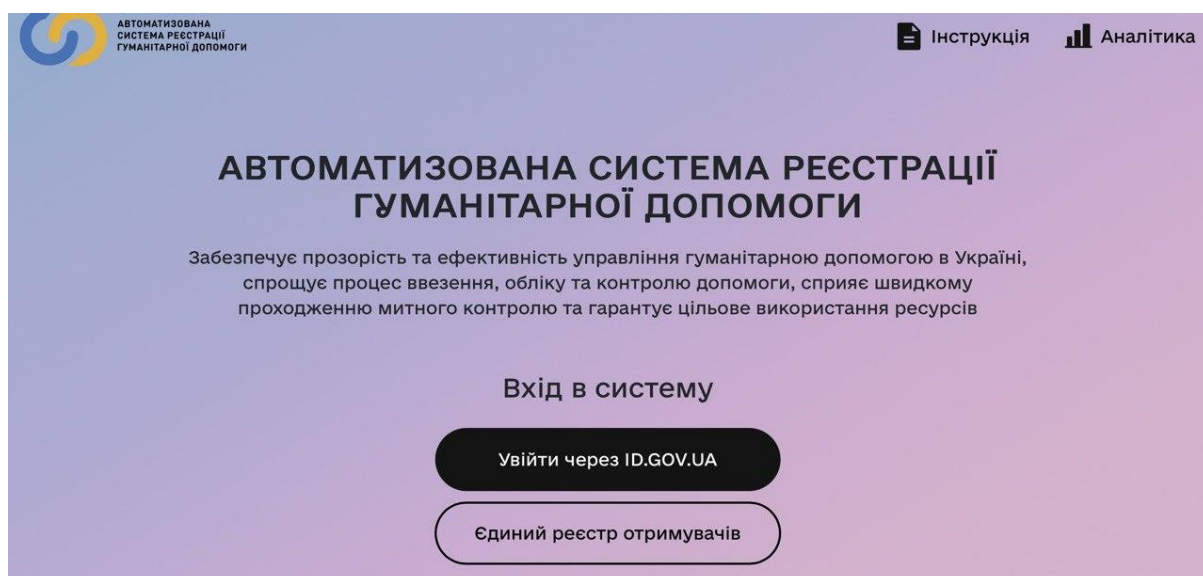

Рис. 2.4 Автоматизована система реєстрації гуманітарної допомоги [1]

Завдяки впровадженню цієї системи усі отримувачі, а саме волонтерські спільноти, громадські та благодійні організації, благодійні фонди, внесені до Реєстру отримувачів гуманітарної допомоги, мають можливість законно та

прозоро здійснювати ввезення допомоги, реєструючи усі вантажі в Автоматизованій системі реєстрації гуманітарної допомоги.

За офіційною статистикою щодня український кордон перетинають до 650 вантажів, а кількість е-деклараций для гуманітарних вантажів вже перевищила позначку 100 000 [100].

Загалом станом на кінець жовтня 2024 року через Автоматизовану систему реєстрації гуманітарної допомоги задекларовані значні обсяги вантажів:

- 114 561 вантаж проїхав і був зареєстрований;
- 104 360 декларацій зареєстровано (це говорить про те, що платформа стала надійним інструментом для декларування вантажів);
- 10 966 осіб зафіксовано в Реєстрі отримувачів гуманітарної допомоги (благодійні організації, фонди тощо) [100].

Згідно з останніми статистичними даними, більшість вантажів доставляють міжнародні благодійні організації – вони становлять 63,94% від загальної кількості. Активну участь беруть, зокрема, громадські (18,86%) та державні організації (4,44%) [100].

Доцільно зазначити, що на сучасному етапі досить потужно розвивається та впроваджується інститут Регіонального офісу міжнародного співробітництва. Зокрема, Розпорядженням Київської обласної військової адміністрації від 05 травня 2023 року №341 «Про утворення Регіонального офісу міжнародного співробітництва» [103], відповідно до законів України «Про місцеві державні адміністрації» [93], «Про місцеве самоврядування в Україні» [92], «Про правовий режим воєнного стану» [96], «Про гуманітарну допомогу» [88], «Про благодійну діяльність та благодійні організації» [83], «Про регулювання містобудівної діяльності» [97], указів Президента України від 24 лютого 2022 року № 64/2022 «Про введення воєнного стану в Україні» [84], від 24 лютого 2022 року № 68/2022 «Про утворення військових адміністрацій» [99] утворено Регіональний офіс міжнародного співробітництва, консультативно-дорадчий орган Київської обласної державної адміністрації (Київської обласної військової адміністрації).

Згідно з п. 4 Положення про Регіональний офіс міжнародного співробітництва, основними завданнями Офісу є: забезпечення взаємодії та співпраці між органами місцевого самоврядування, органами публічної влади та Офісом Президента України, підприємствами, установами та організаціями, представниками інститутів громадянського суспільства, а також міжнародними партнерами (організаціями, підприємствами, фондами), з метою розвитку міжнародного співробітництва задля встановлення та підтримки взаємовідносин із закордонними партнерами, задля відновлення і розбудови транспортної, медичної, соціальної, комунальної, виробничої інфраструктури та житла, інфраструктури енергетики, зв'язку, відновлення та збереження об'єктів культурної спадщини, надання гуманітарної допомоги, підтримки вразливих верств населення та осіб, які опинилися у складних життєвих обставинах внаслідок війни, внутрішньо переміщених осіб, а також структурної модернізації та перезапуску економіки Київської області; визначення та напрацювання пропозицій щодо пріоритетних напрямків та заходів у сфері відновлення інфраструктури, соціальній, гуманітарній сферах та у сфері відбудови і розвитку економіки, спрямованих на ліквідацію наслідків збройної агресії російської федерації проти України на території Київської області; здійснення фандрайзингу з метою залучення ресурсів для відбудови та розвитку Київської області [79].

Згідно з п. 7 вказаного положення, Офіс під час виконання покладених на нього завдань взаємодіє з органами публічної влади, органами місцевого самоврядування, підприємствами, установами та організаціями, міжнародними донорами, благодійними фондами, неурядовими громадськими організаціями [79].

Підсумовуючи викладене, доцільно зазначити, що аналіз сучасного розвитку взаємодії міжнародних благодійних організацій з органами публічної влади на регіональному рівні у контексті реалізації міжнародних проєктів засвідчив, що:

1) Передумовою співробітництва між міжнародними та українськими партнерами були прагнення вступу України до Європейського Союзу, що

проявлялося в динаміці та спрямованості укладених угод про побратимство. Проте на передвоєнному етапі такої взаємодії спостерігалися значні географічні відмінності у співпраці між українськими органами публічної влади на осі схід-захід, при цьому значно більша залученість до співпраці «знизу-вгору» з боку влади, розташованої в західній частині країни, в якій також відігравали певну роль програми територіального співробітництва Європейського Союзу. Географічні та культурні детермінанти територіальної співпраці між міжнародними та українськими партнерами та регіонами «знизу-вгору» були досить сильними, причому Польща була домінуючим партнером у цій співпраці, а інші сусідні країни Європейського Союзу – одними з найважливіших партнерів. Міжнародні благодійні організації активно виступали ініціаторами у сфері надання підтримки українським партнерам у зв'язку з викликами реформи децентралізації та безумовно цей аспект посилювався та розповсюджувався на всі сфери життєдіяльності у зв'язку з російською агресією проти України.

2) Відповідно до Закону України «Про благодійну діяльність та благодійні організації» варто виділити наступні адміністративно-правові відносини за участі міжнародних благодійних організацій та органів публічної влади в процесі взаємодії на регіональному рівні щодо реалізації міжнародних проєктів, як відносини щодо: державної реєстрації (ст. 15), звітності (ст. 17), припинення діяльності (ст. 18), внутрішньоорганізаційної діяльності (розділ 4), акредитації представництв, філій міжнародних благодійних організацій, державного контролю за діяльністю міжнародних благодійних організацій з боку органів публічної влади, адміністративної та дисциплінарної відповідальності міжнародних благодійних організацій та посадових осіб органів публічної влади (ст. 25-27) тощо. [121, с.451]

Наведені положення, безумовно, є узагальненими та стосуються всіх напрямів діяльності міжнародних благодійних організацій у процесі їхньої взаємодії з органами публічної влади на регіональному рівні щодо реалізації міжнародних проєктів. Водночас доцільно враховувати функції, завдання, межі,

повноваження та обсяг компетенцій суб'єктів такої взаємодії, що безпосередньо впливає на форми і напрями їхньої співпраці.

3) Адміністративно-правовий статус міжнародних благодійних організацій та органів публічної влади як суб'єктів взаємодії на регіональному рівні щодо реалізації міжнародних проєктів доцільно визначити, як сукупність визначених законодавством завдань, функцій та повноважень на регіональному рівні, а також визначених чинними адміністративним законодавством обов'язків нести відповідальність за їх невиконання або неналежне виконання.

Зasadнича основа співпраці між міжнародними благодійними організаціями та органами публічної влади як суб'єктами взаємодії на регіональному рівні щодо реалізації міжнародних проєктів полягає у створенні органами публічної влади належних умов для здійснення завдань і досягнення цілей діяльності таких організацій відповідно до чинного законодавства та положень їхніх статутів.

2.2. Функції та напрями взаємодії на регіональному рівні щодо реалізації міжнародних проєктів

Що стосується взаємодії міжнародних благодійних організацій та органів публічної влади як суб'єктів взаємодії на регіональному рівні щодо реалізації міжнародних проєктів, то варто вказати, що така взаємодія може проявлятися в ряді функцій, таких як: підвищення обізнаності, гуманітарна місія, адвокація, встановлення фактів, безпекова складова, дослідження та аналіз, моніторинг, а також надання послуг [126].

Очевидно, що така державна підтримка благодійництва в Україні здатна сприяти:

- отриманню своєчасної допомоги особами та організаціями, які найбільше цього потребують,
- підвищенню забезпечення культурно-освітніх потреб громадян;
- підтриманню необхідного соціального клімату;
- зниження навантаження на державний та місцеві бюджети.

У цьому контексті варто зазначити, що наразі діє серія заходів під назвою «Українське партнерство» — ініціатива, орієнтована на практичні дії, яка включає інтерактивні панелі, форуми, надихаючі дискусії та змістовні сесії для обговорення широкого спектру можливостей планування, співпраці та інвестування у відновлення й реконструкцію України [160].

Серія «Українське партнерство» об'єднує уряди, корпорації, інвесторів, філантропів, академічні установи, неурядові організації, діаспору та групи громадянського суспільства з метою обміну досвідом, аналізу ключових секторів, що відіграють провідну роль у відновленні України, а також просування державно-приватного партнерства як інструменту відбудови інфраструктури, поживлення економіки та зміцнення зв'язків між Україною і Сполученими Штатами. Мета полягає в тому, щоб об'єднати зацікавлені сторони, які інвестували у відновлення України, обмінятися знаннями, проаналізувати ключові сектори для реконструкції України та сприяти державно-приватному партнерству для відродження економіки України та зміцнення партнерства зі Сполученими Штатами Америки.

Серія партнерств – це значна можливість залучити зацікавлених сторін та експертів до обговорення оптимальної стратегії реконструкції, мета якої брати участь у більш широких зусиллях щодо відновлення довгострокової економічної, технологічної та екологічної стійкості, зокрема в процесі взаємодії на регіональному рівні щодо реалізації міжнародних проєктів.

«Управління глобального партнерства прагне співпрацювати над заходами, що відповідають зовнішньополітичним пріоритетам уряду США у підтримці України. Події, що проводяться під брендом «Ukrainian Partnership Series», можуть розраховувати на комунікаційну підтримку для посилення спільного меседжу, участь представника Державного департаменту для спільного обговорення, а також доступ до ресурсів Держдепартаменту та мережі зацікавлених сторін з державного і приватного секторів.» [160].

Події в рамках взаємодії на регіональному рівні щодо реалізації міжнародних проєктів в Україні повинні: бути організованим Державним

департаментом або спільно організованим у партнерстві з іншим урядовим органом США та/або з нефедеральною організацією; узгодити зусилля уряду США щодо підтримки відродження та економічного перепланування України; брати участь у заході від уряду США як спікер, учасник дискусії тощо; державний департамент також прагне посилити незалежно організовані заходи, які відповідають цілям серії партнерства України.

Перша подія в межах серії «Партнерство в Україні» зібрала понад 250 учасників — керівників бізнесу, представників урядів США та України, лідерів громадянського суспільства й філантропії, а також інших ключових стейкхолдерів для обговорення потреб і можливостей підтримки відновлення України та стимулювання її економіки. У межах заходу Національна академія наук США спільно з Фондом Саймонса провели круглий стіл за участі 11 американських і міжнародних благодійних організацій, а також високопосадовців уряду США та USAID, присвячений підтримці наукової інфраструктури України.

У цій взаємодії діаспори брали участь держава, Агентство США з міжнародного розвитку, Міжнародною організацією з міграції, посольство України, 40 діаспорних організацій, фонди, групи громадянського суспільства та американських чиновників. Вони обговорили виклики та можливості підтримки гуманітарних зусиль в Україні та способи, якими уряд США може допомогти в короткостроковій та довгостроковій перспективі [160].

У співпраці з Центром інновацій, аналітичним центром з проектування та будівництва району затоки, спільно проводиться прийом для делегації з 10 українських урядовців та ентузіастів дизайну та будівництва для обміну знаннями та покращення їхнього розуміння практики сталого відновлення.

У співпраці з Німецьким фондом Маршалла США Управління глобального партнерства Державного департаменту та Управління якості навколишнього середовища в Бюро океанічних та міжнародних екологічних та наукових питань запустили Партнерство міст України для сталого відновлення міст. В даний час Німецький фонд Маршалла США розробляє цю ініціативу з метою підтримки українців у редизайні та відновленні стійких, інклюзивних та стійких міст.

Державний департамент у партнерстві з США Торгова палата, Агентством США з міжнародного розвитку та Міністерство торгівлі організували другий Український форум партнерства 17 квітня 2024 року [160]. Форум зібрав високопоставлених керівників бізнесу, урядовців та інших лідерів думок, щоб дослідити, як допомогти Україні відновитися та відновитися. Оскільки Україна працює над стабілізацією своєї економіки та закладає основу для динамічного відродження та модернізації у співпраці з міжнародними партнерами, Форум надасть можливість обговорити умови, які можуть створити позитивне бізнес-середовище та заохотити інтерес та інвестиції приватного сектора.

Спеціальний представник Дороті МакОліфф взяла участь у панельній дискусії, щоб вивчити способи, якими Україна та її міжнародні партнери повинні пристосуватися, враховуючи поточну ситуацію на місцях, а також збільшити інвестиції в країну у дуже ризикований час [160].

Важливою функцією, яку зазвичай відіграє взаємодія міжнародних благодійних організацій та органів публічної влади на регіональному рівні щодо реалізації міжнародних проєктів в країнах, що перебувають у кризі, є *гуманітарна місія (допомога)*. Прикладом наведеного доцільно навести міжнародну благодійну організацію CARE International, яка працює в Україні з 2022 року у відповідь на швидке зростання гуманітарних потреб через ескалацію конфлікту з росією.

CARE International реагує на регіональному рівні, щоб підтримати внутрішньо переміщених осіб в Україні та біженців та приймаючих громад у сусідніх країнах.

CARE International працює через партнерів у Польщі, Молдові, Румунії та Україні. CARE International надає негайну допомогу та допомогу у вигляді їжі, житла, ковдр, підгузників та засобів гігієни, а також їжі, води, готівки та психосоціальної підтримки.

В Україні CARE International підтримує партнерські організації з великим досвідом розвитку та гуманітарного програмування в Україні. До них відносяться Благодійний фонд підтримки стабілізації та Міжнародний фонд Відродження, а також чотири українські організації з прав жінок для реалізації програм, які

підтримують жінок та інші маргіналізовані групи в районах конфлікту в Україні. Гуманітарна допомога CARE всередині України зосереджена на грошовій допомозі, притулку та непродовольчих товарах, продовольчій безпеці, здоров'ї (включаючи сексуальне, репродуктивне та материнське здоров'я), а також захист. Всі види діяльності мають сильну гендерну спрямованість [171].

Діяльність міжнародних благодійних організацій на регіональному рівні також допомагає у процесі забезпечення державної безпеки, управління та нагляду, з одного боку (*функція адвокації*), а також щодо інформування та навчання населення про те, як працює управління безпекою, а також про проблеми та рішення в секторі безпеки, з іншого боку (*функція підвищення обізнаності*). Це, у свою чергу, посилює суспільні дебати про те, як повинен виглядати сектор безпеки та як вирішувати виклики та проблеми, надаючи особам, які приймають рішення, конструктивні варіанти рішень та створюючи попит на більшу участь громадськості у прийнятті рішень щодо використання наявних ресурсів, встановлення стандартів надання послуг та впровадження реформ у секторі.

Міжнародні благодійні організації є цінним партнером для органів публічної влади та сектору державної безпеки, зокрема, оскільки воно може надати конкретні навички та додаткові знання з питань безпеки та правосуддя, потреб та інтересів громади (*функція надання послуг*). Він також може запропонувати аналіз взаємодії між різними частинами сектору безпеки - ідеї, які нелегко отримати всередині державної системи (*дослідження та аналіз*).

У деяких випадках такі суб'єкти можуть взяти на себе деякі завдання державних установ або влада може делегувати їм завдання, зокрема, коли їх спроможність обмежена через повномасштабне вторгнення з 24 лютого 2022 року. Це може включати програми заохочення участі громадськості в правоохоронних органах, служб реагування на надзвичайні ситуації, що надаються на волонтерській основі, таких як пожежні служби, пошуково-рятувальні команди або рятувальники, надання юридичних консультацій, а також медичні та соціальні послуги.

Крім того варто вказати на допомогу міжнародних благодійних організацій особливо у перші місяці після початку війни щодо надання як консультативної, так й допомоги по переміщенню та пошуку нових домівок для тих осіб, які потребували цього.

Зокрема Міжнародний рух Червоного Хреста та Червоного Півмісяця підтримав: 2,9 мільйона людей з продовольчою допомогою; понад 1,6 мільйона людей з одягом та предметами домашнього вжитку; понад 2,5 мільйона людей з засобами гігієни; понад 1,6 мільйона людей мають доступ до адекватного опалення; 384 000 людей будуть навчені з надання першої допомоги; 397 000 осіб з транспортуванням або евакуацією; 3000 людей з підтримкою засобів до існування для виробництва продуктів харчування; понад 2000 людей мають освітню підтримку, включаючи догляд за дітьми та літні табори.

За роки війни Британський Червоний Хрест підтримав понад 192 000 переміщених осіб з України, які прибули до Великої Британії. Це включає в себе допомогу у возз'єднанні людей, переміщених внаслідок конфлікту в Україні, з членами сім'ї, обмін інформацією (включаючи інформаційний пакет, щоб допомогти людям влаштуватися у новому житті у Великобританії, доступний англійською, українською та російською мовами), надання спеціальної телефонної лінії для підтримки, розповсюдження мобільних карт операторів зв'язку та надання екстреної фінансової допомоги.

- телефонна лінія відповіла на понад 83 000 дзвінків;
- надано екстрену грошову допомогу 68 000 людям, загалом розподілено 3,1 мільйона фунтів стерлінгів;
- розповсюджено понад 23 000 SIM-карт, які допомагають людям залишатися на зв'язку зі своїми близькими;
- служби для біженців допомогли понад 3800 українцям (включаючи утриманців) у Великобританії [156].

З початком війни як об'єднуючим фактором багато міжнародних благодійних організацій намагаються вести більш конструктивний діалог і вважають за краще будувати канали зворотного зв'язку. Уряд, у свою чергу, також

став більш сприйнятливим і чуйним до вкладу міжнародних благодійних організацій. Тим більше, що з 2022 року зростання довіри до державних установ стало одним із пріоритетів уряду України, в тому числі у світлі зовнішніх спроб дестабілізувати націю.

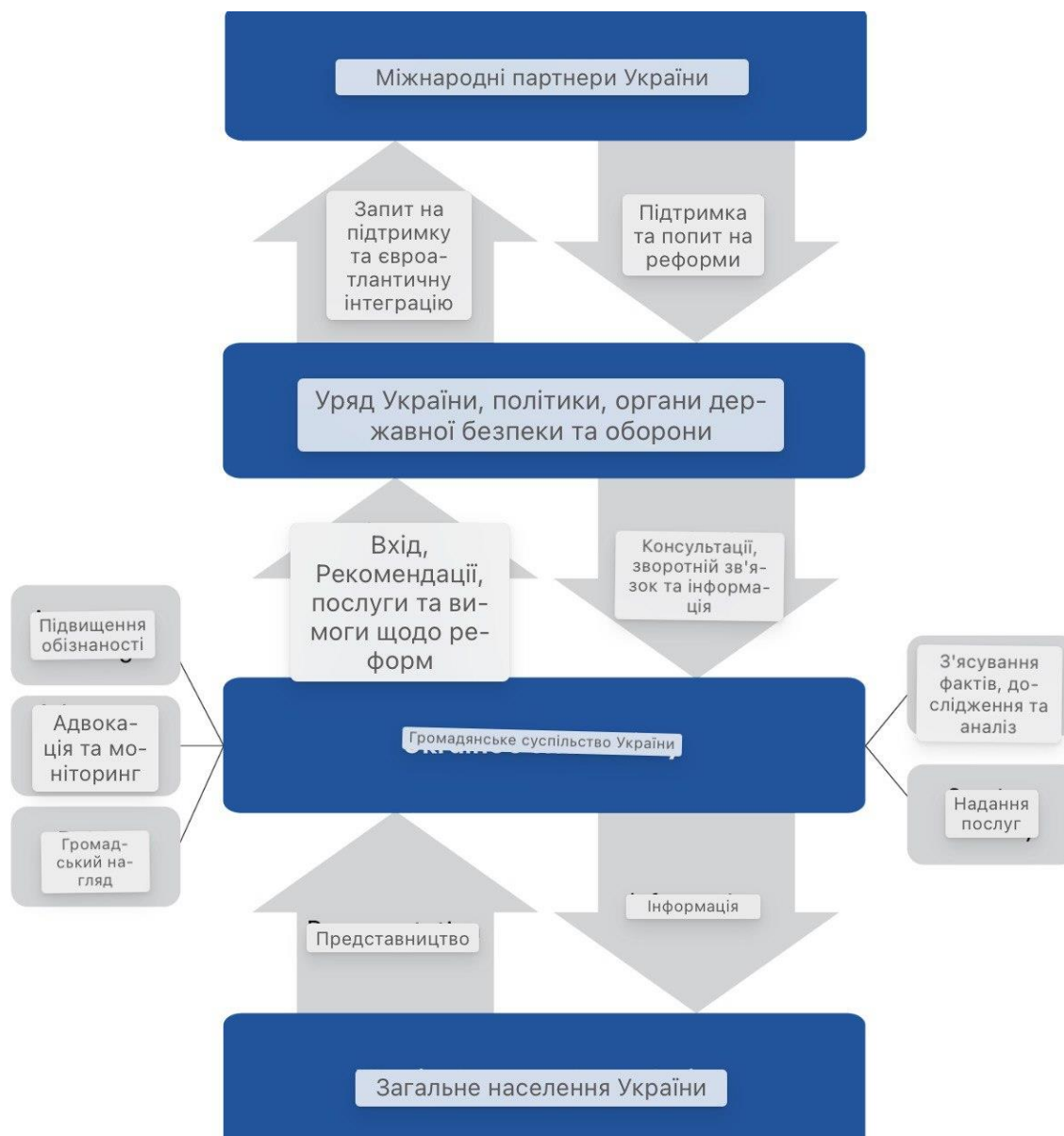

Рис. 2.5 Функції міжнародних благодійних організацій та їх взаємодія з органами публічної влади [172]

З початку повномасштабного вторгнення 24 лютого 2022 року інтереси міжнародних благодійних організацій та уряду України стали більш узгодженими, ніж будь-коли раніше. Спільні зусилля зосереджені на протидії російській агресії, відновленні країни після завданої шкоди, а також на підтримці євроатлантичної та європейської інтеграції України. Організація Північноатлантичного договору

розглядається як гарант зовнішньої безпеки, тоді як Європейський Союз — як опора внутрішньої стабільності, економічного розвитку та демократичних реформ (див. рисунок). (Рис. 2.5) [172].

Ці процеси реформ та дипломатичне лобіювання політичної, економічної та військової підтримки в поєднанні з зусиллями проти війни напружують ресурси уряду та створюють багато прогалин.

На міжнародному та стратегічному рівні організації, такі як Міжнародна коаліція за українську перемогу та Центр «Нова Європа», активно сприяють глобальним дипломатичним зусиллям України, спрямованим на забезпечення економічної й військової підтримки, прискорення інтеграції до Європейського Союзу та Організації Північноатлантичного договору, а також на посилення міжнародної ізоляції росії. Частина з них раніше або паралельно займалася моніторингом і наглядом, що іноді складно поєднувати з адвокаційною діяльністю. На загальнонаціональному та тактичному рівнях зазначені організації здійснюють підтримку оборонно-промислового комплексу та Збройних Сил України шляхом прямих закупівель військової техніки, реалізації краудфандингових кампаній, адаптації цивільних технологій до військових потреб, а також проведення підготовки особового складу. У свою чергу, на місцевому рівні та безпосередньо в зоні бойових дій міжнародні благодійні організації та волонтерські ініціативи забезпечують надання цільової медичної і матеріально-технічної допомоги підрозділам Збройних Сил України [118].

Деякі ініціативи, які спочатку були спонтанними волонтерськими рухами, переросли, щоб стати професійними виробниками дронів та постачальниками військової техніки, інші перетворилися на навчальні центри. Деякі лідери зареєстрованих волонтерських організацій висловили політичні амбіції та продовжують працювати зі своїми ініціативами в політичній сфері. Цей досвід сприяв формуванню нового покоління фахівців із проактивною лідерською позицією. Йдеться про типи організацій, які мають значний потенціал і, за умови належної підтримки та об'єднання з іншими суб'єктами, можуть відігравати ключову роль у просуванні реформ у секторі безпеки.

Починаючи з 2014 року, окремі групи самоорганізувалися у формі добровольчих батальйонів, які відіграли важливу роль у захисті державного суверенітету та територіальної цілісності України. Водночас діяльність деяких із них викликала занепокоєння у зв'язку з ідеологічними орієнтаціями, політичними позиціями та невизначеністю в системі командування. Попри те, що окремі формування демонстрували мілітаристські або радикально-націоналістичні риси та на початковому етапі діяли переважно автономно, на сьогодні більшість із них інтегровані до складу державних силових структур. Деякі були включені до структур Міністерства внутрішніх справ у складі батальйонів, що воюють на Сході України, інші приєдналися до сил підрозділів територіальної оборони під юрисдикцією Міністерства оборони. Держава, здається, значною мірою, але не повністю відновила монополію на застосування сили, яка була тимчасово розділена на військових та добровольчих формувань після 2014 року.

Незважаючи на переважну концентрацію міжнародної уваги на великих, інституціоналізованих організаціях громадянського суспільства, що працюють на загальнонаціональному рівні, саме місцеві громадські ініціативи стали ключовими суб'єктами оперативного реагування в умовах кризи. Їхня здатність до швидкої мобілізації, адаптивність до локального контексту та гнучкість у прийнятті рішень забезпечили ефективне вирішення нагальних гуманітарних викликів у перші години та дні після початку надзвичайних ситуацій. На сході України, наприклад, місцеві осередки благодійних організацій підтримували внутрішньо переміщених осіб, надавали першу медичну допомогу як пораненим цивільним особам, так і солдатам, а також доставляли основні засоби до потребуючих міст і сіл. Оскільки вони базуються безпосередньо в місцях, які потребують швидкої підтримки, місцеві осередки мають найкращу інформацію про ситуацію на місцях і першими реагують на нагальні потреби населення у стабілізації ситуації.

Тим не менш, їх вирішальна роль значною мірою недооцінюється міжнародними благодійними організаціями, які вважають за краще працювати з кількома відомими великими українськими неурядовими організаціями. Коли

справа доходить до розподілу фінансування, відносини між міжнародними благодійними організаціями та місцевими партнерами значною мірою характеризуються низьким рівнем довіри з акцентом на широкі вимоги до фінансової звітності та непрозоре прийняття рішень з боку міжнародних партнерів. В результаті, незважаючи на майже 17 мільярдів доларів міжнародного фінансування, обіцяного Україні з лютого 2022 року, місцеві українські неурядові організації намагаються знайти достатню підтримку; багато хто не має можливості подати заявку на міжнародне фінансування, оскільки їхня увага зосереджена на наданні спеціальної надзвичайної допомоги [134].

Міжнародні благодійні організації, у свою чергу, намагаються надати гнучку, практичну допомогу, яка може створити довгостроковий вплив, оскільки їм не вистачає практичного досвіду та знань на місцях і вони неохоче співпрацюють з місцевими органами публічної влади громадянським суспільством. Це все частіше визнається посольствами на місцях, які надають пріоритет своїй підтримці менших регіональних неурядових організацій.

У цьому контексті варто вказати, що керівники гуманітарних департаментів донорів, агентств Організації Об'єднаних Націй та неурядових організацій зустрілися в Женеві, щоб підвести підсумки прогресу у виконанні зобов'язань щодо реформування гуманітарної системи. Одним з пріоритетних зобов'язань, прийнятих в рамках Великої угоди, була підтримка національного та місцевого керівництва реагування на кризові ситуації та забезпечення того, щоб гуманітарне реагування було «наскільки локальним, наскільки це можливо, настільки міжнародним, наскільки це необхідно».

В рамках Великої угоди було виділено наступні практичні кроки, які спрямовано на підтримку місцевих гуманітарних дій в Україні, а саме:

1. Стратегічні рамки та плани донорів, Організації Об'єднаних Націй та міжнародних неурядових організацій щодо реагування України повинні окреслити конкретні цілі, часові віхи та показники для сприяння підзвітності за підтримку місцевого керівництва. Попередній терміновий заклик до допомоги (Flash Appeal) Організації Об'єднаних Націй посилався на взаємодію з національними та

місцевими суб'єктами, але в наступній структурі стратегічного плану Організації Об'єднаних Націй потрібна більш конкретика. Це має окреслити конкретні показники пріоритетів, які піднімають місцеві суб'єкти; в тому числі щодо забезпечення гнучкого, довгострокового фінансування, послідовної підтримки накладних витрат та розширення довгострокового супроводу та наставництва підходів до зміцнення потенціалу.

2. Гуманітарний фонд Організації Об'єднаних Націй Україна повинен прийняти чіткі та більш амбітні цілі щодо відсотків, що йдуть безпосередньо місцевим суб'єктам, і цей відсоток повинен збільшуватися з часом (наприклад, до 70% протягом 12 місяців). Гуманітарний фонд Організації Об'єднаних Націй Україна також повинен прийняти нове керівництво, яке вимагає, щоб місцеві партнери отримали справедливую підтримку накладних витрат, навіть коли вони виступають в якості суб-виконустановлюючих партнерів міжнародного агентства, замість того, щоб залишати це на розсуд посередницького агентства. Модель програми побратимства неурядових громадських організацій в Афганістані може бути адаптована для підтримки більш обдуманого підходу до того, щоб дозволити більш широкому колу національних неурядових організацій перейти від субгрантоотримувачів до лідерства у прямому доступі до фінансування від Гуманітарного фонду Організації Об'єднаних Націй Україна.

Додаткові об'єднані кошти або консорціуми також повинні бути підтримані для отримання невеликих грантів для різноманітних місцевих суб'єктів, які не мають масштабу операцій або систем для проходження процесів відбору Гуманітарним фондом Організації Об'єднаних Націй Україна .

3. Донори повинні встановити чіткі очікування від агентств Організації Об'єднаних Націй та грантоотримувачів іноземних міжнародних неурядових організацій, які вимагають від цих агентств сформулювати чіткий підхід до посилення, доповнення та підтримки ролей національних та місцевих суб'єктів.

Одним з ключових аспектів цього є те, що міжнародні установи впроваджують чіткий та об'єднаний підхід до партнерства та зміцнення потенціалу, спрямованого на сприяння місцевому керівництву у відповіді. Донори

повинні забезпечити підзвітність міжнародних інституцій за досягнення конкретних результатів у зміцненні місцевого лідерства — зокрема, шляхом підтримки місцевих неурядових організацій у переході від статусу субгрантоотримувачів до провідних реципієнтів фінансування від Організації Об'єднаних Націй та інших донорів.

4. Донори та міжнародні установи мають застосовувати рішучий та сприятливий підхід до підтримки менших національних неурядових організацій, місцевих ініціатив та добровільних мереж. Це має передбачати пропорційний рівень належної обачності та вимог до дотримання, щоб фінансування могло охопити також менші та неформальні групи, які активно здійснюють гуманітарну діяльність. Практика «паспортування» належної обачності деякими агентствами має бути розширена та уніфікована у межах міжнародної відповіді. Це дозволить уникнути дублювання або суперечливих процедур перевірки, які стосуються схожих вимог і обтяжують місцеві організації [20].

Значення також має поступовий перехід місцевих неурядових організацій від статусу субгрантоотримувачів до повноцінних провайдерів гуманітарної допомоги та грантоотримувачів першого рівня. Це передбачає встановлення чітких механізмів підзвітності міжнародних організацій перед донорами за досягнуті результати у сфері зміцнення місцевого лідерства та спроможності.

5. Донори та міжнародні установи повинні враховувати місцеве законодавство щодо податкової та благодійної роботи, а також враховувати це у своєму бюджеті та зв'язку з українською владою.

Національне законодавство вимагає сплати податків на допомогу за межами певного рівня та на відшкодування витрат на волонтерство, а також документування благодійної роботи, що може стати проблемою в окупаційних районах. Загальний підхід донорів та міжнародних агентств до забезпечення пов'язаних з цим витрат та вирішення будь-яких питань, що виникають з національними органами влади, був би корисним.

6. Всі міжнародні агентства та кластери повинні схвалити та діяти відповідно до Керівних принципів етичного підбору персоналу. Погана практика

спостерігалася та згадувалася на координаційних зустрічах по всій Україні. Такі приклади, як одне міжнародне агентство, яке намагається набрати співробітників місцевих неурядових організацій, які займалися початковою рятувальною роботою в Ірпіні та Бучі, демонструють масштаби проблеми. Донори повинні систематично притягувати міжнародні агентства до відповідальності за це, а фінансування має залежати від дотримання Керівних принципів.

7. Донори та міжнародні установи повинні заохочувати та розвивати існуючу співпрацю між урядом та громадянським суспільством на місцевому рівні, щоб забезпечити ефективне програмування на основі потреб та зміцнення потенціалу у відповідь. До вторгнення український уряд ініціював процес децентралізації, і проводилися різні процеси, включаючи національні неурядові організації, які мають досвід роботи в соціальних та громадських послугах на місцевому рівні, які підтримують органи місцевого самоврядування у підготовці своїх співробітників. Донори та міжнародне гуманітарне співтовариство повинні шукати сприяння співпраці між урядом та громадянським суспільством на підтримку рішень, які зміцнять державні системи на національному та місцевому рівнях, а не створювати паралельні системи [28]. Це спростить координацію, підвищить ефективність оцінки гуманітарних потреб та реалізацію програм, одночасно зміцнюючи здатність загальної системи реагувати на те, що, ймовірно, стане довгостроковою кризою.

8. Донори та міжнародні установи повинні забезпечити, щоб зусилля з локалізації через фінансування та координацію взаємодіяли з різними місцевими суб'єктами; включаючи організації, що підтримують маргіналізовані групи, враховуючи критичну роль, яку вони відіграють у досягненні тих, хто живе в найбільш вразливих умовах, та в забезпеченні критичних гендерних, вікових, мовних та інвалідних аспектів цієї кризи, а також конкретних потреб.

9. Донори та міжнародні установи повинні забезпечити систематичне використання місцевих мов та зосередити увагу на включенні до гуманітарної координації, особливо на місцевому рівні.

Використання місцевих мов у координації зробило важливі відмінності з точки зору того, що місцевий персонал може змістовно взаємодіяти на сході після 2018 року.

Тим не менш, немає послідовного використання місцевих мов на кластерних зустрічах та документах у поточній відповіді, що обмежує здатність місцевих суб'єктів по-справжньому впливати на рішення [159].

Отже, підводячи підсумок, доцільно виділити наступні функції взаємодії міжнародних благодійних організацій та органів публічної влади як суб'єктів взаємодії на регіональному рівні щодо реалізації міжнародних проєктів, як-то: підвищення обізнаності, гуманітарна місія (допомога), адвокація, встановлення фактів, безпекова складова, дослідження та аналіз, моніторинг, а також надання послуг.

Очевидно, що така взаємодія здатна сприяти:

- отриманню своєчасної допомоги особами та організаціями, які найбільше цього потребують,
- підвищенню забезпечення соціально-економічних та культурно-освітніх потреб громадян;
- підтриманню необхідного соціального клімату;
- зниження навантаження на державний та місцеві бюджети.

Основними напрямками такої взаємодії міжнародних благодійних організацій та органів публічної влади на регіональному рівні щодо реалізації міжнародних проєктів є:

- нормативно-правовий напрям взаємодії, який враховує нормативно-правові акти різної юридичної сили, що стосується співпраці міжнародних благодійних організацій та органів публічної влади щодо реалізації міжнародних проєктів на регіональному рівні;
- організаційний напрям взаємодії включає створення органів, спеціально призначених для сприяння цій взаємодії;
- економічний напрям, який включає потенціал для налагодження взаємодії;

- інформаційний напрям сприяє поінформованості учасників взаємодії;
- соціально-мотиваційний напрям – готовність учасників до розвитку та зміцненню такої взаємодії.

2.3. Форми та методи взаємодії на регіональному рівні щодо реалізації міжнародних проєктів

Сьогодні система регіонального адміністрування в гуманітарній сфері повинна стати основою внутрішньої та зовнішньої політики нашої держави, зокрема, створити умови для припинення війни, сприяти соціальним реформам та сформувати основу для інноваційного розвитку окремих регіонів та країни в цілому. На шляху демократичних процесів в Україні виник цілий набір гуманітарних, соціальних, психологічних, політичних, економічних та інших проблем, без вирішення яких неможливо налагодити демократичну систему, а взаємодія міжнародних благодійних організацій та органів публічної влади щодо реалізації міжнародних проєктів на регіональному рівні є засадничою основою для вказаного. Все це, в свою чергу, вимагає розробки ефективної регіональної політики в гуманітарній сфері [173, с.33].

Доцільно зазначити, що у Законі України «Про засади державної регіональної політики» від 05.02.2015 визначено, що державна регіональна політика – це система цілей, заходів, засобів та узгоджених дій центральних та місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування та їх посадових осіб щодо забезпечення високого рівня якості життя на всій території України з урахуванням природних, історичних, екологічних, економічних, географічних, демографічних та інших особливостей регіонів, їх етнічної та культурної ідентичності [90].

Багатогранний характер гуманітарної сфери, процеси взаємодії міжнародних благодійних організацій та органів публічної влади щодо реалізації міжнародних проєктів на регіональному рівні призвели до появи різних підходів, відповідно до яких визначається концептуальний апарат. Відомо, що урядовці та

громадськість часто використовують різні значення в одному понятті. Таким чином, проблема формування системи понять організації механізмів взаємодії міжнародних благодійних організацій та органів публічної влади щодо реалізації міжнародних проєктів на регіональному рівні має як теоретичне, так і практичне значення [13, с.1034-1038].

Варто вказати, що взаємодія – це «процес взаємного впливу елементів один на одного, найбільш загальна, універсальна форма руху та розвитку. Формування механізму взаємодії – це складний, системний процес» [65; 27]. Відповідно, міжнародні благодійні організації та органи публічної влади щодо реалізації міжнародних проєктів на регіональному рівні в структурі соціального організму країни взаємодіють, відповідно, будучи у формі організації та самоорганізації. Міжнародні благодійні організації, як соціальні інституції, пройшли низку етапів становлення та, природно, еволюціонували до потреби у спільних скоординованих діях. Зокрема, йдеться про впорядкування взаємодії, визначення цілей спільної діяльності, а також розробку соціальних норм і правил співпраці в ключових сферах суспільного життя: гуманітарній, економічній, соціальній та політичній.

Міжнародні благодійні організації разом з органами публічної влади відіграють важливу роль у формуванні гуманітарної політики не лише на регіональному рівні, а й на рівні державі. Їхня діяльність здійснюється з використанням конкретних форм і методів, як правових, так і неправових. У цьому контексті варто вказати, що «неправові форми» – це такі форми, які як правило, закріплені нормами закону, але самі по собі не тягнуть за собою правових наслідків.

Форми взаємодії міжнародних благодійних організацій та органів публічної влади щодо реалізації міжнародних проєктів на регіональному рівні є зовнішніми, постійними і типово фіксованими проявами практичної діяльності виконавчого органу і забезпечують життєдіяльну діяльність суспільства.

Варто вказати, що категорія «форма» у словниковій літературі розглядається в 14 значеннях [70, с.548]. Категорія «метод» розкривається, як: 1.

Спосіб представлення явищ природи та суспільного життя. 2. Прийом або система методів, що використовуються в будь-якій сфері діяльності (наука, промисловість тощо) [70, с.652].

У вітчизняному науковому середовищі немає одностайного визначення змісту понять «форма» та «метод» та їх особливостей в процесі взаємодії міжнародних благодійних організацій та органів публічної влади щодо реалізації міжнародних проєктів на регіональному рівні. Окремі вчені обґрунтовують, що форми діяльності доцільно розділити на юридичні (законотворча, установча, правоохоронна та контрольна) та організаційно-базові та допоміжні. Основні організаційні форми включають: особисту відповідальність посадових осіб; серед допоміжних організаційних форм – участь керівництва у зустрічах та зборах, інтерв'ю, прес-конференціях тощо.

У системі методів діяльності органів виконавчої влади дослідники надають методи планування координації, контролю за виконанням рішень, роботи з персоналом, інформаційного забезпечення діяльності. Вчені визначають бачення форм і методів взаємодії міжнародних благодійних організацій та органів публічної влади щодо реалізації міжнародних проєктів на регіональному рівні на основі їх правових норм [143; 66].

Наукова література представляє різні підходи до класифікації форм, методів взаємодії міжнародних благодійних організацій та органів публічної влади щодо реалізації міжнародних проєктів на регіональному рівні. Окремі автори розглядають методи за змістом і ділять їх на групи: організаційні та адміністративні, економічні, соціально-політичні, соціально-психологічні, морально-етичні, та пропонують таку класифікацію: а) за напрямком впливу; б) за організаційними формами впливу; в) за характером управлінського впливу прямої та непрямої дії [110].

Існують методи внутрішньої взаємодії (обмін інформацією, ідеями) та зовнішньої взаємодії, спрямованої на співпрацю міжнародних благодійних організацій та органів публічної влади щодо реалізації міжнародних проєктів на регіональному рівні.

Основними серед них є методи інформування, консультування, делегування, контролю. Взаємодія міжнародних благодійних організацій та органів публічної влади щодо реалізації міжнародних проєктів на регіональному рівні повинна здійснюватися на основі відкритості та прозорості [101].

Отже, під методами взаємодії міжнародних благодійних організацій та органів публічної влади у процесі реалізації міжнародних проєктів на регіональному рівні слід розуміти сукупність прийомів, аналітичних підходів, а також правових і організаційних форм впливу на свідомість і поведінку людей у межах контрольованих соціальних процесів, взаємовідносин і комунікативних зв'язків.

Використання форм і методів взаємодії міжнародних благодійних організацій та органів публічної влади щодо реалізації міжнародних проєктів на регіональному рівні у сфері гуманітарного розвитку спрямоване на: створення умов для участі міжнародних благодійних організацій у вирішенні гуманітарних питань місцевого та державного значення; задоволення культурних, освітніх, медичних, соціальних та інших потреб регіону шляхом надання їм допомоги і надання відповідних послуг; спільну участь виконавчого органу та міжнародної благодійної організації у реалізації актуальних питань гуманітарного розвитку.

Слід відзначити взаємодію міжнародних благодійних організацій та органів публічної влади у реалізації міжнародних проєктів на регіональному рівні, зокрема у вирішенні гуманітарних питань, спрямовану на подальшу демократизацію української держави, зміцнення її безпеки, формування громадянського суспільства, а також на визначення шляхів і механізмів розширення регіональної політичної еліти, з урахуванням тенденцій та специфіки її розвитку.

Для забезпечення взаємодії міжнародних благодійних організацій та органів публічної влади щодо реалізації міжнародних проєктів на регіональному рівні керівники місцевих державних адміністрацій у процесі здійснення своїх повноважень видають нормативні та індивідуальні правові акти та несуть відповідальність відповідно до закону. Положення голови обласної та районних

державних адміністрацій підлягають обов'язковій реєстрації та набудуть чинності з моменту їх реєстрації, а у випадках, коли положення стосуються обов'язків у процесі співпраці набувають чинності з моменту їх опублікування.

В останні роки метод фокус-групи став дуже популярним. Сьогодні це один з найбільш ефективних та дієвих способів збору та аналізу інформації щодо публічної та дієвості взаємодії міжнародних благодійних організацій та органів публічної влади щодо реалізації міжнародних проєктів на регіональному рівні. Найкраще використовувати цей метод на етапі аналізу документів. Ступінь ефективності взаємодії міжнародних благодійних організацій та органів публічної влади щодо реалізації міжнародних проєктів на регіональному рівні безпосередньо впливає на добробут людини. Зрештою, мова йде про ефективність соціальної системи регіону в цілому [133].

Крім того варто звернути увагу на досвід зарубіжних країн щодо питань взаємодії міжнародних благодійних організацій та органів публічної влади. Зокрема, у Німеччині Федеральне міністерство економічного співробітництва та розвитку створено програму Експертного фонду муніципального партнерства по всьому світу (Експерти для партнерів) [66, с.159].

До переваг запровадження інституту експертів доцільно віднести такі положення:

- Експерти реалізують конкретні проєкти у межах муніципалітету та формують інституційні механізми, необхідні для досягнення сталих результатів. Вони забезпечують належну увагу вразливим групам населення.
- Експерти залучають нових учасників партнерства — зокрема, представників органів місцевого самоврядування, громадянського суспільства та приватного сектору — й сприяють міжвідомчій координації.

Призначення експерта не тільки зміцнює муніципальне партнерство; воно також надає німецьким муніципалітетам нове натхнення для розвитку, як зображено на рисунку (Рис. 2.6) [116].

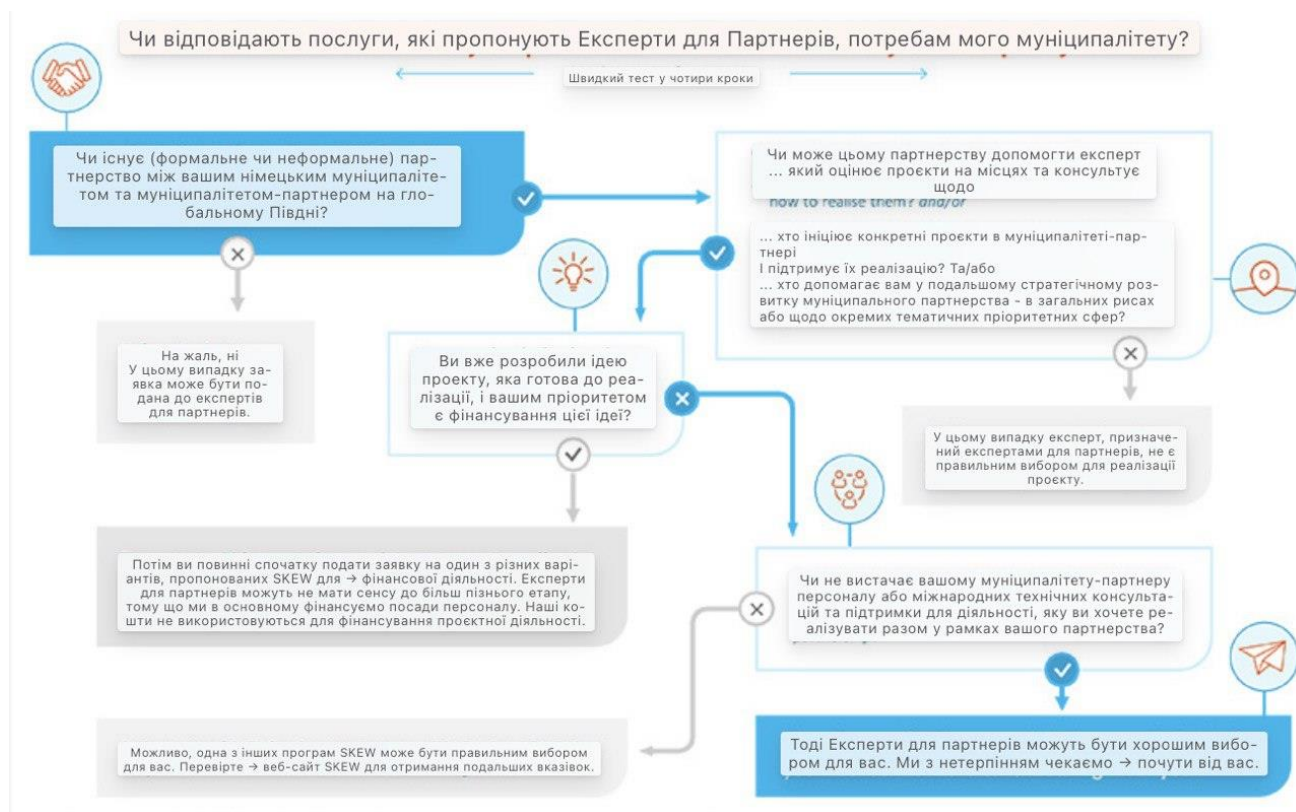

Рис. 2.6 Послуги експерта [116]

Безумовно такий досвід є цікавим для нашої держави, оскільки за даними національного порталу «Децентралізація» [69]:

- Лише приблизно половина з громад має партнерські відносини з муніципалітетами інших країн (46%).
- Загальна кількість партнерств, укладених цими громадами з муніципалітетами інших країн, – 1279. Таким чином, кожна з тих громад, які мають партнерські відносини з муніципалітетами інших країн, встановила в середньому 3-4 такі партнерства. Найбільш активними в налагодженні партнерств є обласні центри, а але є рекордсмени і серед менших міст. Так, наприклад, Берегівська громада Закарпатської області має 65 партнерств [143].
- Серед регіонів України найактивніші у налагодженні партнерств ті, які розташовані близько до кордонів з європейськими країнами, в першу чергу – Закарпатська, Львівська, Чернівецька та Одеська області, де на одну громаду, яка має партнерів за кордоном, припадає, в середньому, по 5-6 партнерств.
- Українські громади мають партнерства з муніципалітетами загалом 52 країн, серед яких є країни усіх континентів, окрім Австралії. Наприклад,

Хмельницька громада має угоду про партнерство з містом Агуаскальєнтес (Мексиканські Сполучені Штати), Дрогобицька громада Львівської області – з містом Гамянг (Республіка Корея), Вознесенська громада Миколаївської області в партнерстві з містом Хесекуа (Південно-Африканська Республіка), Одеська громада має партнерів в Індії (Колката), Чилі (Вальпараїсо), Кенії (Момбаса), Японії (Йокогама).

Найбільше партнерств українські громади мають з містами та мінами Польщі (501 партнерств, або 39% від верифікованого переліку). Серед країн, з громадами яких українські муніципалітети співпрацюють найчастіше, також Угорщина (122 партнерства), Німеччина(86), Румунія (83), Словацька Республіка (56), Литва (50), Чеська Республіка (39), Грузія (28), Болгарія (25), Італія, Латвія і Франція (по 22), як зображено на рисунку (Рис. 2.7) [69].

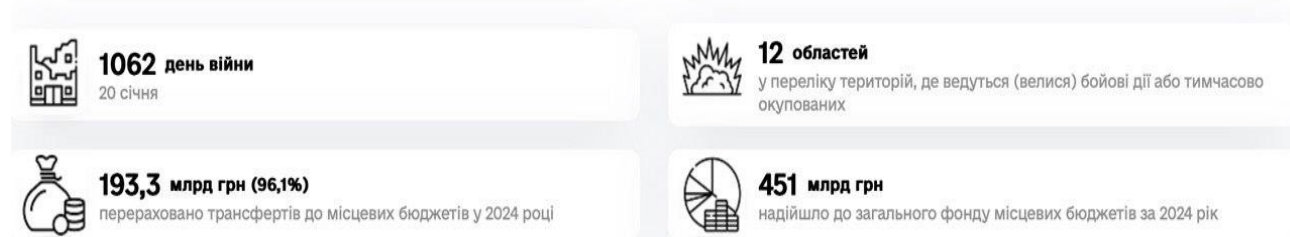

Рис. 2.7 Взаємодія міжнародних благодійних організацій та органів публічної влади [69]

Варто вказати, що Рада Європи також постійно акцентує увагу та підтримує думку, що існує потреба у розширенні, зокрема, муніципального партнерства та співпраці між українськими та іншими європейськими муніципалітетами та благодійними організаціями, а також у обміні передовим досвідом муніципальної підтримки сільських та малих громад для підвищення їх стійкості, вказуючи, що європейська місцева влада також повинна прийняти спільне клопотання про підтримку України та розробити проєкти для підтримки захисту, відновлення та реконструкції в Україні. Конгрес повинен допомогти підвищити обізнаність українських місцевих органів влади про те, як використовувати Реєстр збитків для України Ради Європи, тоді як донори, такі як Український фонд, повинні більше

інвестувати в освіту, з акцентом на молодь, та у розвиток соціального житла для внутрішньо переміщених осіб [109].

Війна збільшила відмінності у фінансових можливостях громад, особливо в прифронтових, окупованих та звільнених регіонах, які зазнали масштабних руйнувань і бачили, як підприємства та жителі переїжджають у безпечніші райони. Наприкінці 2023 року втручання держави у доходи громади та послаблення фінансової стійкості громад. Загалом, невизначеність воєнного часу значно знизила фінансову спроможність громад, що обумовлює та актуалізує потребу у більшій взаємодії міжнародних благодійних організацій та органів публічної влади щодо реалізації міжнародних проєктів на регіональному рівні [24, с.26-28]

На місцевому рівні активні громадяни, неурядові організації, благодійні фонди, волонтерські рухи та місцеві підприємства відіграють ключову роль у допомозі муніципалітетам задовольнити свої потреби у відновленні. Міжнародні благодійні організації не тільки допомагають залучати гуманітарну допомогу та гранти, але й виступають партнерами муніципалітетів у співпраці з донорами, які не мають безпосередньої участі в організації бюджетів. Місцеві підприємства вносять значну частину власних ресурсів на відновлення громади, розміщення внутрішньо переміщених осіб та переміщення підприємств. Активне громадянське суспільство зміцнює місцевий організаційний потенціал. Саме тому взаємодія міжнародних благодійних організацій з органами публічної влади у сфері реалізації міжнародних проєктів на регіональному рівні, разом із залученням громадськості до процесу ухвалення місцевих рішень, має вирішальне значення для досягнення ефективного та інклюзивного місцевого розвитку.

Економічна безпека – один з основних пріоритетних напрямів діяльності держави та громадянського суспільства. Забезпечення належного безпекового рівня в секторі економічної діяльності є гарантією створення належних умов життя населення, яке, своєю чергою, також зобов'язане займати активну громадянську позицію у її забезпеченні та вживати відповідні заходи, передбачені законом. Основною загрозою, що негативно позначається на стані ЕБД, є

злочинність відповідної спрямованості, протидіяти якій зобов'язані всі суб'єкти сектору оборони та безпеки, а достатньо ґрунтовними повноваженнями серед них наділене Бюро економічної безпеки України. Задля забезпечення здійснення контролю за діяльністю згаданого Бюро при ньому створюється відповідна Рада, повноваження якої визначено у Положенні про неї. Виходячи з нього, доцільно зауважити, що Рада громадського контролю при Бюро економічної безпеки України є тим адміністративним органом, який має забезпечити можливість участі громадськості та інститутів громадянського суспільства у діяльності Бюро економічної безпеки України [76, с.114].

Кабінет Міністрів України визначає пріоритетні напрямки державної підтримки відновлення країни, включаючи мобілізацію фінансів та взаємодію з міжнародними партнерами. Міністерство розвитку громад та територій України (також відоме як Міністерство відновлення) відповідає за формування та реалізацію політики відновлення в регіонах та координує роботу лінійних міністрів щодо завдань з відновлення України. Державне агентство з реконструкції та розвитку інфраструктури України (або Державне агентство з відновлення) реалізує проекти реконструкції на національному рівні, виступаючи в якості агента для окремих органів місцевого самоврядування, нездатних повністю реалізувати проекти [89].

Міністерству реставрації доручено виділити національні кошти на цілі реконструкції. Ці фонди включають Державний фонд регіонального розвитку, Фонд енергоефективності та Фонд ліквідації наслідків збройної агресії. Оскільки витрати на оборону на даний момент є пріоритетними, фінансування з державного бюджету не було виділено для Державного фонду регіонального розвитку та Фонд енергоефективності на 2024 рік. Це означає, що виживання Фонду енергоефективності існує повна залежність від фінансової підтримки міжнародних партнерів.

Труднощі, з якими громади вже зіткнулися при доступі до фінансування від національних та міжнародних фондів до повномасштабного вторгнення росії в 2022 році, є достатнім доказом необхідності двох речей: обов'язкової участі

громадськості в відбіркових комісіях та залучення міжнародних донорів до наглядових рад цих фондів.

Україна зробила деякі кроки для підвищення прозорості та підзвітності, зокрема із запуском Екосистеми цифрового відновлення для підзвітного управління [127]. Платформа є універсальним ресурсом для громад, які прагнуть подати проєкти, і дозволяє міжнародним організаціям та громадськості відстежувати прогрес та реалізацію проєктів.

Доцільно підкреслити, щоб допомогти Україні у відповідь на військове вторгнення росії, фінансова підтримка міжнародних партнерів значно зросла, збільшившись у чотири рази до кінця 2022 року. Однак з 2022 року майже вся міжнародна підтримка була скинута до державного бюджету, що є серйозною проблемою для громад, які відчайдушно потребують доступу до міжнародної підтримки для задоволення своїх потреб у відновленні [133].

Міжнародні фінансові установи, такі як Група Світового банку, Європейський банк реконструкції та розвитку, Європейський інвестиційний банк, Північна фінансова корпорація навколишнього середовища та інші, запустили спеціальні програми для підтримки України. Однак вони вважають за краще працювати безпосередньо з відповідними державними міністерствами України або українськими банками [41, с.22].

Наприклад, Міністерство відновлення підписало угоди з Європейським інвестиційним банком в рамках Програми відновлення України та Програми екстреного кредитування для реконструкції України, тоді як Європейський банк реконструкції та розвитку надав кредити державному банку Укресімбанку для надання допомоги приватним підприємствам та муніципалітетам України, які постраждали від війни.

Однак міжнародні фінансові установи, як правило, працюють з великими містами та регіональними центрами і мають мало або взагалі не мають досвіду роботи безпосередньо з українськими муніципалітетами, населення яких становить 27 000 осіб. В даний час Північна фінансова корпорація навколишнього середовища є найдоступнішою міжнародною фінансовою установою для громад,

які шукають фінансування для задоволення своїх потреб у зеленому відновленні [144]. Окрім міжнародних фінансових установ, міжнародні уряди також надають пряму підтримку відновленню регіонів України.

Вбачається, щоб залучити більше міжнародного фінансування для реконструкції громади, місцеві органи влади повинні збільшити свій організаційний потенціал з точки зору проєктної роботи для залучення грантів та коштів Європейського Союзу, а також фінансового управління, особливо кредитів. Спільноти можуть підвищити свою привабливість в очах донорів, розширивши сферу своїх проєктних пропозицій, включивши більше, ніж лише одну спільноту. Наприклад, вони можуть проявити ініціативу та сформувати міжмуніципальні партнерства, в тому числі з муніципалітетами за кордоном, приєднатися до громадських асоціацій та організувати кластери за участю підприємств та університетів.

Роль держави в цих процесах також має вирішальне значення, оскільки вона може забезпечити нормативну базу для муніципалітетів для залучення зовнішнього фінансування. Деякі позитивні кроки вже були зроблені. Наприкінці 2023 року до Бюджетного кодексу України було внесено зміни, щоб дозволити сільським та приміським громадам отримувати кредити [18; 85]. Але для того, щоб спиратися на цю ініціативу, адміністративна процедура легалізації міжмуніципальних угод про партнерство тепер повинна бути спрощена. Ще одним бажаним розвитком подій було б зміцнення правової бази для державно-приватного партнерства.

Розділяючи обмежені фінансові ресурси, останнє, що повинні робити українські громади, – це конкурувати за фінансування. Натомість регіональні державні установи повинні відігравати активну роль у залученні спільного фінансування, яке підтримує стратегічні цілі розвитку всіх громад у регіонах. Це може включати використання потенціалу існуючих регіональних агентств з розвитку та офісів з відновлення.

Варто констатувати, що навіть у мирний час муніципалітети зіткнулися з важкою боротьбою в акумуляції ресурсів для забезпечення сталого соціального та

економічного розвитку на своїх територіях відповідно до курсу європейської інтеграції. Іншими словами, виклики та обмеження, пов'язані з повномасштабною війною (з 24 лютого 2022 року), означають, що муніципалітети тепер повинні адаптуватися під сучасні реалії, якщо вони хочуть налагодити оптимальну взаємодію міжнародних благодійних організацій та органів публічної влади щодо реалізації міжнародних проєктів на регіональному рівні [29, с.120].

На місцевому рівні муніципалітети працюють у межах своїх місцевих бюджетів, які поповнюються доходами від місцевих податків та зборів, грантами та субсидіями з національного бюджету, доходами від земельних та природних ресурсів, людським капіталом та кадровими ресурсами. Окрім задоволення потреб підприємств, жителів та організацій громадянського суспільства, муніципалітети повинні переконатися, що у них достатньо грошей на основні послуги, такі як освіта, охорона здоров'я, соціальне забезпечення, управління та адміністрування, житло, комунальні послуги та непередбачені витрати, понесені в результаті стихійних лих та інфраструктурних збитків.

Для муніципалітетів, особливо тих, що беруть участь у проєктах реконструкції, цього рівня фінансування далеко не достатньо. Саме тут набуває актуальності взаємодія міжнародних благодійних організацій та органів публічної влади щодо реалізації міжнародних проєктів на регіональному рівні. Але щоб отримати доступ до цих можливостей, муніципалітети повинні інвестувати значний час та зусилля у розбудову свого організаційного потенціалу, зокрема своїх навичок та можливостей управління проєктами та фінансами. Щоб це сталося, життєво важливо, щоб вони встановили міцні відносини з іншими громадами, регіональними органами влади та, що найважливіше, міжнародними донорами та партнерами.

Прикладом наведеного можна назвати проєкт Шведського агентства з питань миру, безпеки та розвитку [151], який щорічно фінансує дослідницькі проєкти в галузі миру, безпеки та розвитку, що проводяться членами міжнародного агентства дослідницькі робочі групи. Гранти сприяють емпіричним

муніципальне співробітництво в умовах кризи підкреслює потенціал транснаціонального муніципального співробітництва для підвищення місцевого управління та стійкості під час кризи, надаючи цінну інформацію як для політиків, так і для громад. Війна в Україні з 24 лютого 2022 року підкреслює актуальність таких досліджень, підкреслюючи необхідність гнучких, адаптивних інструментів перед обличчям безпрецедентних глобальних викликів.

Разом з тим співпраця між державами-членами Європейського Союзу та українськими муніципалітетами завжди мала вирішальне значення для сприяння зростанню, взаєморозумінню та культурному обміну. З моменту початку повномасштабної російської агресії в Україні (з 24 лютого 2022 року) співпраця набула нової актуальності та інтенсивності.

Військовий тиск з боку Росії залишається надзвичайно потужним. Енергетична інфраструктура України зазнала цілеспрямованих руйнувань, унаслідок чого мільйони громадян стикаються з нестачею електроенергії та опалення. У відповідь на ці виклики Рада європейських муніципалітетів і регіонів істотно активізувала зусилля місцевих і регіональних органів влади Європи для підтримки українських партнерів. Рада європейських муніципалітетів та регіонів співпрацює зі своїми національними асоціаціями, включаючи Асоціацію міст України, за підтримки програми для України з розширення прав і можливостей на місцевому рівні, підзвітності та розвитку з Європою [5; 161].

Проект «Мости довіри» з'єднує малі та середні українські муніципалітети з муніципалітетами в Європейському Союзі, що полегшує їм набуття досвіду міжнародної співпраці, у тому числі в процесі взаємодія міжнародних благодійних організацій та органів публічної влади щодо реалізації міжнародних проєктів на регіональному рівні.

Це створює двосторонні обміни між мерами та експертами. Формуються нові партнерства, а існуючі набувають стійкості. З тих пір відбулися навчальні візити, і муніципалітети зараз спільно розробляють проєкти для задоволення нагальних потреб українських муніципалітетів та обміну знаннями про найкращі практики для поточних проблем.

Цей обмін досвідом є безпрограшною ситуацією для обох сторін. Наприклад, європейські партнери отримують досвід у запобіганні стихійних лихах, кризовому менеджменті та соціальній згуртованості. Їхні українські партнери стали дуже добре знаходити швидкі рішення для небезпечних для життя ситуацій, і вони пропонують своїм колегам можливість вчитися на своїй здатності швидко адаптуватися.

З листопада 2022 року в рамках «Мости довіри» 30 муніципалітетів з десяти регіонів України встановили партнерські відносини з 30 муніципалітетами Європейського Союзу, включаючи Францію, Італію, Латвію, Польщу, Швецію, Словенію, Іспанію, Чехію та Угорщину. Ці партнерства розробили 48 проєктних пропозицій щодо ключових питань, таких як водопостачання, очищення стічних вод, реконструкція лікарень та культурних об'єктів, поводження з відходами, альтернативні джерела енергії, будівництво притулків та інтеграція внутрішньо переміщених осіб. Ось кілька прикладів [67]:

Угорський муніципалітет Баксалмаш (Угорщини) об'єднав зусилля з Бишівом (Київська область), де лише одинадцять відсотків домогосподарств мають централізовану систему водопостачання та утилізації стічних вод. Оскільки шість водопроводів були пошкоджені, у школах, дитячих садках, культурних центрах, медичних та навчальних закладах немає чистої води.

Тому проєкт, спільно розроблений Бишевом (Україна) та Бачальмашем (Bácsalmás, Угорщина), присвячено будівництву нової інфраструктури водопостачання та управління стічними водами, щоб забезпечити все населення чистою питною водою та організованим скиданням стічних вод. Ця співпраця вирішує основні людські потреби, а також дає населенню відчуття надії в розпал поточних руйнувань. Муніципалітет Бачсалмаш також здобуває цінний досвід у кризовому управлінні в раніше невідомих умовах.

Новий Білос та Кекава розробили ідею проєкту «NB 2.0: Оновлення освіти» в результаті навчальних візитів і взаємного обміну в межах ініціативи «Мости довіри». Метою проєкту є створення безпечного й комфортного шкільного середовища для дітей, молоді та педагогів. Заплановані заходи включають

реконструкцію пошкоджених будівель, будівництво укриттів і навчання вчителів основам психологічної підтримки.

Партнерство спрямоване на забезпечення безперервного освітнього процесу навіть в умовах воєнної нестабільності, аби діти й молодь могли зберігати відчуття безпеки, повертатися до нормального ритму життя та гармонійно розвиватися як важливий людський капітал для майбутнього країни.

Шведський муніципалітет Сундбіберг та місто Васильків у Київській області реалізують ініціативу, спрямовану на задоволення потреб понад 7000 внутрішньо переміщених осіб, зокрема майже 2000 молодих людей. Ця ініціатива має на меті стабілізацію їхнього психічного здоров'я шляхом соціальної реабілітації, психологічної підтримки та арт-терапії.

Молоді люди також дізнаються про соціальну інфраструктуру та історичні пам'ятки громади, щоб вони могли легше інтегруватися в суспільство та розвивати почуття приналежності. Ця ініціатива спрямована на пом'якшення наслідків військової травми та надання можливості молодим людям будувати майбутнє для себе, незважаючи на триваючу війну з 24 лютого 2022 року.

Сан-Себастьян об'єднався з Кременчуком у Полтавській області для вирішення критичної проблеми опалення. Російські ракетні атаки зруйнували основне джерело теплопостачання міста, залишивши без тепла близько 180 000 жителів. Співпраця зосереджена на створенні диверсифікованої системи виробництва й постачання тепла, щоб забезпечити місто теплом навіть у суворі українські зими. Крім того, «теплові центри» повинні бути створені та оснащені індивідуальними системами опалення, створюючи таким чином рятувальний круг для населення.

Варто зазначити, що ці партнерства стикаються з низкою викликів. Численні перешкоди, спричинені війною, ускладнюють ефективну співпрацю. Водночас вони слугують каталізатором об'єднання зусиль та платформою для визначення пріоритетів у сфері післявоєнної реконструкції. Одним із ключових напрямів є відновлення критично важливої інфраструктури.

Як ключова складова ініціативи «Мости довіри», муніципалітети активно шукають можливості для співфінансування — зокрема, залучаючи ресурси Європейського Союзу — та нарощують інституційну спроможність для реалізації проєктів. Водночас, попри підтримку європейських партнерів, гостро бракує коштів, необхідних для прямої реконструкції на місцях. Забезпечення фінансування важливих і оперативних проєктів для потреб місцевого населення залишається складним завданням.

Однак ризики безпеки, пов'язані з щоденними обстрілами та ракетними атаками з боку росії, стримують потенційних інвесторів. У зв'язку з цим місцева та регіональна влада України та Європейського Союзу покладають великі надії на спільні національні зусилля задля досягнення справедливого миру в Україні та реалізації запланованих проєктів.

Сам факт взаємодії міжнародних благодійних організацій з органами публічної влади у реалізації міжнародних проєктів на місцевому рівні є ознакою надії та стійкості й свідчить про те, що солідарність, довіра та взаємна підтримка можуть окреслити шлях у майбутнє та сприяти формуванню сильної Європи — навіть у найважчі часи.

На конференції з відновлення України у червні 2024 року було визначено ключові напрями майбутньої співпраці, зокрема: впровадження практик сталого відновлення, навчання з управління кризовими ситуаціями та інтеграцію цифрових технологій для підвищення якості муніципальних послуг. Європейські та українські муніципалітети-партнери сповнені рішучості продовжувати цю спільну роботу.

Для того, щоб досягти прогресу тут, європейським муніципалітетам та регіонам, які ще не були активними в Україні, рекомендується зареєструватися на платформі пошуку партнерів Радою європейських муніципалітетів та регіонів для розвитку нових партнерських відносин, зокрема, з українськими муніципалітетами, а також з муніципалітетами інших європейських країн. Цей заклик також спрямований на муніципалітети, які бажають розширити свої мережі. Завдяки спільним зусиллям Україна може краще відновитися, а Європа

може бути краще обладнана та підготовлена до нинішньої геополітичної турбулентності.

Отже, аналіз взаємодії міжнародних благодійних організацій та органів публічної влади щодо реалізації міжнародних проєктів на регіональному рівні дає нам можливість зробити наступні висновки:

1) Форми взаємодії міжнародних благодійних організацій та органів публічної влади щодо реалізації міжнародних проєктів на регіональному рівні доцільно класифікувати на юридичні, організаційно-правові та допоміжні.

2) Під методами взаємодії міжнародних благодійних організацій та органів публічної влади щодо реалізації міжнародних проєктів на регіональному рівні ми розуміємо: прийоми, методи аналізу, використання правових та організаційних форм впливу на свідомість та поведінку людей у контрольованих соціальних процесах, взаємовідносинах та зв'язках. Існують методи внутрішньої взаємодії (обмін інформацією, ідеями) та зовнішньої взаємодії, спрямованої на співпрацю міжнародних благодійних організацій та органів публічної влади щодо реалізації міжнародних проєктів на регіональному рівні. Основними серед них є методи інформування, консультування, делегування, контролю.

3) Використання форм і методів взаємодії міжнародних благодійних організацій та органів публічної влади щодо реалізації міжнародних проєктів на регіональному рівні у сфері гуманітарного розвитку спрямоване на: створення умов для участі громадян у вирішенні гуманітарних питань місцевого та державного значення; задоволення культурних, освітніх, медичних, соціальних та інших потреб населення шляхом надання їм допомоги у наданні відповідних послуг; спільну участь виконавчого органу та міжнародної благодійної організації у реалізації актуальних питань гуманітарного розвитку.

Висновки до розділу 2

У другому розділі визначено зміст діяльності органів публічної влади на регіональному рівні у взаємодії з міжнародними благодійними організаціями

щодо реалізації міжнародних проєктів, що здійснено через розкриття таких завдань, як: охарактеризувати міжнародні благодійні організації та органи публічної влади як суб'єктів взаємодії на регіональному рівні щодо реалізації міжнародних проєктів; встановлено функції та напрямки взаємодії на регіональному рівні щодо реалізації міжнародних проєктів; описано форми та методи взаємодії на регіональному рівні щодо реалізації міжнародних проєктів. На основі зазначеного зроблено такі авторські висновки.

1. Акцентовано, що передумовою співробітництва між міжнародними та українськими партнерами були прагнення вступу України до Європейського Союзу, що проявлялося в динаміці та спрямованості укладених угод про побратимство. Проте на передвоєнному етапі такої взаємодії спостерігалися значні географічні відмінності у співпраці між українськими органами публічної влади на осі схід-захід, при цьому значно більша залученість до співпраці «знизу-вгору» з боку влади, розташованої в західній частині країни, в якій також відігравали певну роль програми територіального співробітництва Європейського Союзу. З'ясовано, що географічні та культурні детермінанти територіальної співпраці між міжнародними та українськими партнерами та регіонами «знизу-вгору» були досить сильними, причому Польща була домінуючим партнером у цій співпраці, а інші сусідні країни Європейського Союзу – одними з найважливіших партнерів. Визначено, що міжнародні благодійні організації активно виступали ініціаторами у сфері надання підтримки українським партнерам у зв'язку з викликами реформи децентралізації та безумовно цей аспект посилювався та розповсюджувався на всі сфери життєдіяльності у зв'язку з російською агресією проти України.

Визначено, що відповідно до Закону України «Про благодійну діяльність та благодійні організації» варто виділити наступні адміністративно-правові відносини за участі міжнародних благодійних організацій та органів публічної влади в процесі взаємодії на регіональному рівні щодо реалізації міжнародних проєктів, як відносини щодо: державної реєстрації (ст. 15), звітності (ст. 17), припинення діяльності (ст. 18), внутрішньоорганізаційної діяльності (розділ 4),

акредитації представництв, філій міжнародних благодійних організацій, державного контролю за діяльністю міжнародних благодійних організацій з боку органів публічної влади, адміністративної та дисциплінарної відповідальності міжнародних благодійних організацій та посадових осіб органів публічної влади (ст. 25-27) тощо.

Наведені положення звісно є загальними та поширюються на всі напрями діяльності міжнародних благодійних організацій в процесі взаємодії з органами публічної влади на регіональному рівні щодо реалізації міжнародних проєктів. Проте доцільно враховувати функції, завдання, межі, повноваження та обсяг компетенцій, якими наділені суб'єкти такої взаємодії на регіональному рівні щодо реалізації міжнародних проєктів, що напряду впливає на форми та напрями взаємодії між ними.

2. Визначено, що у процесі реалізації міжнародних проєктів на регіональному рівні взаємодія між міжнародними благодійними організаціями та органами публічної влади набуває багатофункціонального характеру. Співпраця цих суб'єктів ґрунтується на взаємодоповнюючих ролях та завданнях, що забезпечують ефективність реалізації гуманітарних, соціальних, безпекових та інституційних ініціатив. На основі аналізу практики реалізації міжнародних програм виокремлено низку ключових функцій, що характеризують таку взаємодію: підвищення обізнаності (міжнародні благодійні організації реалізують інформаційно-просвітницькі кампанії, спрямовані на інформування населення та представників місцевої влади щодо актуальних соціальних проблем, механізмів їх розв'язання, а також змісту та очікуваних результатів міжнародних проєктів, що сприяє формуванню позитивного іміджу проєктної діяльності та підвищенню рівня залученості громад); гуманітарна місія (допомога), що полягає у наданні термінової гуманітарної допомоги постраждалим від конфліктів, стихійних лих або соціально-економічних криз, та реалізується у координації з регіональними органами влади задля ефективного розподілу ресурсів та уникнення дублювання функцій; адвокація, що розкривається через вплив на формування місцевої політики, лобіюючи інтереси вразливих категорій населення, а також ініціюючи

зміни до нормативно-правової бази, та охоплюючи як пряму взаємодію з представниками влади, так і організацію громадських заходів з метою привернення уваги до проблематики; встановлення фактів (з метою забезпечення об'єктивного сприйняття ситуації на місцях, міжнародні благодійні організації здійснюють документування фактів порушення прав людини, збройного насильства або інших проявів гуманітарної кризи, що слугує основою для міжнародного реагування та подальших дій державних органів); безпекова складова, що у контексті реалізації проєктів у зонах підвищеного ризику, особливе значення має забезпечення безпеки персоналу, бенефіціарів та партнерських організацій. міжнародних благодійних організацій у взаємодії з органами державної влади координують дії щодо мінімізації загроз та оперативного реагування на надзвичайні ситуації; дослідження та аналіз, що є основою для прийняття обґрунтованих рішень, в межах яких міжнародних благодійних організацій здійснюють комплексні дослідження соціального, економічного, правового характеру, що дозволяє визначити потреби цільових груп та оптимальні механізми впровадження проєктних рішень; моніторинг, що охоплює як оцінку ефективності впровадження програм, так і контроль за дотриманням встановлених стандартів, процедур та термінів реалізації, та дозволяє забезпечити прозорість та підзвітність проєктної діяльності; надання послуг соціального, медичного, психологічного та освітнього характеру.

Визначено, що залучення місцевих ресурсів та співпраця з органами влади забезпечують сталість таких послуг та їх інтеграцію у регіональну інфраструктуру.

Зроблено висновок, що взаємодія між міжнародними благодійними організаціями та органами публічної влади на регіональному рівні характеризується комплексністю та багатовекторністю, що дозволяє досягати сталих результатів у реалізації міжнародних проєктів.

Обґрунтовано, що така взаємодія здатна сприяти:

- отриманню своєчасної допомоги особами та організаціями, які найбільше цього потребують,

- підвищенню забезпечення соціально-економічних та культурно-освітніх потреб громадян;
- підтриманню необхідного соціального клімату;
- зниження навантаження на державний та місцеві бюджети.

Зроблено висновок, що основними напрямками взаємодії міжнародних благодійних організацій та органів публічної влади на регіональному рівні щодо реалізації міжнародних проєктів є:

- нормативно-правовий напрям взаємодії, який враховує нормативно-правові акти різної юридичної сили, що стосується співпраці міжнародних благодійних організацій та органів публічної влади щодо реалізації міжнародних проєктів на регіональному рівні;
- організаційний напрям взаємодії включає створення органів, спеціально призначених для сприяння цій взаємодії;
- економічний напрям, який включає потенціал для налагодження взаємодії;
- інформаційний напрям сприяє поінформованості учасників взаємодії;
- соціально-мотиваційний напрям – готовність учасників до розвитку та зміцненню такої взаємодії.

3. Визначено, що формами взаємодії міжнародних благодійних організацій та органів публічної влади щодо реалізації міжнародних проєктів на регіональному рівні доцільно класифікувати на юридичні, організаційно-правові та допоміжні.

Зроблено висновок, що під методами взаємодії міжнародних благодійних організацій та органів публічної влади щодо реалізації міжнародних проєктів на регіональному рівні доцільно розуміти: прийоми, методи аналізу, використання правових та організаційних форм впливу на свідомість та поведінку людей у контрольованих соціальних процесах, взаємовідносинах та зв'язках. Існують методи внутрішньої взаємодії (обмін інформацією, ідеями) та зовнішньої взаємодії, спрямованої на співпрацю міжнародних благодійних організацій та органів публічної влади щодо реалізації міжнародних проєктів на регіональному

рівні. Основними серед них є методи інформування, консультування, делегування, контролю.

Акцентовано, що використання форм і методів взаємодії міжнародних благодійних організацій та органів публічної влади щодо реалізації міжнародних проєктів на регіональному рівні у сфері гуманітарного розвитку спрямоване на: створення умов для участі громадян у вирішенні гуманітарних питань місцевого та державного значення; задоволення культурних, освітніх, медичних, соціальних та інших потреб населення шляхом надання їм допомоги у наданні відповідних послуг; спільну участь виконавчого органу та міжнародної благодійної організації у реалізації актуальних питань гуманітарного розвитку.

Ключові положення та висновки, досягнуті у другому розділі, оприлюднено у ряді авторських наукових працях [10; 7].

РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ВЗАЄМОДІЇ МІЖНАРОДНИХ БЛАГОДІЙНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ З ОРГАНАМИ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ НА РЕГІОНАЛЬНОМУ РІВНІ ЩОДО РЕАЛІЗАЦІЇ МІЖНАРОДНИХ ПРОЄКТІВ

3.1. Імплементация міжнародних стандартів взаємодії щодо реалізації міжнародних проєктів у законодавство України

У світі є поширеною практика діяльність міжнародних благодійних організацій у їх взаємодії з органами з органами публічної влади. Гуманістичні ідеї, які обстоюються у світі, свідчать про те, що взаємна підтримка є тим необхідним базисом для розвитку науки та техніки, культури та освіти, що у сукупності є необхідним для розвитку сучасного та прийдешніх поколінь людства.

Процеси із імплементации та гармонізації чинного законодавства України з питань реалізації благодійних проєктів є важливим, і вимагає адаптації національних нормативно-правових актів до міжнародних стандартів.

При цьому важливим є підкреслити, що законодавство країн Європейського Союзу не має єдиних вироблених стандартів реалізації благодійних проєктів, відсутнім є єдиний узагальнений нормативний акт, попри наявні прагнення щодо його розробки та ухвалення. Благодійні організації мають важливі та дієві інструменти задля забезпечення їх можливостей для формування суспільства майбутнього.

Залучення коштів міжнародних благодійних фондів сприяє вирішенню соціальних та економічних завдань є достатньо ефективним, а тому є характерним для політики держав-членів Європейського Союзу. Недостатність надходжень до державних бюджетів країн Європейського Союзу від справляння податків та інших загальнообов'язкових платежів, призводить до поширення практики

залучення коштів міжнародних благодійних фондів задля вирішення завдань та функцій, що стоять перед окремими зарубіжними країнами.

Одним із прикладів передачі зобов'язання із виконання функцій соціального захисту та забезпечення населення є приклад Нідерландів, реалізований у 2011 р., в межах взаємодії між урядовим кабінетом та благодійними організаціями, є експеримент про фінансування останніми ряду соціальних проєктів та програм [34].

Одним із таких відомих проєктів, що успішно впроваджується в Нідерландах є проєкт «JongerenWerk», який допомагає молоді з проблемних сімей та районів отримати професійні навички, пройти стажування і знайти роботу [169]. В межах проєкту «JongerenWerk» створена система доступної підтримки молоді в її розвитку до дорослого життя. Проєкт «JongerenWerk» співпрацює разом з різними партнерами, такими як батьки, школи, опіки для молоді, команди району та поліція. В межах проєкту «JongerenWerk» відбувається організація різноманітних заходів: від пошуку скарбів до вуличного футбольного турніру, від інформації про наркотики та алкоголь до джем-сейшнів, але при цьому і ведеться пошук напрямів забезпечення особистісного розвитку молоді. Робота з молоддю спрямована на: заохочення розвитку талантів; функціонування в якості зразка для наслідування; допомогу у створенні соціальної мережі; допомогу із вирішення особистих чи соціальних проблем; знаходження позитивних форм організації дозвілля; сприяння активній участі в житті суспільства; пошук перспектив на майбутнє. Молодим людям надається можливість розвивати свої таланти, при цьому акцент робиться на тому, що вони можуть, а не на тому, що йде не так [169].

Іншим прикладом міжнародного благодійного проєкту, що успішно реалізується в Нідерландах, є проєкт «StreetPro», що поєднує наставництво та профорієнтацію для підлітків, які не мають можливості завершити шкільну освіту. Проєкт «StreetPro» – це нідерландська ініціатива, спрямована на допомогу підліткам із кризових груп, які мають труднощі в навчанні або працевлаштуванні. Його мета – забезпечити молодь навичками, необхідними для побудови кар'єри, а

також соціальною підтримкою, щоб уникнути маргіналізації [154]. Ключовими елементами «StreetPro» є: забезпечення професійної підготовки та стажування молоді, що має можливість отримати практичні навички у сферах, де є попит на ринку праці (наприклад, технічні спеціальності, сфера обслуговування, ІТ) за допомоги співпраці із партнерами проєкту, якими є місцеві підприємства, які надають оплачуване стажування; менторська підтримка, що полягає у наданні кожному учаснику програми окремого персонального наставника, який допомагає визначити кар'єрні пріоритети, скласти резюме та пройти співбесіди; наявності в проєкті наставників, якими є волонтери або спеціалісти з кадрових служб компаній-партнерів; вирішення завдань із соціальної реабілітації та особистісного розвитку, що допомагає підліткам, які мають проблеми з законом, соціальними навичками чи самооцінкою задля чого психологи та соціальні працівники працюють над мотивацією молоді, розвиваючи впевненість у своїх силах; забезпечення співпраці з державними структурами, зокрема, із муніципалітетами та соціальними службами, що є активно залучені у фінансування та координацію проєкту, в тому числі шляхом створення можливостей щодо фінансування з боку органів місцевого самоврядування стажування, що такими підлітками проходять [154].

Внаслідок реалізації проєкту «StreetPro» у Нідерландах вдалося за даними на 1 січня 2025 року : суттєво знизити рівень безробіття серед молоді у вразливих групах; зменшити випадки повторного скоєння правопорушень серед учасників програми; покращити соціальну адаптацію підлітків; створити робочі місця та залучити бізнес до соціальних ініціатив, як зображено на рисунку [170].

В Нідерландах також діє програма «VoorleesExpress», яка спрямована на розвиток мовлення та навичок читання у дітей з багатокультурних родин. В межах цієї програми добровольці читають дітям книжки та допомагають їм адаптуватися до освітньої системи. «VoorleesExpress» є нідерландською ініціативою, що є спрямованою на підтримку мовного розвитку дітей віком від 2 до 8 років, які ростуть у середовищі з обмеженими мовними ресурсами як показано (Рис. 3.1 [170].)

Рис. 3. 1 Результати реалізації міжнародного благодійного проекту «StreetPro» в Нідерландах[170]

Проект залучає волонтерів, які відвідують сім'ї та демонструють дітям і батькам, наскільки цікавим може бути читання та взаємодія з мовою [146]. Основними аспектами «VoorleesExpress» є: реалізація зазначеного проекту на відповідну цільову аудиторію (сім'ї з дітьми віком 2–8 років, які мають обмежений доступ до мовних ресурсів удома); спеціальний підхід у діяльності волонтерів, що мають відвідувати сім'ї 20 разів, зазвичай раз на тиждень, і проводити заняття з читання, мовних ігор та інших активностей, спрямованих на розвиток мовних навичок; спеціальна ціль - стимулювати мовний розвиток дітей, підвищити їхню впевненість у собі та заохотити батьків до активної участі в мовному навчанні своїх дітей. «VoorleesExpress» пропонує книги з картинками більш ніж 60 мовами та діалектами, що дозволяє дітям і батькам взаємодіяти з мовою, яка їм найближча. Проект отримав визнання за свій ефективний підхід до підтримки мовного розвитку дітей у багатомовних та маломовних сім'ях. Він також сприяє зміцненню зв'язків між батьками та дітьми через спільні мовні активності [146].

Іншим проєктом, що може бути успішно впроваджено в Україні, є проєкт «Kinderdagverblijven+», що реалізується в Нідерландах, і його сутність полягає у створенні мережі інклюзивних дитячих садків, де особливу увагу приділяють дітям із затримками розвитку та соціально незахищеним малюкам [158].

Важливим є діяльність міжнародного фонду «Refugee Start Force» в Європейському Союзі, і зокрема, в Нідерландах, що допомагає новоприбулим біженцям інтегруватися в суспільство через менторські програми, стажування та навчальні курси [150].

Взаємодія між благодійними фондами та органами публічної та місцевої влади в країнах Європейського Союзу, і зокрема, в Нідерландах, реалізується шляхом попереднього успішного тестування програм фондами, із подальшою передачею зарубіжних практик та інтеграцією у державну політику.

У Нідерландах існує кілька ефективних моделей фінансування благодійних фондів і їхньої взаємодії з державою. Вони дозволяють фондам експериментувати з новими підходами, а державі – масштабувати найуспішніші проєкти.

Такими моделями фінансування благодійних ініціатив є:

1) гібридне фінансування, що поєднує ресурси держави, приватного бізнесу та громадянського суспільства (наприклад, держава може частково фінансувати експериментальний проєкт, але основний тягар на початковому етапі несе благодійний фонд; якщо модель доведе ефективність, уряд може взяти на себе її масштабування). Прикладом успішної реалізації такої моделі гібридного фінансування діяльності міжнародними благодійними фондами в Нідерландах є «Social Impact Bonds (SIBs)», що є соціальними інвестиційними облігаціями, коли інвестори фінансують соціальний проєкт, а держава повертає кошти, якщо цілі проєкту досягнуті. У Нідерландах ця модель використовується для програм працевлаштування молоді та реабілітації безхатченків [168].

2) співфінансування з муніципалітетами [162]. У Нідерландах муніципалітети мають високий рівень автономії та часто підтримують місцеві ініціативи разом із фондами. Фонди можуть отримувати гранти або фінансування за умови, що вони залучать певну частку приватних інвестицій. У якості прикладу

реалізації такої моделі можна навести програму «Kind en Gezin», що займається підтримкою сімей із дітьми в складних життєвих умовах, фінансується муніципалітетами та фондами [135].

3) краудфандинг та філантропія, що передбачає фінансування діяльності благодійних фондів у Нідерландах через так званих організацій «донорів» – як великих компаній, так і окремих громадян [123];

4) платформи, такі як «Voordekunst» (аналог Kickstarter, але для соціальних ініціатив), що дозволяють збирати кошти на конкретні проєкти (наприклад, фонд «Oranje Fonds», що підтримує соціальні інновації, отримує значну частину коштів від донорів і компаній, які зацікавлені в соціальному впливі) [147].

Наведений досвід реалізації міжнародних проєктів в Нідерландах свідчить про те, що світові стандарти діяльності неурядових організацій не протирічать можливості їх впровадження у різноманітних організаційно-правових формах. При цьому діяльність міжнародних благодійних організацій має переслідувати незаборонену законом, громадською моральністю мету.

Часто чинним законодавством країн Європейського Союзу визначається лише цілі та види діяльності міжнародних та внутрішньо національних організацій, а також закріплюється перелік тих пільг (як правило, пов'язаних із оподаткуванням), що ними можуть бути отримані внаслідок реалізації ними відповідних задач.

Варто акцентувати, що на відміну змісту законодавчої бази країн Західної Європи, законодавче регулювання діяльності міжнародних благодійних організацій в країнах Центральної та Східної Європи перебуває у стадії значних реформаційних змін, що пов'язуються із відходом від панування тоталітарної радянської системи до ліберальної системи побудови суспільства та органів публічної влади, що призвело до розробки та прийняття так званих «рамочних» законів, де визначається порядок державної реєстрації та види діяльності неурядових, в тому числі і благодійних організацій.

Безумовно в межах одного «рамочного» закону є неможливим визначити всю специфіку діяльності неурядових (громадських) організацій, в тому числі із

міжнародним капіталом, що вимагає ухвалення ряду суміжних законодавчих та підзаконних нормативно-правових актів.

Цікавим є досвід Угорщини, який має окремий законодавчий акт про регулювання діяльності неурядових організацій, що фінансуються за рахунок іноземного капіталу [74]. Даний законодавчий акт зобов'язує неурядові організації, що фінансуються за рахунок міжнародних «донорів», у розмірі понад 24 000 євро щорічно звітувати про таких «донорів», і мати відповідний статус в державних реєстрах. Правозахисні організації виступили проти зазначеного Закону Угорщини, керуючись тим, що така звітність є втручанням у сферу допустимості громадського контролю.

У Болгарії діяльність неурядових організацій регулюється окремим Законом про юридичних осіб з некомерційною метою («Закон за юридическите лица с нестопанска цел»), прийнятим у 2000 році. Цей закон встановлює правові рамки для створення, реєстрації та функціонування неурядових організацій в країні.

Відповідно до Закону про юридичних осіб з некомерційною метою Болгарії визначено, що вони можуть вільно обирати засоби досягнення своїх цілей, при цьому обмеження щодо діяльності та способів досягнення цілей неприбуткових юридичних осіб можуть бути визначені лише законом. Юридичні особи з неприбутковою метою можуть провадити додаткову господарську діяльність лише за умови, що вона пов'язана з предметом основної діяльності, для якої вони зареєстровані, і шляхом використання доходу для досягнення цілей, визначених статутом або установчий акт. Предмет господарської діяльності таких юридичних осіб має визначатися в статуті або установчому акті неприбуткової юридичної особи. При цьому відповідно до законодавства Болгарії неприбуткові юридичні особи не розподіляють прибуток.

Відповідно до ст. 4 Закону про юридичних осіб з некомерційною метою Болгарії держава може підтримувати та заохочувати неприбуткові юридичні особи, призначені для провадження суспільно корисної діяльності, шляхом податкових та інших фінансово-економічних пільг, а також фінансування на умовах і в порядку, визначених відповідними спеціальними законами та згідно з

правилами державної допомоги. Республіка Болгарія реалізує політику підтримки розвитку громадських організацій та створює умови для стимулювання та фінансової підтримки громадських ініціатив. Державну політику у сфері громадських організацій реалізує Рада Міністрів. Рада міністрів ухвалює та періодично оновлює Стратегію підтримки розвитку громадських організацій у Республіці Болгарія. Важливо, що в Республіці Болгарії при її уряді функціонує постійно діюча Рада з розвитку громадянського суспільства, що функціонує для розробки та впровадження політики підтримки розвитку громадянського суспільства.

Рада відповідно до абз. 3 ст. 4 Закону про юридичних осіб з некомерційною метою Болгарії здійснює такі види діяльності:

1. дає висновки на всі проекти нормативних актів, стратегій, програм і планів, що стосуються діяльності громадських організацій;
2. координує та контролює реалізацію Стратегії підтримки розвитку громадських організацій у Республіці Болгарія та Плану дій відповідно до Стратегії;
3. пропонує Раді Міністрів план дій, у тому числі фінансовий, щодо реалізації стратегії підтримки розвитку громадських організацій у Республіці Болгарії на кожний наступний рік і переглядає та оцінює його виконання;
4. збирає інформацію про фінансування громадських організацій за рахунок державних коштів з метою визначення ефективності виділених коштів;
5. здійснює щорічний огляд потреб і проблем громадських організацій, а також їх результатів і досягнень;
6. підтримує процес взаємодії публічної та місцевої влади та громадських організацій;
7. визначає пріоритети та затверджує правила і процедури, а також виділяє кошти для заохочення та фінансової підтримки громадсько важливих проєктів неприбутковим юридичним особам для здійснення публічно-сервісної діяльності.

Рада згідно з абз. 3 складається з 15 членів, включаючи голову, які призначаються рішенням Ради міністрів строком на три роки на основі прозорої та конкурсної процедури, яка має такі етапи:

1. публічне оголошення на веб-сайті Порталу громадських консультацій;
2. попередня реєстрація всіх організацій, які бажають взяти участь;
3. висування організацій - кандидатів у члени ради згідно з абз. 3;
4. відбір кандидатів шляхом голосування тих, хто попередньо зареєструвався;
5. організації, які набрали найбільше голосів, видають свого представника до складу ради згідно з абз. 3 та його заступник.

До складу Ради з розвитку громадянського суспільства уряду Болгарії можуть обиратися представники неурядових організацій, які займаються впровадженням суспільно корисних цілей впродовж не менш як 5 років.

Для сприяння та фінансової підтримки громадсько важливих проєктів юридичних осіб з неприбутковою метою для здійснення суспільно корисної діяльності щорічно передбачаються та витрачаються кошти з державного бюджету.

У серпні 2024 року в Болгарії було запропоновано законопроект про «іноземних агентів», який передбачає обмеження діяльності громадських організацій, що отримують фінансування з-за кордону. Цей законопроект викликав значний резонанс у суспільстві та був порівняний з аналогічним російським законом. Станом на січень 2025 року цей законопроект ще не був ухвалений [73]. Законопроект передбачає, що будь-яка організація, артист, журналіст або блогер, які отримують фінансову допомогу з-за кордону, повинні декларувати себе як «іноземного агента» та їм забороняється працювати в державних університетах, коментувати політичні події та брати участь у проєктах, що фінансуються державою чи місцевою владою.

Таким чином, однією із преференцій, що може надаватися неурядовим організаціями, які функціонують з рахунок міжнародних благодійних фондів, на рівні національного законодавства можуть бути визначені податкові пільги та

податкові кредити, а також інші засоби фінансового стимулювання їх діяльності, що часто обумовлюється встановленням зв'язку із їх внеском у розвиток громадського суспільства та задоволення наявних публічних інтересів.

Дещо кращою є ситуація із нормативного регулювання діяльності міжнародних благодійних організацій у Республіці Польщі, яка є однією із найбільш прогресивних країн у цьому сенсі із бувших країн так званого «радянського табору». Так, у Польщі 24 квітня 2003 року був прийнятий Закон «Про суспільно корисну діяльність і волонтерство» (*Ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie*) [163; 165]. Цей закон регулює питання, пов'язані з діяльністю неурядових організацій, громадських об'єднань та волонтерства.

Основні положення Закону Республіки Польща «Про суспільно корисну діяльність і волонтерство» (*Ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie*) [163] визначають сфери його застосування, а саме: 1) соціальна допомога, в тому числі допомога сім'ям і особам, які опинилися в складній життєвій ситуації життя та рівні можливості для цих сімей і людей; 1a) підтримка сім'ї та системи патронатного виховання; 1aa) створення умов для задоволення житлових потреб громади та органів місцевого самоврядування; 1б) надання безкоштовної правової допомоги та підвищення обізнаності правового товариства; 2) діяльність з професійної та соціальної інтеграції та реінтеграції людей під загрозою соціального відчуження; 3) благодійна діяльність; 4) збереження і поширення національних традицій, їх плекання і розвиток національної, громадянської та культурної свідомості; 5) діяльність для національних та етнічних меншин і розвитку регіональних мов; 5a) діяльність з інтеграції іноземців; 6) охорона та зміцнення здоров'я, у тому числі медична діяльність у розумінні Закон від 15 квітня 2011 р. «Про медичну діяльність»; 7) діяльність для інвалідів; 8) сприяння працевлаштуванню та професійній активізації безробітних і під загрозою звільнення; 9) діяльність щодо рівноправності жінок і чоловіків; 10) заходи для осіб пенсійного віку; 11) діяльність із підтримки економічного розвитку, у тому числі розвитку підприємництва; 12) діяльність із підтримки розвитку техніки, винахідництва та

раціоналізаторства поширення та впровадження нових технічних рішень у діловій практиці; 13) діяльність із підтримки розвитку громад та територіальних громад; 14) наука, вища освіта, освіта, освіта та виховання; 15) заходи для дітей та молоді, у тому числі дитячий відпочинок та рекреація; 16) культура, мистецтво, охорона культурних цінностей та національної спадщини; 17) підтримка та популяризація фізичної культури; 18) екологія та охорона тварин та охорона природної спадщини; 19) туризм та екскурсійна діяльність; 20) громадський порядок і безпека; 21) оборона держави та діяльність Збройних Сил Республіки Польща; 22) поширення і захист свобод і прав і свобод людини громадянська, а також діяльність, що підтримує розвиток демократії; 22a) надання безоплатних консультацій громадянам; 23) порятунк та цивільний захист; 24) допомога постраждалим від катастроф, стихійного лиха, збройних конфліктів і воєн вдома та за кордоном; 25) заохочення та захист прав споживачів; 26) діяльність щодо євроінтеграції та розвитку контактів та співробітництво між товариствами; 27) сприяння та організація волонтерської діяльності; 28) допомога польській громаді та полякам за кордоном; 29) діяльність для ветеранів і репресованих; 29a) діяльність на користь ветеранів та поранених ветеранів у розумінні положень Закону від 19 серпня 2011 року про ветеранів бойових дій за кордоном держави; 30) промоція Республіки Польща за кордоном; 31) діяльність на благо сім'ї, материнства, батьківства, заохочення та захист прав дитини; 32) протидія залежностям і соціальним патологіям; 32a) ревіталізація; 33) діяльність для неурядових організацій та організацій, перерахованих в ст. 3 розділ 3, в обсязі, зазначеному в пунктах 1-32a; 34) діяльність суб'єктів та підприємств соціального господарства соціальні, про які йдеться в Законі від 5 серпня 2022 року про економіку соціальні [163].

Важливим є через те, що у його статті 5 Закону Республіки Польща «Про суспільно корисну діяльність і волонтерство» (Ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie) [163] прямо визначаються положення, що мають бути встановлені у програмі річної взаємодії між органами місцевого самоврядування та неурядовими організаціями.

Зокрема, такими положеннями є: 1) основна мета та конкретні завдання програми; 2) принципи співпраці; 3) обсяг предмету співпраці та взаємодії; 4) форми співробітництва; 5) першочергові суспільні завдання; 6) термін виконання програми; 7) спосіб виконання програми; 8) обсяг коштів, запланованих на реалізацію програми; 9) методика оцінки виконання програми; 10) відомості про методику створення програми та хід консультацій; 11) порядок призначення та принципи діяльності конкурсних комісій для надання висновків пропозиції у відкритих конкурсах [163].

Важливими є положення Закону Республіки Польща «Про суспільно корисну діяльність і волонтерство» (Ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie) [163], що визначають перелік видів діяльності, що може надаватися міжнародними організаціями безоплатно та оплатно.

У ст. 7 Закону Республіки Польща «Про суспільно корисну діяльність і волонтерство» (Ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie) [163], що безоплатною суспільно корисною діяльністю є діяльність у веденні неурядових організацій та організацій, перелічених у ст. 3 розділу 3 Закону, у сфері суспільних завдань, зазначених у ст. 4, за які вони не беруть плату чи винагороду. У ст. 8 Закону Республіки Польща «Про суспільно корисну діяльність і волонтерство» (Ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie) [163] оплачуваною суспільно корисною діяльністю є: 1) діяльність неурядових організацій та організацій перераховані в ст. 3 розділ 3, у сфері суспільних завдань, про які йдеться в мистецтві, за що вони отримують винагороду; 2) реалізація виготовлених товарів або надання послуг у сфері: а) соціально-професійна реабілітація інвалідів (принципи здійснення якої, зазначені в Законі від 27 серпня 1997 р. про професійно-соціальну реабілітацію та зайнятість інвалідів [164], або б) професійна та соціальна інтеграція та реінтеграція людей групи ризику та соціального відчуження, про які йдеться в Законі 13 червня 2003 р. про соціальну зайнятість [166] та у Законі від 27 квітня 2006 р. про кооперативи соціальні [163]; 3) продаж подарованих речей.

Законом Республіки Польща «Про суспільно корисну діяльність і волонтерство» (Ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie) [163] визначено, що доходи від оплачуваної діяльності використовуються виключно на суспільне благо та проведення суспільно корисної діяльності.

Згідно із ст.9. 1. Закону Республіки Польща «Про суспільно корисну діяльність і волонтерство» (Ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie) [163] визначено, що оплата суспільної корисної діяльності недержавних організацій, в тому числі і тих, що функціонують за рахунок міжнародних фінансових «донорів», може відбуватися у формах: 1) винагороди, 2) середньомісячної заробітної плати фізичної особи за трудовими відносинами при виконанні встановленої законом оплачуваної суспільно корисної діяльності, за період останнього фінансового року, а також у разі постійної роботи коротше фінансового року - за період цієї роботи перевищує трьохкратної середньомісячної заробітної плати по підприємству, оголошеному головою Центрального статистичного управління на рік попередній.

Відповідно до Закону Республіки Польща «Про суспільно корисну діяльність і волонтерство» (Ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie) [163] визначається порядок здійснення проведення суспільно корисної діяльності на підставі наказу та виконання громадських завдань. Визначено, що у процесі взаємодії, що існує між міжнародними благодійними організаціями органи державного управління уповноважені на забезпечення: 1) підтримки у сфері із виконання громадських завдань громадськими організаціями та суб'єктами; 2) визначенні завдань діяльності міжнародних громадських організацій має відбуватись у їх статутних документах.

Надання фінансової підтримки діяльності міжнародних громадських організацій органами місцевого самоврядування відбувається відповідно до чинного законодавства Республіки Польща за результатами проведеного відкритого конкурсу пропозицій або на інших умовах, прямо визначених законодавчими актами [163].

Організація відкритого конкурсу пропозицій на отримання фінансування включає такі етапи, як:

- 1) оголошення відкритого конкурсу пропозицій;
- 2) призначення конкурсної комісії;
- 3) відбір пропозицій;
- 4) оголошення результатів відкритих торгів;
- 5) укладання договорів про супровід виконання громадського завдання або за доручення виконання громадського завдання обраним організаціям недержавні організації або організації;
- 6) визнання відкритих торгів недійсними, у разі їх оспорювання у судовому порядку через недотримання процедури чи інших встановлених чинним законодавством вимог [163].

Доручення виконання державних завдань міжнародними громадськими організаціями, що здійснюється у взаємодії із органами публічної та регіональної влади має здійснюватися таким чином, щоб забезпечити високу якість виконання поставленого завдання.

Державна та муніципальна підтримка діяльності міжнародних благодійних організацій у їх взаємодії із органами публічної влади має відбуватися із дотриманням засад про державно-приватне партнерство та на основі міжнародних договорів, якщо на виконання конкретного завдання надходять безповоротні іноземні кошти.

У разі визнання недійсним конкурсу відкритих торгів пропозицій може бути повторно оголошено відкритий конкурс пропозицій або застосовано процедуру, що випливає з інших нормативно-правових актів, у тому числі положень Закону від 11 вересня 2019 року р. – Закону про державні закупівлі[149].

Задля участі у конкурсі громадські організації, в тому числі ті, що функціонують в межах реалізації міжнародного фінансування, відповідно до законодавства Республіки Польщі мають подати: заяву на виконання громадського завдання, що має містити, зокрема, такі відомості із: 1) опису

суспільного завдання, яке буде реалізовано; 2) кошторисного розрахунку витрат на виконання суспільного завдання.

Після отримання заявної документації від неурядової організації відповідно до чинного законодавства Республіки Польща орган державного управління, у строк не більше 1 місяця з дня надходження заяви: 1) розглядає доцільність виконання громадського завдання неурядовими організаціями з урахуванням: (а) ступеня відповідності пропозиції пріоритетним завданням громадськості, зазначених у програмі співпраці з іншими організаціями, недержавними утвореннями та іншими членами громадянського суспільства, (б) можливості забезпечення високої якості виконання поставленого завдання, (в) наявних коштів для виконання державних завдань, (г) вигоди, що є результатом виконання організацією громадського завдання неурядовою організацією; 2) повідомляє про прийняте рішення, а також про визнання доцільності його виконання неурядовою організацією, про що має бути належним чином повідомлено [163].

Пропозиція щодо виконання громадського завдання, подана у відкритому порядку тендерного конкурсу або в режимах, визначених у ст. 11a–11c Закону Республіки Польща «Про суспільно корисну діяльність і волонтерство» (*Ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie*) [163], включає зокрема: 1) детальний матеріальний обсяг запропонованого державного завдання впровадження; 2) дата і місце виконання громадського завдання; 3) розрахунок очікуваних витрат на виконання суспільного завдання; 4) відомості про попередню діяльність громадської організації, в тому числі тих організацій, що здійснюють програми за рахунок міжнародного фінансування; 5) відомості про наявні для забезпечення матеріальні та людські ресурси, що можуть бути використані для виконання громадського завдання в межах запланованого обсягу коштів та фінансових ресурсів для виконання поставленого завдання з інших джерел; 6) заява про намір виконати завдання, незалежно від того, оплачується чи не оплачується громадськість.

Важливо зазначити, що задля забезпечення прозорості реалізації взаємодії міжнародних благодійних організацій з органами публічної влади на

регіональному рівні щодо реалізації міжнародних проєктів відповідно до чинного законодавства Республіки Польща встановлюється вимога щодо виконання громадського завдання в порядку, визначеному ст. 16а Закону Республіки Польща «Про суспільно корисну діяльність і волонтерство» (Ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie) [163], щодо оприлюднення публічно процедурних умов проведення конкурсу для виконавців проєктів, у тому числі критеріїв відбору, а також принципів і методу моніторингу та оцінки їх реалізації проєктів.

Згідно із Законом Республіки Польща «Про суспільно корисну діяльність і волонтерство» (Ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie) [163] неурядова організація має звітувати про реалізацію проєкта, що був нею реалізований, шляхом подання звіту, де мають бути такі відомості, як: 1) дані про громадсько-корисну організацію; 2) опис суспільно корисної діяльності та діяльності економічні, в тому числі коди польського класифікатора діяльності; 3) загальні відомості про отримані доходи та понесені витрати; 4) основні відомості про: зайнятість і розмір винагороди, членів та волонтерів; 5) відомості про: надходження від ПДФО 1,5%; спосіб витрачання коштів від податку 1,5% (надходження від оподаткування доходів від фізичних осіб), понесені адміністративні витрати, діяльність, що здійснюється на замовлення органів державного управління, використання прав, проведені перевірки.

Основний звіт неурядової організації в межах реалізації завдання, наданого органом публічної влади, відповідно до законодавства Республіки Польща, має містити такі відомості, як: 1) дані про громадсько-корисну організацію; 2) визначення статутних завдань; 3) опис суспільно корисної діяльності та діяльності економічні, в тому числі коди Польської класифікації діяльності; 4) детальна інформація про: а) зайнятість і розмір винагороди, б) члени та волонтери; 5) відомості про: а) понесені витрати та отримані доходи, у тому числі 1,5% податку на доходи фізичних осіб, б) спосіб витрачання коштів від 1,5% податку, сплаченого з доходів фізичних осіб, в) діяльність, що здійснюється на замовлення органів державного управління, г) використання прав, д) завершені державні закупівлі, ф) акції компаній, ж) фонди, засновником яких є громадська організація,

h) надані кредити, i) проведені перевірки, j) проведені аудити фінансових звітів [163].

Чинним законодавством Республіки Польщі визначаються основоположні засади здійснення нагляду за громадсько-корисною діяльністю організації, що спрямовується на задоволення публічного інтересу, що покладається на діяльність спеціально уповноваженого Комітету із контролю за діяльністю неурядових організацій Республіки Польщі [163]. Завданнями Комітету із контролю за діяльністю неурядових організацій Республіки Польщі є: 1) координація та моніторинг взаємодії між органами державного управління з сектором неурядових організацій та іншими організованими формами громадянського суспільства; 2) підготовка та консультації з неурядовими організаціями із підтримки розвитку громадянського суспільства та моніторингу їх виконання; 3) розроблення та надання висновків на проекти нормативно-правових актів у сфері розвитку громадянського суспільства.

До завдань Комітету із контролю за діяльністю неурядових організацій Республіки Польщі [163] також входить: 1) співробітництво у справах, пов'язаних із розвитком громадянського суспільства з іншими країнами, організаціями та міжнародними та зарубіжними установами; 2) співпраця у підготовці звітів та звітів про виконання міжнародних договорів, обов'язкових для Республіки Польща, задля забезпечення розвитку громадянського суспільства; 3) представлення висновків щодо можливості приєднання до міжнародних угод, укладених за участі Республіки Польща.

Відповідно до чинного законодавства Республіки Польщі встановлюється, що контролю підлягають громадські організації, що реалізують проекти за рахунок коштів місцевих та державного бюджету. При цьому встановлюється, що тривалість усіх перевірок в одному календарному році не може перевищує 24 робочі дні. Продовження строку перевірки вимагає письмового обґрунтування. Якщо за результатами перевірки встановлено грубе порушення законодавства з боку суспільно корисної організації, може бути проведена повторна перевірка, ця організація в тій самій предметній області в даному році календарного року не

може перевищувати 7 днів. Особи, уповноважені на проведення перевірок, мають право: доступ до приміщень майна або його частини, де воно експлуатується діяльність громадських організацій, а також письмові або усні запити пояснень, пред'явлення документів чи інших носіїв інформації, а також обмін даними, що стосуються предмета перевірки [163; 129].

Контрольні заходи, спрямовані на здійснення перевірки діяльності неурядових організацій в Республіці Польщі, мають здійснюватися у присутності члена органу управління або його представника, працівника підконтрольної громадсько-корисної організації, а за необхідності відсутності цих осіб - у присутності викликаного свідка [163; 148].

За результатом проведеної перевірки складається акт, який підписується особами, які здійснюють перевірку, та членом органу управління уповноважений представляти контрольовану суспільно корисну організацію або уповноважена ним особа. Відмова члена неурядової організації від підпису протоколу посадова особа уповноваженого органу влади вимагає пояснення причини такої відмови. У разі відмови від підпису протокол вважається підписаним у день відмови. Член органу управління, уповноважений на представництво неурядової організації, що підлягає перевірці та контролю може протягом 14 днів з дня підписання протоколу подати: письмове пояснення або висловити заперечення щодо змісту протоколу. Особи, які здійснюють перевірку, у разі не виявлення застереження, мають повідомити свою позицію члену в письмовій формі керівному органу підконтрольної неурядової організації, що має бути представлена протягом 14 днів. Після закінчення перевірки з урахуванням зазначеного терміну особи, які здійснюють перевірку, складають акт після перевірки [163].

Аналіз чинного законодавства Республіки Польщі, що регламентує діяльність неурядових організацій (в тому числі тих, що функціонують в межах реалізації міжнародних благодійних проєктів) дозволяє зробити про його достатньо детальну регламентацію, але при цьому є достатньо ефективним, про що свідчать статистичні показники їх функціонування. Так, у 2020 році загальний дохід неприбуткових організацій становив 34,4 млрд злотих, де дві найбільші

групи суб'єктів - асоціації та подібні організації (соціальні фундації), прибуток яких досяг 28,4 млрд. злотих, що становить 82,4% усіх коштів зібраних неприбутковими організаціями [129]. За середнім значенням доходів (обчислених для всіх суб'єктів) найбільші значення створили громадські релігійні установи – 1984,7 тис. злотих. злотих (при середніх доходах для всієї громади – 366,8 тис. злотих). Більше половини доходів неприбуткових організацій надходять із джерел неринкового характеру (63,0%). Вони однозначно мали найбільшу частку в цій категорії, де державні кошти складають 45,2%, у тому числі кошти органів місцевого самоврядування (19,6%). Доля надходження з інвестування приватних суб'єктів господарювання у 2020 році склала 28,5%. Переважали доходи від оплачуваної статутної діяльності (14,8%) та від підприємницької діяльності (11,6%). Членські внески та інші фінансові кошти становили 8,6% загальних надходжень, що отримані некомерційними організаціями [129].

Серед країн Західної Європи виділимо досвід Великобританії. Так, у Великобританії благодійна діяльність має глибокі історичні корені, а Комісія з благодійності є ключовим регуляторним органом, що контролює та підтримує діяльність благодійних організацій [125]. До основних причин успіху цієї системи: чітка правова база, що складається, зокрема, із норм Закону про благодійність, що визначає статус і правила діяльності організацій; тісний зв'язок держави і суспільства (історично британці активно підтримують благодійність через пожертви та волонтерство); прозорість і довіра – реєстрація у Комісії забезпечує громадський контроль і податкові пільги для благодійних організацій; розвинена культура благодійності, що є характерною для британців, які часто включають пожертви у заповіти, а також поширеною є практика підтримки неурядових організацій, що надається корпоративним сектором економіки.

В інтересах суспільства Комісія з благодійності Англії та Уельсу зобов'язана: публікувати публічну заяву (прес-реліз) щоразу, коли відкриває законодавче розслідування щодо благодійної організації (окрім тих благодійних організацій, які включені до розслідування класу подвійних неплатників);

публікувати свої висновки у звіті про розслідування та, у відповідних випадках, у супровідній публічній заяві (прес-релізі) [125].

У Великобританії є можливість зареєструвати он-лайн благодійну організацію на сайті, де зазначена комісія має встановити відповідність благодійної організації таким критеріям, як: 1) здатність неурядової організації принести користь суспільству; 2) наявність спільноти потенційних бенефіціарів; 3) приватні інтереси членів неурядової благодійної організації не домінують над суспільним благом [125].

Таким чином, чинне законодавство Великобританії встановлює вимогу щодо визначення статусу благодійної організації чи фонду, яка завжди у своїй діяльності повинна переслідувати задоволення публічного інтересу [132].

Цікавим є положення законодавства Великобританії про те, що благодійні цілі, які переслідуються неурядовими організаціями, мають бути чітко визначеними, і відповідати ряду кількісних та якісних критеріїв оцінки, що встановлено Законом про благодійність 2011 року, де визначено, що благодійні організації повинні: мати чітко визначені цілі, які відповідають законодавчо встановленому переліку благодійних цілей (наприклад, освіта, охорона здоров'я, боротьба з бідністю, захист навколишнього середовища тощо); діяти на благо суспільства, а не окремих осіб чи комерційних інтересів; відповідати певним кількісним і якісним критеріям, що визначають ефективність та доцільність їхньої діяльності. Комісія з благодійності контролює, щоб організації відповідали цим вимогам, і надає рекомендації щодо їхньої діяльності. Такий підхід сприяє прозорості та підвищує рівень довіри суспільства до благодійних структур [124].

Для цілей законодавства Англії та Уельсу «благодійна організація» означає установу, яка: (а) створено лише для благодійних цілей, і (b) підпадає під контроль Високого суду при здійсненні його юрисдикції щодо благодійних організацій [124].

Важливим є положення Закону тим, що ним визначаються коло цілей діяльності благодійних організацій, що фактично може бути визначено, як коло публічних інтересів держави та суспільства Великобританії.

У Німеччині традиційно більшість благодійних фондів створюються як самостійні юридичні особи [130]. Такі установи підпадають під спеціальне державне наглядове регулювання (наприклад, через відповідні державні відомства або органи контролю за діяльністю фондів). Це означає, що їх діяльність, управління та звітність ретельно перевіряються з метою дотримання встановлених правил та забезпечення прозорості використання благодійних ресурсів.

Такими вимогами є, зокрема, вимоги до статуту благодійного фонду, що повинен містити положення щодо назви, місцезнаходження, мети, майна та органів фонду [130].

Відповідно до федерального закону Федеральної Республіки Німеччини про фонди встановлюється, що статут таких організацій також повинен містити положення про кількість членів установчих органів, їх призначення, термін повноважень і звільнення, сферу їх відповідальності та повноваження представництва, а також скликання, кворум і прийняття рішень органів фонду, правовий статус бенефіціарів фонду, зміна статуту фонду або анулювання фонду та нарахування активів після закінчення терміну дії фонду [130]. У разі відсутності таких положень у статуті установчий орган може вимагати від засновника або заявника внесення відповідного доповнення до статуту. Якщо засновник більше не може цього зробити, установчий орган може доповнити статут при затвердженні заснування; це не стосується положень щодо мети та активів фонду [130].

Відповідно до федерального закону Федеральної Республіки Німеччини встановлюється, що фонд повинен мати раду директорів. Рада може складатися з кількох осіб. Правління представляє фонд у та поза судом; він має статус законного представника. Обсяг його представницьких повноважень може бути обмежений статутом, що діє проти третіх осіб. Положення закону про асоціації застосовуються відповідно до управління правлінням [130]. Якщо члени правління або іншого органу фонду винно порушують свої зобов'язання, вони солідарно зобов'язані відшкодувати фонду завдану шкоду. Члени органів фонду,

які працюють без винагороди, несуть відповідальність лише у разі умисного або грубого необережного порушення своїх обов'язків.

Важливими є положення законодавства Федеральної Республіки Німеччини про вжиття заходів із забезпечення фінансування фондів, що полягає у допустимості внесення всіх типів активів та об'єктів до бюджету фонду. Зокрема, майном засновників можуть бути фінансові кошти, права на рухоме та нерухоме майно, вимоги, твори мистецтва та інвестиції в комерційні підприємства [130]. Дохід фондів може виникати від інвестицій активів фонду, а також від пожертвувань, грантів і гонорарів за виконання.

Закон Федеральної Республіки Німеччини про фонди виділяє такі їх підвиди, як: звичайні фонди; неакціонерні фонди; муніципальні фонди; церковні фонди [130].

Муніципальними фондами визнаються ті, мета яких лежить у межах відповідних муніципальних завдань і не має значного впливу за межами території місцевої влади. Якщо інше не зазначено в статуті муніципального фонду, представництво та управління ними є відповідальністю органів, відповідальних за представництво та управління муніципалітетами. Нагляд за такою установою здійснюється муніципальним наглядовим органом, якщо державний уряд не встановить інше [130].

Церковними фондами у розумінні федерального закону Німеччини є фонди, які призначені виключно або переважно для виконання церковних завдань і засновані церквою, або організаційно пов'язані з церквою, або підлягають церковному нагляду відповідно до статуту фонду, або цілі яких є лише значуще пов'язане з церквою. Положення про церковні фонди застосовуються відповідно до фондів єврейської релігійної громади та інших релігійних громад, які є корпораціями публічного права [130]. Церковна фундація повинна бути затверджена за заявою відповідальної церковної влади, якщо реалізація мети фундації забезпечується доходами від активів фундації або гарантується церквою. Фундація не може бути затверджена як церковна фундація без згоди

відповідальної церковної влади. Те саме стосується анулювання або перетворення церковної фундації.

Відмінним у статусі церковних фундацій від статусу інших типів благодійних фондів, що їх діяльність не підлягає державному нагляду, якщо вони перебувають під наглядом відповідальної церковної влади згідно з церковними правилами. Видання загальних правил щодо назви, місця розташування, призначення, представництва, управління та нагляду за церковними фундаціями є завданням церкви [130].

Неакціонерні фонди відповідно до федерального законодавства Німеччини неакціонерні фонди є фондами без правоздатності, що є активами, призначеними для певної мети, але не є юридичною особою, а був переданий юридичній особі приватного або публічного права для довірчого управління відповідно до волі засновника. Вище юридичне представництво здійснюється юридичною особою, за якою закріплений фонд. Засновник і мету заснування повинні повідомити орган заснування. В іншому випадку відповідно застосовуються положення щодо фондів приватного права.

В Німеччині існують також форми благодійних ініціатив, які організовуються як фонди, але не набувають статусу самостійної юридичної особи. Це можуть бути, наприклад, спеціалізовані фонди або трасти, створені в межах іншої організаційної структури (наприклад, в рамках підприємств, громадських організацій чи інших суб'єктів) [128].

Оскільки такі фонди не мають окремої юридичної особистості, вони не підлягають прямому державному нагляду, який застосовується до самостійних юридичних осіб. Проте це не означає, що вони повністю звільнені від нормативних вимог – такі структури все одно мають діяти відповідно до загальних правових норм та вимог щодо благодійної діяльності, зокрема щодо звітності та прозорості фінансових операцій [62, с.109].

Практичними наслідками функціонування системи благодійних фондів та організацій в Федеральній Республіці Німеччини є їх діяльність під державним наглядом, що вимагають детальної регламентації вимоги до їх звітності,

здійснення управління та використання ними наданих їм коштів. При цьому допускається утворення фондів, що не мають статусу юридичної особи, і тому вони є більш мобільними та гнучкими у реалізації покладених на них повноважень, завдань та цілей діяльності, можуть бути організовані більш гнучко, але при цьому відповідальність за їх діяльність лежить на іншій організації або особах, які їх створили та адмініструють [130].

Необхідно підкреслити, що на регіональному рівні, на рівні окремих земель Федеральної Республіки Німеччини існують окремі законодавчі акти, що визначають особливості діяльності благодійних організацій на цих тимчасово окупованих територіях. Наприклад, відповідно до Закону про неурядові організації та благодійні фонди землі Саксонії у Федеральній Республіці Німеччини встановлюється [152] спеціальний режим використання активів таких суб'єктів. Основні активи таких організацій повинні бути збережені в повному обсязі. На прохання фонду, влада фонду може дозволити тимчасовий виняток із зобов'язання підтримувати основні активи в незмінному вигляді, якщо це не заважає постійному та стабільному досягненню мети фонду. У заявці має бути пояснено необхідність і тривалість використання, а також основні засоби, що використовуються. Заява також повинна містити інформацію про те, як і в який термін може бути повернута використана частина основних засобів [130].

Відповідно до Закону про неурядові організації та благодійні фонди землі Саксонії у Федеральній Республіці Німеччини встановлюється [130], що правління фонду зобов'язане негайно інформувати орган заснування про такі зміни: адреса фонду, повноваження на представництво, включаючи особисту інформацію, таку як прізвище, ім'я та адреса уповноваженого представника, а також обсяг повноважень на представництво, функції голови та заступника в органах фонду, включаючи особисту інформацію, таку як прізвище, ім'я та адреса, а також склад органів заснування. Фонд повинен вести бухгалтерський облік відповідно до принципів належного бухгалтерського обліку. Протягом шести місяців після закінчення фінансового року рада директорів зобов'язана надати керівництву фонду докази виконання мети фонду (звіт про діяльність) і

бухгалтерський звіт, що складається з доказів збереження вартості основні фонди та використання коштів фонду відповідно до статуту. Орган влади фонду може, в окремих випадках, також має право вимагати подання аудиторського звіту замість фінансового звіту про рахунок фонду та рух активів, якщо є особливі обставини. Неоподатковувані пільгові фонди надають докази про використання коштів фонду через звіт про виконання мети фонду та аудиторський звіт адміністративного державного контрольного органу, аудитора, аудиторської асоціації або іншої особи чи компанії, уповноваженої видавати еквівалентний аудиторський висновок.

Отже, у Німеччині є можливість створення благодійних фондів як з правовим статусом юридичної особи (що підлягає державному контролю), так і без нього (де прямий державний нагляд відсутній). При цьому слід враховувати, що навіть у разі відсутності окремого статусу юридичної особи, такі фонди мають дотримуватися інших норм і вимог, що регулюють благодійну діяльність.

Досліджений досвід нормативного регулювання діяльності благодійних організацій зарубіжних країн свідчить про відповідність їх функціонування у формі неурядових (неприбуткових або некомерційних) організацій.

В окремих країнах Європи для заснування благодійного фонду вимагається наявність відповідного статутного капіталу, зокрема, такі вимоги містяться відповідно до законодавства Мальти, Австрії, Франції [49; 24; 131].

Крім того варто підкреслити, що окремими країнами не встановлюється як обов'язкова мета діяльності благодійного фонду переслідування ним суспільно корисної мети. Так, відповідно до законодавства таких країн, як Данія, Нідерланди, Німеччина та Швеція цілями благодійних організацій є неотримання ними прибутку, відтак допускається будь-яка інша ціль. Однак виходячи із логіки наукового пізнання цілі можуть бути приватні та публічні, підприємницькі та непідприємницькі, а отже можливим є висновок, що благодійний фонд може функціонувати задля досягнення особистої некорисної мети, що часто за своєю сутністю призводить до результату, що є корисним для інших теж.

Крім того необхідно зазначити, що надання певних податкових пільг для благодійних організацій відповідно до законодавства зарубіжних країн вимагає здійснення публічно корисних видів діяльності, впровадження суспільно необхідних проєктів. Отже, відсутність таких проєктів, відсутність таких цілей у діяльності благодійних фондів призводить до того, що вони втрачають право на пільгове оподаткування їх діяльності, отриманих результатів та активів. Зокрема, в Нідерландах та Федеральній Республіці Німеччини безпосередньо в нормах податкового законодавства визначається перелік видів діяльності, що звільняється від оподаткування через її суспільну користь та домінуючий публічний інтерес.

Крім того існує практика, що надання статусу особи, звільненої від оподаткування, благодійній організації відбувається за рішенням податкових органів. Така практика існує у таких країнах, як Данія, Фінляндія, Федеральна Республіка Німеччини, Нідерланди, Швеції [153; 40].

Необхідно підкреслити, що законодавство зарубіжних країн містить обмеження щодо функціонування благодійних фондів та інших неурядових організацій, що пов'язуються із встановленням вимоги щодо неприпустимості їх діяльності, спрямованої на руйнацію державної та національної безпеки та оборони, посягання на життя та здоров'я людей, підлив державного суверенітету держави, її цілісності, конституційного ладу та єдності нації, допущення проявів дискримінації за расою, національністю, етнічними ознаками, статтю, освітою тощо.

Окремо необхідно розглянути діяльність США як держави, яка донедавна відрізнялась високим ступенем проявів філантропії, що може бути переглянуто у зв'язку із обранням вдруге президентом Дональда Трампа, який вже підписав указ про зменшення благодійництва, що здійснюється за рахунок коштів державного федерального бюджету країни [113].

За законодавством США благодійні організації функціонують у формі неприбуткових організацій. Також неприбутковими організаціями є церкви, школи, лікарні, які засновані політичними партіями, профспілками, професійними асоціаціями тощо. Фінансування діяльності неприбуткових

організацій може відбуватися як за рахунок публічних фінансових ресурсів (кошти державного та муніципальних бюджетів США), так і за рахунок приватних фінансових ресурсів. Відповідно до федерального законодавства США звільняються від оподаткування саме благодійних організацій як різновид неприбуткових організацій. Це означає, що не всі неприбуткові організації звільняються від оподаткування [59].

Благодійна організація в Україні може мати статус неприбуткової організації, якщо відповідає сукупності ознак, вказаних у пп. 133.4.1. Податкового кодексу України [78]: (1) відповідність створення і реєстрації законодавчим нормам, (2) заборона розподілу отриманих доходів серед засновників, членів організації, працівників та (3) включення до Реєстру неприбуткових установ та організацій. Обов'язковою умовою для неприбуткових організацій є використання своїх доходів виключно для фінансування видатків на своє утримання, реалізації мети та напрямів діяльності, визначених установчими документами [77, с.79].

Платником податку благодійної діяльності можливо й зменшення бази оподаткування. Так, при наданні допомоги юридичною особою на загальній системі оподаткування для Збройних сил України, Національній гвардії України, Службі безпеки України, безпосередньо отримувачам, встановленим ПКУ (підрозділом ХХ, п. 69.6), у вигляді засобів індивідуального захисту, технічних засобів спостереження, лікарських засобів, медичних виробів та інших товарів тощо, суму такої благодійної допомоги платнику податку на прибуток потрібно відображати у витратах звітного періоду, що зменшить відповідно базу оподаткування платника. Операції з надання благодійної допомоги, зокрема безоплатне постачання товарів (послуг) благодійним організаціям, звільняються від оподаткування податком на додану вартість (ПДВ). Бенефіціаром або набувачем благодійної допомоги може бути (1) фізична особа, (2) неприбуткова організація або (3) територіальна громада, що одержує допомогу від одного чи кількох благодійників для досягнення цілей, визначених Законом України «Про благодійну діяльність та благодійні організації» [18]. Якщо фізична особа отримує

благодійну допомогу, то при визначенні податку, доходи, отримані у вигляді благодійної допомоги, не включаються до загального місячного (річного) оподатковуваного доходу платників податку на доходи фізичних осіб, якщо така допомога отримана волонтерами, які внесені до Реєстру волонтерів, або надана ними для певних категорій осіб, зокрема для учасників бойових дій, членів їх сімей, постраждалих внаслідок бойових дій; учасників масових акцій громадського протесту, членів їх сімей, постраждалих під час цих акцій; фізичних осіб, які мешкали на території населених пунктів, де проводяться бойові дії, або вимушено покинули місце проживання через бойові дії; фізичних осіб, які мешкали на території Автономної Республіки Крим та вимушено покинули місце проживання через тимчасову окупацію тощо. Отже, на період дії правового режиму воєнного стану благодійна допомога не включається до оподатковуваного доходу, за умови, що вона (1) надається платнику податку, який постраждав внаслідок збройної агресії, та (2) передається благодійниками – фізичними особами, які внесені до Реєстру волонтерів антитерористичної операції та/або здійснення заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії росії [77, с.79].

Згідно з висновками Позняковської Н.М. та Виговського Д.С., Україна стала другою країною у світі за охопленням благодійництвом активної частини громадськості. Найбільші обсяги благодійної допомоги українці спрямовують для Збройних сил України, інших військових формувань та органів влади. Значні обсяги пожертв призначають малозабезпеченим особам та особам, що перебувають у складних життєвих обставинах, на порятунок людей та відновлення зруйнованих, внаслідок бойових дій територій. Інші напрями багодійництва – допомога в організації спортивних, культурних та молодіжних заходів, подій, пов'язаних з охороною природного середовища та збереженням культурної та історичної спадщини, на захист та порятунок тварин тощо.

Вони також дійшли висновку, що надання та оподаткування благодійної допомоги регулюється чинним законодавством. Умови податкових пільг і знижок в Україні залежать від суб'єкта правових відносин, його організаційно-правової

форми та системи оподаткування. Законодавством вимагається, щоб отримувач благодійної допомоги був неприбутковою організацією за критеріями ПКУ. Після запровадження воєнного стану в Україні прийнято ряд законодавчих змін і доповнень з метою стимулювання благодійництва громадян і бізнесу на користь неприбуткових організацій. Тимчасово, на період до припинення або скасування воєнного стану на території України справляння податків і зборів здійснюється з урахуванням певних умов і особливостей.

Проте вже більше двох років громадськість і бізнес здійснюють невластиві їм функції забезпечення оборони держави, тому податкові преференції в цьому разі слугуватимуть додатковим стимулом з боку держави для мобілізації ресурсів на перемогу та, водночас, інструментом взаємодії та підтримки українського суспільства.

Результати дослідження світової практики оподаткування благодійництва свідчать про необхідність перегляду в Україні чинних законодавчих норм. Адже в країнах ЄС, Великобританії та США діють сприятливі для благодійництва умови, які полягають у широкому застосуванні податкових пільг, знижок і зменшення бази оподаткування поза умов воєнного часу і на безстроковій основі. З іншої сторони, задля уникнення зловживань вважаємо доцільним передбачити законодавством обов'язкове розкриття і оприлюднення благодійними організаціями інформації про здійснену благодійну діяльність, отримані та передані допомоги, структуру благодійництва [77, с. 81]

Важливим у нормативному регулюванні діяльності благодійних фондів в США є те, що існує та доволі ефективно забезпечується здійснення державного контролю та нагляду за ними. Подібний механізм контролю є наявним у таких країнах, як Австрія, Бельгія, Латвія, Мальта, Німеччина, Португалія, Румунія, Словенія, Швеція та інші країни Європи, але при цьому необхідно наголосити, що здійснення контрольно-наглядової діяльності за фондами не повинно призводити до ухвалення так званих законодавчих актів, як акт про іноземних агентів, коли від неурядових організацій не лише вимагається надання звіту про використання їх активів, але і надавати інформацію про діяльність осіб, що їх фінансують.

Справедливим вбачається встановлення нормативних вимог про надання звітності благодійними організаціями у разі використання ними коштів публічних фінансових ресурсів, тоді як звітування про використання коштів фондів, отриманих від приватних пожертв вбачається тим, що протирічить самої ідеї меценатства, благодійництва та волонтерства [139].

Досвід зарубіжного регулювання здійснення державної реєстрації благодійних організацій та фондів свідчить про певну різноманітність, що визначає реалізацію відповідних процедур, їх суб'єктного складу. Необхідно акцентувати, що у ряді країн світу запроваджена практика створення спеціально уповноваженого органу, що здійснює управління у сфері благодійництва, в тому числі є уповноваженим суб'єктом на ведення відповідних реєстрів та здійснення державної реєстрації таких осіб [145]. Зокрема, таким органом у Великобританії є Комісія з благодійності.

Забезпечення реалізації функції контролю та нагляду за діяльністю благодійних фондів покладається як правило на відповідні державні аудиторські служби [72].

Державні аудиторські служби можуть затребувати від благодійних фондів такого роду документацію, що підтверджує: їх фінансову діяльність; виконання ними проголошених ними цільових та нецільових програм та проєктів [104; 75].

Також у своїй діяльності благодійні організації мають звітувати до податкових органів, що встановлюється відповідно до законодавства зарубіжних країн. Як було встановлено, саме податкові агенти, часто наділяються повноваженнями щодо розгляду заяви від неурядових організацій щодо їх звільнення від справляння податків. Відмінним є досвід Польщі, де звітування благодійних організацій відбувається до територіальних управлінь Міністерства соціального забезпечення країни [3].

Майновий ценз застосовано при регулюванні періодичності та імперативності надання фінансової звітності благодійними організаціями у Великобританії, де залежно від розміру активів встановлюється нормативна вимога щодо здійснення контролю за такими суб'єктами. Такий майновий ценз

складає десять тис. фунтів стерлінгів. У разі, якщо активи благодійної організації у Великобританії не перевищують такої суми, то звітування ними здійснюється добровільно [80].

В цілому діяльність благодійних організацій має бути відкритою, публічною та доступною для громадськості. Тоді як фінансова діяльність завжди має бути прозорою у разі використання коштів державних та місцевих бюджетів; у разі формування активів таких організацій за рахунок коштів приватних осіб, то подання фінансової звітності здійснюється диспозитивно [140; 141].

Таким чином, досвід нормативного регулювання діяльності благодійних організацій, їх взаємодії із органами публічної та місцевої влади дозволяє зробити такі висновки:

- функціонування благодійних організацій, як правило, переслідує публічно корисну мету, що є базисом для звільнення їх від оподаткування;
- благодійні організації мають бути відкритими для широкого загалу, широко вживати заходів про розміщення інформаційних повідомлень про їх діяльність та відповідні здобуті результати;
- є необхідним розширення сфер благодійної діяльності, попередньо виключивши ті, що належать до безпосереднього відання та забезпечення органів публічної влади;
- необхідним є функціонування окремого органу публічної влади із відповідними територіальними управління на місцях, що компетенційно має вирішувати задачі із забезпечення ефективності здійснення благодійництва.

3.2 Проблеми організації взаємодії міжнародних благодійних організацій з органами публічної влади на регіональному рівні щодо реалізації міжнародних проєктів та напрями забезпечення ефективності їх вирішення

У 2014 році в Україні була розпочата реформа органів місцевого самоврядування. У Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні, затвердженій розпорядженням

Кабінету Міністрів України від 1 квітня 2014 р. № 333-р, було зазначено, що до проблем місцевого самоврядування в Україні віднесено:

1. «погіршення якості та доступності публічних послуг внаслідок ресурсної неспроможності переважної більшості органів місцевого самоврядування здійснювати власні і делеговані повноваження;
2. зношеність теплових, каналізаційних, водопостачальних мереж і житлового фонду та ризик виникнення техногенних катастроф в умовах обмеженості фінансових ресурсів місцевого самоврядування;
3. складна демографічна ситуація у більшості територіальних громад (старіння населення, знелюднення сільських територій та монофункціональних міст);
4. неузгодженість місцевої політики щодо соціально-економічного розвитку з реальними інтересами територіальних громад;
5. нерозвиненість форм прямого народовладдя, неспроможність членів громад до солідарних дій, спрямованих на захист своїх прав та інтересів, у співпраці з органами місцевого самоврядування і місцевими органами виконавчої влади та досягнення спільних цілей розвитку громади;
6. зниження рівня професіоналізму посадових осіб місцевого самоврядування, зокрема внаслідок низької конкурентоспроможності органів місцевого самоврядування на ринку праці, зниження рівня престижності посад, що призводить до низької ефективності управлінських рішень;
7. корпоратизація органів місцевого самоврядування, закритість і непрозорість їх діяльності, високий рівень корупції, що призводить до зниження ефективності використання ресурсів, погіршення інвестиційної привабливості територій, зростання соціальної напруги;
8. надмірна централізація повноважень органів виконавчої влади та фінансово-матеріальних ресурсів;
9. відсторонення місцевого самоврядування від вирішення питань у сфері земельних відносин, посилення соціальної напруги серед сільського населення внаслідок відсутності повсюдності місцевого самоврядування» [98].

До старту реформи децентралізації в Україні у 2015 році система місцевого самоврядування була представлена сільськими, селищними, міськими, районними, Київською та Севастопольською міськими радами та їх посадовими особами. Однак фактичні повноваження здійснювалися державними адміністраціями відповідного рівня [157].

До повномасштабного вторгнення (до 24 лютого 2022 року) українські територіальні громади планували модернізацію, охорону навколишнього середовища, розвиток туризму та місцевого бізнесу, і для цього вони встановили відносини з європейськими муніципалітетами. В умовах повномасштабного вторгнення та реконструкції зруйнованих війною міст таке партнерство набуває нових значень та перспектив.

Одним із проєктів, спрямованих на підвищення ефективності місцевого самоврядування та вирішення проблем територіальних громад, є проєкт «Мости довіри», що встановлює відносини між українськими муніципалітетами, які потребують підтримки, але не мають досвіду міжнародного співробітництва, з муніципалітетами Європейського Союзу, які мотивовані та готові допомогти. Проєкт реалізується Радою європейських муніципалітетів та регіонів та PLATFORMA за підтримки «Програми для України з розширення прав і можливостей на місцевому рівні, підзвітності та розвитку з Європою».

В результаті реалізації проєкту «Мости довіри», незважаючи на різні мови та різні реалії розвитку, українська та європейська спільноти знайшли багато спільного і швидко стали друзями.

Дискусії про те, як переорієнтувати проєкт «Bridges of Trust» на нові реалії, почалися майже відразу після початку повномасштабного вторгнення з 24 лютого 2022 року. На жаль, два міста-партнери проєкту – Каховка та Генічеськ – тимчасово окуповані. У перші кілька тижнів європейські громади надавали гуманітарну допомогу своїм українським партнерам: продовольство, одяг, ліки, спальні мішки для підрозділів територіальної оборони. Однак з точки зору майбутньої реконструкції постраждалих від війни поселень така співпраця має набагато більший потенціал [136].

Основним викликом є короткострокові та довгострокові потреби українських муніципалітетів [136]. Вони виходять за межі можливостей будь-якої окремої організації або будь-якої держави-члена Європейського Союзу. Саме тому партнери України повинні координувати свої знання та ресурси. Багато населених пунктів вже підготували та впроваджують плани реконструкції за сприяння Асоціації міст України. Європейська інтеграція та законодавство Європейського Союзу надають певні керівні принципи для цієї роботи, що особливо актуально сьогодні, коли Україна офіційно є країною-кандидатом.

До проблем функціонування місцевих територіальних громад, що можуть бути вирішені із залученням фінансування міжнародних благодійних організацій є проблема кадрового забезпечення органів місцевої влади. Українські органи місцевого самоврядування зможуть залучити найкращих професіоналів та найсучасніші технології в енергоефективності, охороні навколишнього середовища, цифровізації, містобудуванні та розвитку. Це призведе не лише до відновлення того, що було зруйновано з початку війни, але й зробить Україну кращою, зеленішою та стійкішою в майбутньому. Цей національний проєкт реконструкції, заснований на далекоглядних творчих ідеях, створить нові робочі місця та стане найкращою мотивацією для мільйонів тимчасово переміщених українців повернутися додому.

Варто вказати, результатом проведеної вітчизняної адміністративної реформи стало становлення територіальних громад в Україні як окремих суб'єктів правовідносин на різних ієрархічних рівнях публічного адміністрування. Ця суб'єктність визначається можливостями реалізації особистої стратегії та політики розвитку територіальної громади, реалізації проєктів її промислової та галузевої структури, формування місцевих бюджетів розвитку, визначення першочергових видатків залежно від першочергових цілей громади.

Таким чином, до 2020 року, коли в Україні було завершено один з етапів реформи, органи місцевого самоврядування переважно характеризувалися декларативною міжнародною співпрацею на своїх рівнях.

Однак з 2021 року вона набула нового інституційного змісту, а саме: територіальні громади мають відповідні повноваження для забезпечення належної діяльності та розвитку своєї території. Згідно з українським законодавством, сьогодні місцеві органи влади мають повноваження приймати рішення з більшості питань та забезпечувати сталий розвиток своєї громади. Територіальні громади отримали широкий спектр повноважень у різних сферах життєдіяльності, зокрема у сфері комунального господарства, освіти, медицини, культури, спорту, туризму, управління земельними ресурсами тощо.

Оскільки руйнування відбувається щодня, ремонт, відновлення та менш масштабна реконструкція в громадах та регіонах мають першорядне значення для місцевого населення та країни в цілому. Враховуючи масштаби руйнувань, спричинених повномасштабною війною, ресурсів мало, а військові витрати залишаються пріоритетом. Національний бюджет спрямовує більшу частину своїх коштів, включаючи, з 2024 року, частину місцевих доходів, на військові потреби.

На цьому тлі зруйновані війною муніципалітети та громади отримують таку необхідну фінансову підтримку від міжнародних партнерів: фінансових установ, урядів, фондів, регіональних організацій та міст-побратимів. Деякі з цих партнерств є експансивними та довгостроковими, тоді як інші більш обмежені та пропонують негайне полегшення. Останні нараховуються сотнями, і їх внесок додає значну підтримку.

Реформа децентралізації була розпочата в 2014 році і базується на принципі субсидіарності. Реформа передала адміністративну владу, ресурси та обов'язки від виконавчої влади національного уряду до місцевої влади. Після десятиліть централізованого прийняття рішень ця реформа була з ентузіазмом прийнята на місцевому рівні. Втім, війна створила адміністративний парадокс: для ведення повномасштабної війни необхідне централізоване ухвалення рішень у певних сферах, що може суперечити популярній реформі децентралізації — реформі, яка є ключовою умовою вступу України до Європейського Союзу [155].

У попередньому розділі було встановлено, що важливим є положення Закону Великобританії про благодійництво тим, що ним визначаються коло цілей

діяльності благодійних організацій, що фактично може бути визначено, як коло публічних інтересів держави та суспільства Великобританії.

Такими цілями є:

- a) запобігання чи подолання бідності;
- b) розвиток освіти;
- c) розвиток релігії;
- d) зміцнення здоров'я або порятунк життя;
- e) розвиток громадянства або розвиток громади;
- f) розвиток мистецтва, культури, спадщини чи науки;
- g) розвиток аматорського спорту;
- h) просування прав людини, вирішення конфліктів чи примирення або сприяння релігійній чи расовій гармонії, рівності та різноманітності;
- i) сприяння захисту або покращенню навколишнього середовища;
- j) допомога тим, хто її потребує через молодість, вік, погане здоров'я, інвалідність, фінансові труднощі чи іншу несприятливу ситуацію;
- k) покращення добробуту тварин;
- l) сприяння ефективності збройних сил Корони або ефективності поліції, пожежних і рятувальних служб або служб швидкої допомоги;
- m) будь-які інші цілі:
 - i. які не підпадають під параграфи (a) - (l), але визнаються благодійними цілями відповідно до розділу 5 (рекреаційні та подібні трасти тощо) або згідно зі старим законом,
 - ii. які можна обґрунтовано розглядати як аналогічні або в межах духу будь-яких цілей, що підпадають під будь-який з пунктів (a) - (l) або підпункту (i), або
 - iii. які можна розумно розглядати як аналогічні або в межах духу будь-яких цілей, які були визнані відповідно до закону про благодійні організації в Англії та Уельсі як такі, що підпадають під дію підпункту (ii) або цього підпункту [124].

Такий законодавчий підхід є важливим і може бути імплементовано до законодавства України, де необхідно зазначити, що функціонування благодійних організацій має спрямовуватись на задоволення саме публічних інтересів (а не суспільних), як зараз зазначається у статті 3 Закону України «Про благодійну діяльність та благодійні організації» [83]. Реалізація зазначеної пропозиції до чинного законодавства України має бути реалізована через внесення змін до Закону України «Про благодійну діяльність та благодійні організації» [83], де у статі 3 словосполучення «суспільних інтересів» замінити на словосполучення «публічних інтересів».

Крім того є необхідним у частині 2 статті 3 Закону України «Про благодійну діяльність та благодійні організації» [83] речення «Сферами благодійної діяльності є» замінити на «Благодійна діяльність полягає у досягненні публічних інтересів у таких сферах, як».

З врахуванням зазначених пропозицій стаття 3 Закону України «Про благодійну діяльність та благодійні організації» [83] вимагає викладення у такій редакції:

«Стаття 3. Цілі та сфери благодійної діяльності

1. Цілями благодійної діяльності є надання допомоги для сприяння законним інтересам бенефіціарів у сферах благодійної діяльності, визначених цим Законом, а також розвиток і підтримка цих сфер у *публічних інтересах*.

2. *Благодійна діяльність полягає у досягненні публічних інтересів у таких сферах, як:*

- 1) освіта;
- 2) охорона здоров'я;
- 3) екологія, охорона довкілля та захист тварин;
- 4) запобігання природним і техногенним катастрофам та ліквідація їх наслідків, допомога постраждалим внаслідок катастроф, збройних конфліктів і нещасних випадків, а також біженцям та особам, які перебувають у складних життєвих обставинах;
- 5) опіка і піклування, законне представництво та правова допомога;

6) соціальний захист, соціальне забезпечення, соціальні послуги і подолання бідності;

7) культура та мистецтво, охорона культурної спадщини;

8) наука і наукові дослідження;

9) спорт і фізична культура;

10) права людини і громадянина та основоположні свободи;

11) розвиток територіальних громад;

12) розвиток міжнародної співпраці України;

13) стимулювання економічного росту і розвитку економіки України та її окремих регіонів та підвищення конкурентоспроможності України;

14) сприяння здійсненню державних, регіональних, місцевих та міжнародних програм, спрямованих на поліпшення соціально-економічного становища в Україні;

15) сприяння обороноздатності та мобілізаційній готовності країни, захисту населення у надзвичайних ситуаціях мирного і воєнного стану.

3. Благодійні організації не мають права надавати благодійну допомогу політичним партіям або від імені політичних партій, а також брати участь у виборчій агітації».

Зазначені авторські пропозиції викладено додатково (Див. додаток Б).

Таким чином, до організаційних та нормативно-правових напрямів забезпечення ефективності взаємодії міжнародних благодійних організацій та органів місцевого самоврядування необхідно віднести такі.

Передусім спрямування забезпечення ефективності взаємодії міжнародних благодійних організацій та органів місцевого самоврядування пов'язується із гармонізацією чинного законодавства України, що вимагає створення сприятливих умов для діяльності міжнародних благодійних організацій через адаптацію місцевих законів до міжнародних стандартів, підписання меморандумів про співпрацю між місцевими органами влади та міжнародними неурядовими організаціями для координації діяльності.

Крім того є необхідним впровадження умов для спрощення процедур державної реєстрації благодійних організацій та їх цифровізація. В цьому сенсі в Україні вжито заходів для забезпечення триденної реєстрації для неурядових організацій та одnodенної реєстрації для благодійних організацій. Статус неприбутковості звільняє організації громадянського суспільства від обов'язку сплачувати 18% податку на прибуток. Благодійні та волонтерські пожертви також не оподатковуються. Порядок реєстрації благодійних організацій визначається у постанові Кабінету Міністрів України від 13 липня 2016 р. № 440 «Про затвердження Порядку ведення Реєстру неприбуткових установ та організацій, включення неприбуткових підприємств, установ та організацій до Реєстру та виключення з Реєстру» [86].

При цьому попри визначення як напряду підвищення ефективності діяльності міжнародних благодійних організацій в Україні шляхом зменшення бюрократичного тиску на них 24 грудня 2024 року було ухвалено Постанову Кабінету Міністрів України № 1514 «Про внесення змін до Порядку ведення Реєстру неприбуткових установ та організацій, включення неприбуткових підприємств, установ та організацій до Реєстру та виключення з Реєстру», де було розширено перелік відомостей, що мають бути занесені до Реєстру неприбуткових установ та організацій, де серед інших мають бути також внесені відомості про:

- назву держателя реєстру;
- назву та/або вимоги до адміністратора;
- вимоги до публічних реєстраторів;
- вимоги до створювачів;
- фінансові джерела створення програмно-технічних засобів реєстру та право власності на них;
- вимоги до інтеграції із Системою електронної взаємодії;
- вимоги до обробки та захисту персональних даних, інших реєстрових даних та інформації;
- джерела фінансового забезпечення функціонування реєстру;

- вимоги до системи управління ризиками та інформування суб'єктів інформаційної взаємодії і правоволодільців про порушення цілісності реєстрової інформації, її несанкціонованої обробки;
- порядок обов'язкового інформування правоволодільця про запити будь-яких осіб щодо інформації про нього та належні йому майно, майнові, правові та інші спеціальні статуси, а також про збирання, оброблення, внесення такої інформації до відповідних реєстрів, її зміну та видалення, тощо [86].

Успішності процесів налагодження взаємодії міжнародних благодійних організацій та органів публічної влади на регіональному рівні щодо безумовно сприяло прагнення вступу України до Європейського Союзу. Проте на передвоєнному етапі такої взаємодії спостерігалися значні географічні відмінності у співпраці між українськими органами публічної влади на осі схід-захід, при цьому значно більша залученість до співпраці «знизу-вгору» з боку влади, розташованої в західній частині країни, в якій також відігравали певну роль програми територіального співробітництва Європейського Союзу.

Умови воєнного стану призвели до подолання таких диспропорцій і сприяли активізації впровадження міжнародних благодійних проєктів на території центральних та східних областей України. Міжнародні благодійні організації активно виступали ініціаторами у сфері надання підтримки українським партнерам у зв'язку з викликами реформи децентралізації та безумовно цей аспект посилювався та розповсюджувався на всі сфери життєдіяльності у зв'язку з російською агресією проти України.

Згідно із нормами чинного законодавства адміністративно-правові відносини за участі міжнародних благодійних організацій та органів публічної влади в процесі взаємодії на регіональному рівні щодо реалізації міжнародних проєктів, мають розглядатися як відносини із : державної реєстрації (ст. 15 Закону України «Про благодійну діяльність та благодійні організації»), звітності (ст. 17 Закону України «Про благодійну діяльність та благодійні організації»), припинення діяльності (ст. 18 Закону України «Про благодійну діяльність та

благодійні організації»), внутрішньоорганізаційної діяльності (розділ 4 Закону України «Про благодійну діяльність та благодійні організації»), акредитації представництв, філій міжнародних благодійних організацій, державного контролю за діяльністю міжнародних благодійних організацій з боку органів публічної влади, адміністративної та дисциплінарної відповідальності міжнародних благодійних організацій та посадових осіб органів публічної влади (ст. 25-27 Закону України «Про благодійну діяльність та благодійні організації») тощо.

Унікальними функціями, завданнями та повноваженнями наділяються суб'єкти такої взаємодії на регіональному рівні щодо реалізації міжнародних проєктів, що визначає форми та напрями такої співпраці. Адміністративно-правовий статус міжнародних благодійних організацій та органів публічної влади як суб'єктів взаємодії на регіональному рівні щодо реалізації міжнародних проєктів доцільно визначити, як сукупність визначених законодавством завдань, функцій та повноважень на регіональному рівні, а також визначених чинними адміністративним законодавством обов'язків нести відповідальність за їх невиконання або неналежне виконання. Зasadнича основа співпраці міжнародних благодійних організацій та органів публічної влади як суб'єктів взаємодії на регіональному рівні щодо реалізації міжнародних проєктів проявляється у створенні суб'єктами публічної влади з міжнародними благодійними організаціями умов для реалізації завдань та цілей їхньої діяльності, на підставах та у порядку, передбачених чинним законодавством та статутами, під час взаємодії на регіональному рівні щодо реалізації міжнародних проєктів.

Використання форм і методів взаємодії міжнародних благодійних організацій та органів публічної влади щодо реалізації міжнародних проєктів на регіональному рівні у сфері гуманітарного розвитку спрямоване на: створення умов для участі міжнародних благодійних організацій у вирішенні гуманітарних питань місцевого та державного значення; задоволення культурних, освітніх, медичних, соціальних та інших потреб регіону шляхом надання їм допомоги і

надання відповідних послуг; спільну участь виконавчого органу та міжнародної благодійної організації у реалізації актуальних питань гуманітарного розвитку.

Слід відзначити взаємодію міжнародних благодійних організацій та органів публічної влади щодо реалізації міжнародних проєктів на регіональному рівні у вирішенні гуманітарних питань в регіоні, спрямовану на подальшу демократизацію української держави, її безпеки, формування громадянського суспільства та визначення шляхів і методів розширення регіональної політичної еліти, визначення тенденцій та специфіки її розвитку.

Для забезпечення взаємодії міжнародних благодійних організацій та органів публічної влади щодо реалізації міжнародних проєктів на регіональному рівні керівники місцевих державних адміністрацій у процесі здійснення своїх повноважень видають нормативні та індивідуальні правові акти та несуть відповідальність відповідно до закону. Положення голови обласної та районних державних адміністрацій підлягають обов'язковій реєстрації та набудуть чинності з моменту їх реєстрації, а у випадках, коли положення стосуються обов'язків у процесі співпраці набувають чинності з моменту їх опублікування.

Періодично органи публічної влади на регіональному рівні мають проводити консультації відповідно до інструкцій голови обласної державної адміністрації [90], що сприяє встановленню систематичного діалогу в процесі взаємодії міжнародних благодійних організацій та органів публічної влади щодо реалізації міжнародних проєктів на регіональному рівні, а саме: консультації проводяться у формі публічної дискусії (пряма форма) та опитувань (непряма форма); публічна дискусія, яка передбачає організацію та проведення: конференцій, семінарів, форумів, громадських слухань, круглих столів; зустрічей, громадських зустрічей, публічних прийомів; телевізійних або радіодебатів, дискусій, діалогів, інтерв'ю та інших телевізійних та радіопрограм, інтернет-конференцій, телефонних «гарячих ліній», інтерактивного спілкування в інших сучасних формах.

Вивчення громадської думки є важливою складовою в процесі взаємодії міжнародних благодійних організацій та органів публічної влади щодо реалізації

міжнародних проєктів на регіональному рівні та здійснюється шляхом: проведення соціологічних досліджень та спостережень (опитування, анкети, контент-аналіз інформаційних матеріалів, фокус-групи); впровадження спеціальних рубрик у друковані та електронні засоби масової інформації.

Згідно зі світовою практикою, регіон, який претендує на статус сучасного наукового, освітнього та культурного центру, повинен мати чітку, науково обґрунтовану стратегію свого розвитку. Тільки за таких умов можна забезпечити стабільний, послідовний і в той же час інноваційний розвиток регіону, створити ефективну гуманітарну модель з урахуванням стратегічних цілей, адаптувати інфраструктуру регіону до сучасних вимог. Проєкт стратегії регіонального розвитку визначає наступні пріоритети: внесення пропозиції щодо підвищення дотримання законодавства у відповідних сферах регіону; проведення інформаційно-пропагандистської роботи серед населення, популяризація в суспільстві перспективних ідей, пов'язаних з участю громадських організацій у формуванні регіональної гуманітарної та державної політики.

Цей фонд відкриває привабливі можливості для муніципалітету. Через фонд – і у співпраці з німецьким муніципалітетом-партнером – можливо запросити призначення експертів з широким спектром профілів, як правило, на два роки. Експерти здатні розробляти та впроваджувати конкретні проєкти у муніципалітеті, що охоплюють такі нагальні питання, як зміна клімату, інклюзивний розвиток міст, сталий економічний розвиток та управління відходами. Вони нададуть стратегічні поради та зміцнять структури у місцевому уряді для досягнення цілей Порядку денного 2030 року. Під час свого призначення експерти та два муніципалітети отримають від Федерального міністерства економічного співробітництва та розвитку Німеччини технічну підтримку.

Реалізація зазначеної пропозиції в межах чинного законодавства України пов'язується за авторським підходом із необхідністю внесення змін до Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» [92], де доповнити частину

другу статті 52 таким повноваженням виконавчого комітету сільської, селищної, міської, районної у місті ради, як:

«залучати до діяльності ради та її органів експертів задля реалізації міжнародних та внутрішньонаціональних благодійних проєктів, в яких бере участь територіальна громада».

З врахуванням зазначеного редакція статті 52 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» має бути викладена так (Див. додаток Б):

«Стаття 52. Повноваження виконавчого комітету сільської, селищної, міської, районної у місті ради

1. Виконавчий комітет сільської, селищної, міської, районної у місті (у разі її створення) ради може розглядати і вирішувати питання, віднесені цим Законом до відання виконавчих органів ради.

2. Виконавчий комітет ради:

1) попередньо розглядає та схвалює проєкти місцевих програм соціально-економічного і культурного розвитку, цільових програм з інших питань, прогноз місцевого бюджету, проєкт місцевого бюджету, проєкти рішень з інших питань, що вносяться на розгляд відповідної ради;

2) координує діяльність відділів, управлінь та інших виконавчих органів ради, підприємств, установ та організацій, що належать до комунальної власності відповідної територіальної громади, заслуховує звіти про роботу їх керівників;

3) має право змінювати або скасовувати акти підпорядкованих йому відділів, управлінь, інших виконавчих органів ради, а також їх посадових осіб;

4) *залучати до діяльності ради та її органів експертів задля реалізації міжнародних та внутрішньонаціональних благодійних проєктів, в яких бере участь територіальна громада.*

3. Сільська, селищна, міська рада може прийняти рішення про розмежування повноважень між її виконавчим комітетом, відділами, управліннями, іншими виконавчими органами ради та сільським, селищним, міським головою (у тому числі з метою забезпечення надання

адміністративних послуг у строк, визначений законом) в межах повноважень, наданих цим Законом виконавчим органам сільських, селищних, міських рад».

Відновлення України, очевидно, вимагатиме залучення значних фінансів та надходжень від зарубіжних держав та міжнародних організацій, що в тому числі може бути реалізовано через відповідні благодійні проекти. При цьому роль української держави в цих процесах також має вирішальне значення, оскільки вона може забезпечити нормативну базу для територіальних громад для залучення зовнішнього фінансування. Заради цього наприкінці 2023 року до Бюджетного кодексу України були внесені зміни, щоб дозволити сільським та приміським громадам отримувати кредити [18; 85]. Але для того, щоб спиратися на цю ініціативу, адміністративна процедура легалізації міжмуніципальних угод про партнерство має бути спрощена. Ще одним бажаним розвитком подій було б зміцнення правової бази для державно-приватного партнерства. Це захистить муніципальне майно та активи від ворожих переслідувань бізнесу та захистить підприємства від прийняття проектних ризиків.

У цьому сенсі є важливим створення окремого органу публічної влади у сфері благодійництва із відповідними територіальними управліннями, що мають виконувати функції регіонального представництва інтересів відповідних територіальних громад, що має відігравати активну роль у залученні спільного фінансування, та підтримувати стратегічні цілі розвитку всіх громад у регіонах. Це може включати використання потенціалу існуючих регіональних агентств з розвитку та офісів з відновлення. Створення в Україні Державної агенції із благодійництва, волонтерства та неурядової діяльності сприятиме вирішенню проблеми залучення фінансових ресурсів міжнародних організацій, фондів, та зарубіжних держав, сприятиме вирішенню проблеми співмірного та справедливого розподілу інвестицій, субсидій, дотацій, інших надходжень для забезпечення сталого соціального та економічного розвитку на своїх територіях, які були тимчасово окуповані відповідно до курсу європейської інтеграції. Отже, виклики та обмеження, пов'язані з повномасштабною війною, можуть бути

складовою частиною компетенції такого новоствореного органу – Державної агенції із благодійництва, волонтерства та неурядової діяльності, - сприятимуть вирішенню проблеми адаптації до реалії повоєнної відбудови України, за рахунок налагодження оптимальної взаємодії міжнародних благодійних організацій та органів публічної влади щодо реалізації міжнародних проєктів на регіональному рівні.

Шапенко Л.О. та Калюжний Р.А. обґрунтовували, що діяльність органів державної влади орієнтована на регулювання соціальних процесів та організації суспільства. Проте, вона не має здатності безпосереднього впливу на соціальні структури та процеси, що в них відбуваються. Соціальний ефект і сама можливість правового регулювання органами державної влади залежить не лише від характеру правового впливу, а й від здатності й бажання всіх суб'єктів правовідносин сприймати та засвоювати його, вибудовувати у відповідності з ним свої вчинки і взаємовідносини [119, с.64].

Результат правового регулювання, на який спрямована і правозастосовна діяльність, його ефективність багато в чому залежить від того, наскільки враховуються і використовуються психологічні фактори, що впливають на пізнання і розуміння працівниками державних структур правових норм, засвоєння правових приписів, формування позитивного відношення до них, готовності співвідносити та узгоджувати з ними свою правову поведінку і взаємодію в системі соціально-правових зв'язків [119, с.65].

Дрозд Ю.О. запропонував власний варіант класифікаційних критеріїв адміністративної процедури:

– за порядком здійснення: звичайні та спрощені адміністративні процедури, де звичайна процедура передбачає діяльність у чітко визначених законом формах, дотримання яких є необхідною умовою законності прийнятого акту суб'єктом публічної адміністрації, спрощена – передбачає можливість коригування (як правило мінімізація) процедурних вимог до реалізації певних стадій. У разі застосування спрощеної (неформальної) процедури мають місце певні особливості, що обумовлюють специфіку застосування такої процедури;

– залежно від суб'єкта ініціювання: заявні та втруча- льні. Заявна процедура – це процедура, що починається за зверненнями фізичних та юридичних осіб до органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування. Особливість цієї процедури полягає в тому, що ініціатором виступає приватна особа (громадяни України, іноземці, особи без громадянства, юридичні особи та громадські об'єднання без статусу юридичної особи тощо). Під втручальними процедурами розуміють діяльність, що здійснюються за ініціативою суб'єкта публічної адміністрації, за наявності потреби у захисті державних та суспільних інтересів, забезпечення прав і свобод громадян, припинення адміністративних правопорушень тощо;

– залежно від предмету: щодо надання адміністративних послуг; щодо застосування заходів адміністративного примусу; контрольно-наглядові; атестаційні; нор- мотворчі (прийняття нормативно-правових актів); укладання адміністративно-правового договору тощо [39].

На місцевому рівні територіальні громади працюють у межах своїх місцевих бюджетів, які поповнюються доходами від місцевих податків та зборів, грантами та субсидіями з національного бюджету, доходами від земельних та природних ресурсів, людським капіталом та кадровими ресурсами. Окрім задоволення потреб підприємств, жителів та неурядових організацій громадянського суспільства, органи місцевого самоврядування повинні переконатися, що у них достатньо фінансових ресурсів на такі публічні послуги, як освіта, охорона здоров'я, соціальне забезпечення, управління та адміністрування, житло, комунальні послуги та непередбачені витрати, понесені в результаті стихійних лих, російської збройної агресії та відповідних інфраструктурних збитків. Для органів місцевого самоврядування, особливо тих, що беруть участь у проєктах реконструкції, цього рівня фінансування далеко не достатньо. Саме тут набуває актуальності взаємодія міжнародних благодійних організацій та органів публічної влади щодо реалізації міжнародних проєктів на регіональному рівні. Але часто участь для органів місцевого самоврядування у відборі до міжнародних проєктів та участі в них пов'язується із залученням

відповідних кадрових людських ресурсів, які не завжди можуть бути взагалі у наявності у відповідних територіальних громадах. Спрощення цих процесів може бути досягнуто шляхом реалізації авторської пропозиції про створення Державної агенції із благодійництва, волонтерства та неурядової діяльності дозволить вирішити складні задачі із відповідної акумуляції коштів до дохідної частини місцевих бюджетів відповідних територіальних громад.

Висновки до розділу 3

У розділі третьому визначено шляхи вдосконалення адміністративно-правового регулювання взаємодії міжнародних благодійних організацій з органами публічної влади на регіональному рівні щодо реалізації міжнародних проєктів, що відображено в ряді авторських наукових праць [9; 12].

1. Визначено напрями імплементації міжнародних стандартів взаємодії щодо реалізації міжнародних проєктів у законодавство України.

Встановлено, що залучення коштів міжнародних благодійних фондів сприяє вирішенню соціальних та економічних завдань є достатньо ефективним, а тому є характерним для політики держав-членів Європейського Союзу.

Проаналізовано зарубіжний досвід налагодження взаємодії міжнародних благодійних організацій та органів місцевого самоврядування такої країни, як Нідерланди, де успішно реалізуються ряд проєктів із соціальної адаптації іммігрантів, вразливої молоді (осіб, позбавлених батьківського піклування, схильних до зловживань алкогольними засобами, наркотичними засобами тощо), зокрема, проєкт «JongerenWerk», проєкт «StreetPro», що поєднує наставництво та профорієнтацію для підлітків, які не мають можливості завершити шкільну освіту; програма «VoorleesExpress», яка спрямована на розвиток мовлення та навичок читання у дітей з багатокультурних родин; проєкт «Kinderdagverblijven+», що реалізується в Нідерландах, і його сутність полягає у створенні мережі інклюзивних дитячих садків, де особливу увагу приділяють

дітям із затримками розвитку та соціально незахищеним малюкам; проєкт «Refugee Start Force» та ін.

Визначено, що чинним законодавством країн Європейського Союзу визначається лише цілі та види діяльності міжнародних та внутрішньо національних організацій, а також закріплюється перелік тих пільг (як правило, пов'язаних із оподаткуванням), що ними можуть бути отримані внаслідок реалізації ними відповідних задач.

Акцентовано, що на відміну змісту законодавчої бази країн Західної Європи, законодавче регулювання діяльності міжнародних благодійних організацій в країнах Центральної та Східної Європи перебуває у стадії значних реформаційних змін, що пов'язуються із відходом від панування тоталітарної радянської системи до ліберальної системи побудови суспільства та органів публічної влади, що призвело до розробки та прийняття так званих «рамочних» законів, де визначається порядок публічної реєстрації та види діяльності неурядових, в тому числі і благодійних організацій.

Підкреслено, що в межах одного «рамочного» закону є неможливим визначити всю специфіку діяльності неурядових (громадських) організацій, в тому числі із міжнародним капіталом, що вимагає ухвалення ряду суміжних законодавчих та підзаконних нормативно-правових актів.

Оцінено як негативний досвід Угорщини, де діє окремий законодавчий акт про регулювання діяльності неурядових організацій, що фінансуються за рахунок іноземного капіталу; зазначено, що даний законодавчий акт зобов'язує неурядові організації, що фінансуються за рахунок міжнародних «донорів», у розмірі понад 24 000 євро щорічно звітувати про таких «донорів», і мати відповідний статус в державних реєстрах.

Визначено, що однією із преференцій, що може надаватися неурядовим організаціями, які функціонують з рахунок міжнародних благодійних фондів, на рівні національного законодавства можуть бути визначені податкові пільги та податкові кредити, а також інші засоби фінансового стимулювання їх діяльності,

що часто обумовлюється встановленням зв'язку із їх внеском у розвиток громадського суспільства та задоволення наявних публічних інтересів.

Встановлено, що відповідно до Закону Республіки Польща «Про суспільно корисну діяльність і волонтерство» (Ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie) сферами його застосування є: 1) соціальна допомога, в тому числі допомога сім'ям і особам, які опинилися в складній життєвій ситуації життя та рівні можливості для цих сімей і людей; 1a) підтримка сім'ї та системи патронатного виховання; 1aa) створення умов для задоволення житлових потреб громади та органів місцевого самоврядування; 1b) надання безкоштовної правової допомоги та підвищення обізнаності правового товариства; 2) діяльність з професійної та соціальної інтеграції та реінтеграції людей під загрозою соціального відчуження; 3) благодійна діяльність; 4) збереження і поширення національних традицій, їх плекання і розвиток національної, громадянської та культурної свідомості; 5) діяльність для національних та етнічних меншин і розвитку регіональних мов; 5a) діяльність з інтеграції іноземців; 6) охорона та зміцнення здоров'я, у тому числі медична діяльність у розумінні Закон від 15 квітня 2011 р. «Про медичну діяльність»; 7) діяльність для інвалідів; 8) сприяння працевлаштуванню та професійній активізації безробітних і під загрозою звільнення; 9) діяльність щодо рівноправності жінок і чоловіків; 10) заходи для осіб пенсійного віку; 11) діяльність із підтримки економічного розвитку, у тому числі розвитку підприємництва; 12) діяльність із підтримки розвитку техніки, винахідництва та раціоналізаторства поширення та впровадження нових технічних рішень у діловій практиці; 13) діяльність із підтримки розвитку громад та територіальних громад; 14) наука, вища освіта, освіта, освіта та виховання; 15) заходи для дітей та молоді, у тому числі дитячий відпочинок та рекреація; 16) культура, мистецтво, охорона культурних цінностей та національної спадщини; 17) підтримка та популяризація фізичної культури; 18) екологія та охорона тварин та охорона природної спадщини; 19) туризм та екскурсійна діяльність; 20) громадський порядок і безпека; 21) оборона держави та діяльність Збройних Сил Республіки Польща; 22) поширення і захист свобод і прав і свобод людини

громадянська, а також діяльність, що підтримує розвиток демократії; 22а) надання безоплатних консультацій громадянам; 23) порятунок та цивільний захист; 24) допомога постраждалим від катастроф, стихійного лиха, збройних конфліктів і воєн вдома та за кордоном; 25) заохочення та захист прав споживачів; 26) діяльність щодо євроінтеграції та розвитку контактів та співробітництво між товариствами; 27) сприяння та організація волонтерської діяльності; 28) допомога польській громаді та полякам за кордоном; 29) діяльність для ветеранів і репресованих; 29а) діяльність на користь ветеранів та поранених ветеранів у розумінні положень Закону від 19 серпня 2011 року про ветеранів бойових дій за кордоном держави; 30) промоція Республіки Польща за кордоном; 31) діяльність на благо сім'ї, материнства, батьківства, заохочення та захист прав дитини; 32) протидія залежностям і соціальним патологіям; 32а) ревіталізація; 33) діяльність для неурядових організацій та організацій, перерахованих в ст. 3 розділ 3, в обсязі, зазначеному в пунктах 1-32а; 34) діяльність суб'єктів та підприємств соціального господарства соціальні, про які йдеться в Законі від 5 серпня 2022 року про економіку соціальні.

Встановлено, що надання фінансової підтримки діяльності міжнародних громадських організацій органами місцевого самоврядування відбувається відповідно до чинного законодавства Республіки Польща за результатами проведеного відкритого конкурсу пропозицій або на інших умовах, прямо визначених законодавчими актами, що проводиться із дотриманням таких етапів, як: 1) оголошення відкритого конкурсу пропозицій; 2) призначення конкурсної комісії; 3) відбір пропозицій; 4) оголошення результатів відкритих торгів; 5) укладання договорів про супровід виконання громадського завдання або за доручення виконання громадського завдання обраним організаціям недержавні організації або організації; 6) визнання відкритих торгів недійсними, у разі їх оспорування у судовому порядку через недотримання процедури чи інших встановлених чинним законодавством вимог.

Встановлено, що чинним законодавством Республіки Польщі визначаються основоположні засади здійснення нагляду за громадсько-корисною діяльністю

організації, що спрямовується на задоволення публічного інтересу, що покладається на діяльність спеціально уповноваженого Комітету із контролю за діяльністю неурядових організацій Республіки Польщі, що функціонують за рахунок коштів місцевих та державного бюджету.

Позитивно оцінено досвід Великобританії у реалізації міжнародних благодійних проєктів, де функціонує спеціально уповноважений орган виконавчої влади - Комісія з благодійності, що є ключовим регуляторним органом, що контролює та підтримує діяльність благодійних організацій. Важливими є положення законодавства Великобританії про те, що благодійні цілі, які переслідуються неурядовими організаціями, мають бути чітко визначеними, і відповідати ряду кількісних та якісних критеріїв оцінки, що встановлено Законом про благодійність 2011 року, де визначено, що благодійні організації повинні: мати чітко визначені цілі, які відповідають законодавчо встановленому переліку благодійних цілей (наприклад, освіта, охорона здоров'я, боротьба з бідністю, захист навколишнього середовища тощо); діяти на благо суспільства, а не окремих осіб чи комерційних інтересів; відповідати певним кількісним і якісним критеріям, що визначають ефективність та доцільність їхньої діяльності. Комісія з благодійності контролює, щоб організації відповідали цим вимогам, і надає рекомендації щодо їхньої діяльності. Такий підхід сприяє прозорості та підвищує рівень довіри суспільства до благодійних структур.

Проаналізовано досвід Федеральної Республіки Німеччини, де благодійні фонди функціонують у таких організаційно-правових формах, як: звичайні фонди; неакціонерні фонди; муніципальні фонди; церковні фонди. Муніципальними фондами визнаються ті, мета яких лежить у межах відповідних муніципальних завдань і не має значного впливу за межами території місцевої влади. Якщо інше не зазначено в статуті муніципального фонду, представництво та управління ними є відповідальністю органів, відповідальних за представництво та управління муніципалітетами. Нагляд за такою установою здійснюється муніципальним наглядовим органом, якщо державний уряд не встановить інше. Церковними фондами у розумінні федерального закону Німеччини є фонди, які призначені

виключно або переважно для виконання церковних завдань і засновані церквою, або організаційно пов'язані з церквою, або підлягають церковному нагляду відповідно до статуту фонду, або цілі яких є лише значуще пов'язане з церквою. Відмінним у статусі церковних фундацій від статусу інших типів благодійних фондів, що їх діяльність не підлягає державному нагляду, якщо вони перебувають під наглядом відповідальної церковної влади згідно з церковними правилами.

Неакціонерні фонди відповідно до федерального законодавства Німеччини неакціонерні фонди є фондами без правоздатності, що є активами, призначеними для певної мети, але не є юридичною особою, а був переданий юридичній особі приватного або публічного права для довірчого управління відповідно до волі засновника. Вище юридичне представництво здійснюється юридичною особою, за якою закріплений фонд.

Зроблено висновок, що у Німеччині є можливість створення благодійних фондів як з правовим статусом юридичної особи (що підлягає державному контролю), так і без нього (де прямий державний нагляд відсутній). При цьому слід враховувати, що навіть у разі відсутності окремого статусу юридичної особи, такі фонди мають дотримуватися норм і вимог, що регулюють благодійну діяльність.

На основі дослідженого досвіду нормативно-регулювання регулювання діяльності благодійних організацій зарубіжних країн свідчить про відповідність їх функціонування у формі неурядових (неприбуткових або некомерційних) організацій.

Визначено, що у ряді зарубіжних країн запроваджена практика створення спеціально уповноваженого органу, що здійснює управління у сфері благодійництва, в тому числі є уповноваженим суб'єктом на ведення відповідних реєстрів та здійснення державної реєстрації таких осіб, а забезпечення реалізації функції контролю та нагляду за діяльністю благодійних фондів покладається як правило на відповідні державні аудиторські служби та на податкові органи.

2. Охарактеризовано проблеми організації взаємодії міжнародних благодійних організацій з органами публічної влади на регіональному рівні щодо

реалізації міжнародних проєктів та обґрунтовано напрями забезпечення її ефективності.

До проблем організації взаємодії міжнародних благодійних організацій з органами публічної влади на регіональному рівні щодо реалізації міжнародних проєктів : необхідність пошуку та розробки планів реконструкції територіальних громад, що постраждали внаслідок російської збройної агресії; проблема кадрового забезпечення органів місцевої влади; широкий спектр повноважень у різних сферах життєдіяльності, зокрема у сфері комунального господарства, освіти, медицини, культури, спорту, туризму, управління земельними ресурсами та недостатність фінансових ресурсів на їх реалізацію тощо; регіональна диференціація територіальних громад, що впливає на привабливість певного регіону, муніципалітету чи громади для реалізації благодійних проєктів; нормативна недосконалість положень про встановлення статусу благодійних організацій в Україні; недосконалість здійснення публічного управління та адміністрування із залучення коштів міжнародних донорів для потреб регіонів України.

Обґрунтовано необхідність внесення змін до чинного законодавства України: внесення змін до Закону України «Про благодійну діяльність та благодійні організації», де у статі 3 словосполучення «суспільних інтересів» замінити на словосполучення «публічних інтересів»; заміни у частині 2 статті 3 Закону України «Про благодійну діяльність та благодійні організації» речення «Сферами благодійної діяльності є» на речення «Благодійна діяльність полягає у досягненні публічних інтересів у таких сферах, як»; внесення змін до Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні», де доповнити частину другу статті 52 таким повноваженням виконавчого комітету сільської, селищної, міської, районної у місті ради, як:

«залучати до діяльності ради та її органів експертів задля реалізації міжнародних та внутрішньонаціональних благодійних проєктів, в яких бере участь територіальна громада».

Враховуючи зростаючу роль благодійництва, волонтерської діяльності та неурядового сектору в розв'язанні соціально значущих питань, обґрунтовано доцільність створення спеціалізованого державного органу – Державної агенції з питань благодійництва, волонтерства та неурядової діяльності. Ця структура має функціонувати як координуючий центр із розгалуженою мережею територіальних управлінь, що представлятимуть інтереси місцевих громад на регіональному рівні. Основними завданнями агенції повинні стати забезпечення ефективної співпраці між державними органами, неурядовими організаціями та донорами, сприяння у залученні спільного фінансування для реалізації соціальних проєктів, а також підтримка стратегічних напрямів розвитку кожної окремої громади. Такий орган міг би стати платформою для формування сталих партнерств, координації ініціатив та забезпечення прозорого моніторингу реалізації програм у сфері благодійної та волонтерської діяльності.

ВИСНОВКИ

У дисертації наведено теоретичне узагальнення й нове розв'язання наукового завдання із розкриття сутності і змісту адміністративно-правових засад взаємодії міжнародних благодійних організацій з органами публічної влади на регіональному рівні щодо реалізації міжнародних проєктів в Україні, визначення актуальних проблем вдосконалення правового регулювання та організації такої взаємодії. У результаті проведеного дослідження сформульовано низку нових наукових положень та висновків. Основні з них такі:

1. Розкрито проблеми визначення адміністративно-правових відносин, у яких можуть брати участь благодійні організації, здійснено із врахуванням пасивного характеру їх діяльності як суб'єктів приватного права, що означає відсутність компетенції публічно-владного змісту, заявний порядок такої участі, що дозволило обґрунтувати доцільність виділення наступних адміністративно-правових відносин за участі благодійних організацій, як відносини: державної реєстрації; припинення діяльності; звітності; внутрішньо організаційної діяльності; акредитації представництв, філій іноземних благодійних організацій; державного контролю з боку органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування; адміністративної та дисциплінарної відповідальності суб'єктів благодійної діяльності і посадових осіб органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування.

2. Встановлено, що особливостями взаємодії міжнародних благодійних організацій з органами публічної влади на регіональному рівні є: впровадження концепції публічного адміністрування; запровадження громадсько-державного партнерства, що розглядається як запорука та форма успішної співпраці між державним органом (органом місцевого самоврядування або територіальним управлінням) та громадським сектором міжнародних благодійних організацій щодо реалізації соціальних, гуманітарних або економічних проєктів; державно-правовий характер регулювання; інституційний механізм реалізації.

Обґрунтовано доцільність розуміння взаємодії міжнародних благодійних організацій з органами публічної влади на регіональному рівні щодо реалізації міжнародних проєктів як взаємозв'язок між органами публічної влади та міжнародними благодійними організаціями, погоджений за часом, місцем, обставинами, що передбачає реалізацію спільних заходів, потрібних для досягнення певних цілей та завдань, реалізації функцій взаємодіючих сторін за якого вони справляють взаємний вплив один на одного для досягнення конкретних результатів.

3. Обґрунтовано, що адміністративно-правовий статус міжнародних благодійних організацій та органів публічної влади як суб'єктів взаємодії на регіональному рівні щодо реалізації міжнародних проєктів являється сукупністю визначених законодавством завдань, функцій та повноважень на регіональному рівні, а також визначених чинними адміністративним законодавством обов'язків нести відповідальність за їх невиконання або неналежне виконання. Зasadнича основа співпраці міжнародних благодійних організацій та органів публічної влади як суб'єктів взаємодії на регіональному рівні щодо реалізації міжнародних проєктів проявляється у створенні суб'єктами публічної влади міжнародним благодійним організаціям умов для реалізації завдань та цілей їхньої діяльності, на підставах та у порядку, передбачених чинним законодавством та статутами, під час взаємодії на регіональному рівні щодо реалізації міжнародних проєктів.

4. Виділено такі функції взаємодії міжнародних благодійних організацій та органів публічної влади як суб'єктів взаємодії на регіональному рівні щодо реалізації міжнародних проєктів, як-то: підвищення обізнаності, гуманітарна місія (допомога), адвокація, встановлення фактів, безпекова складова, дослідження та аналіз, моніторинг, а також надання послуг.

5. Аргументовано виокремлено, що методи взаємодії міжнародних благодійних організацій та органів публічної влади в контексті реалізації міжнародних проєктів на регіональному рівні слід розуміти як сукупність підходів, способів аналізу, а також використання правових, організаційних і комунікаційних інструментів, що впливають на суспільну свідомість, поведінку

громадян та динаміку соціальних процесів, що забезпечують ефективну координацію між суб'єктами взаємодії.

Доведено, що серед ключових методів зовнішньої взаємодії є: інформування, що передбачає донесення важливої інформації до зацікавлених сторін; консультування як форма обговорення рішень; делегування повноважень та відповідальності; а також контроль за дотриманням умов реалізації ініціатив.

6. Визначено, що в зарубіжних країнах ефективно впроваджуються такі моделі фінансування благодійних ініціатив, як:

1) гібридне фінансування, що поєднує ресурси держави, приватного бізнесу та громадянського суспільства (наприклад, держава може частково фінансувати експериментальний проєкт, але основний тягар на початковому етапі несе благодійний фонд; якщо модель доведе ефективність, уряд може взяти на себе її масштабування);

2) співфінансування з муніципалітетами, що означає, що муніципалітети мають високий рівень автономії та часто підтримують місцеві ініціативи разом із фондами, де останні можуть отримувати гранти або фінансування за умови, що вони залучать певну частку приватних інвестицій;

3) краудфандинг та філантропія, що передбачає фінансування діяльності благодійних фондів через так званих організацій «донорів»;

4) платформи соціальних ініціатив, що дозволяють збирати кошти на конкретні проєкти (наприклад, фонд «Oranje Fonds», що підтримує соціальні інновації, отримує значну частину коштів від донорів і компаній, які зацікавлені в соціальному впливі).

7. Обґрунтовано необхідність запровадження таких організаційно-правових напрямів підвищення ефективності взаємодії міжнародних благодійних організацій з органами публічної влади на регіональному рівні щодо реалізації міжнародних проєктів в Україні, як: 1) внесення змін до Закону України «Про благодійну діяльність та благодійні організації», де, по-перше, у статі 3 словосполучення «суспільних інтересів» замінити на словосполучення «публічних інтересів»; по-друге, у частині 2 статті 3 Закону України «Про

благодійну діяльність та благодійні організації» речення «Сферами благодійної діяльності є» замінити на речення «Благодійна діяльність полягає у досягненні публічних інтересів у таких сферах, як»; 2) внесення змін до Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні», де доповнити частину другу статті 52 таким повноваженням виконавчого комітету сільської, селищної, міської, районної у місті ради, як: «залучати до діяльності ради та її органів експертів задля реалізації міжнародних та внутрішньо національних благодійних проєктів, в яких бере участь територіальна громада»; 3) створення окремого органу публічної влади у сфері благодійництва із відповідними територіальними управліннями - Державної агенції із благодійництва, волонтерства та неурядової діяльності, що має виконувати функції регіонального представництва інтересів відповідних територіальних громад, що має відігравати активну роль у залученні спільного фінансування, та підтримувати стратегічні цілі розвитку всіх громад у регіонах.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Автоматизована система реєстрації гуманітарної допомоги. URL: <https://good.gov.ua/>
2. Адміністративна процедура як спосіб забезпечення органами місцевого самоврядування прав та інтересів осіб. Офіційний портал новинного видання Децентралізація. URL: <https://decentralization.ua/news/16950>
3. Аналітична доповідь. Стан та перспективи стратегічного партнерства Польщі та України Погляд з Польщі та України. 2022. URL: https://ies.lublin.pl/wp-content/uploads/2022/09/raport-stan-i-perspektywy-partnerstwa_uk.pdf
4. Армаш Н. О. Адміністративно-правовий статус. Велика українська юридична енциклопедія: у 20 т.: Право, 2016. Т.5: Адміністративне право. редкол.: Ю. П. Битяк (голова) [та ін.]; Нац.акад.прав.наук України; Ін-т держави і права ім. В. М.Корецького НАН України; Нац.юрид.ун-т ім. Ярослава Мудрого, 2020. 960с.
5. Асоціація міст України. Соціальний захист. Перелік організацій та фондів, які допомагають українцям під час війни. 14 Червень, 2022. URL: <https://auc.org.ua/novyna/perelik-organizaciy-ta-fondiv-yaki-dopomagayut-ukrayincyam-pid-chas-viyny>
6. Бадер А. В. Взаємодія громадянського суспільства та силових структур (теоретичний аспект). Актуальні проблеми взаємодії громадянського суспільства і Збройних Сил України : збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції. За заг. ред. О. Л. Караман, С. О. Вовк, І. М. Шопіної. Старобільськ : ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2015. С. 9–11.
7. Бехтер Л. В. Адміністративно-правовий статус суб'єктів реалізації міжнародних проєктів із благодійної допомоги на регіональному рівні. *Право і суспільство*. 2024. Випуск №1. Том 1. С. 140-144. DOI 10.32842/2078-3736/2024.1.1.21
8. Бехтер Л. В. До питання про визначення принципів діяльності органів публічної влади на регіональному рівні у взаємодії міжнародних благодійних

організацій щодо реалізації міжнародних проєктів. *Право і суспільство*. 2024. № 2. С. 177-182 DOI 10.32842/2078-3736/2024.2.23

9. Бехтер Л. В. Напрями імплементації в українське законодавство міжнародних стандартів взаємодії міжнародних благодійних організацій та органів державної влади на місцевому рівні. *Свобода, безпека та незалежність: правовий вимір*: Матеріали XIII Міжнародної науково-практичної конференції, (м. Київ, 24 лютого 2023). С. 37-39.

10. Бехтер Л. В. Сутність категорії взаємодії міжнародних благодійних організацій з органами державної влади щодо реалізації міжнародних проєктів: проблематика наукового підходу. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. № 6. 2022. С. 100-105. URL: http://apnl.dnu.in.ua/6_2022/15.pdf DOI 10.32782/39221394

11. Бехтер Л. В. Форми та методи взаємодії міжнародних благодійних організацій та органів державної влади на регіональному рівні щодо реалізації міжнародних проєктів. *Право і суспільство*. 2025. № 1. С. 212-218. DOI 10.32842/2078-3736/2025.1.31

12. Бехтер Л. В. Функції та напрямки взаємодії міжнародних благодійних організацій та органів державної влади на регіональному рівні щодо реалізації міжнародних проєктів. *Interdisciplinary research: scientific horizons and perspectives: collection of scientific papers «SCIENTIA» with Proceedings of the IX International Scientific and Theoretical Conference, February 7, 2025. Reykjavík, Iceland: International Center of Scientific Research (Рейк'явік, Ісландія, 2025)*. С.73-74. DOI 10.36074/scientia-07.02.2025

13. Бехтер Л. В. Механізми взаємодії міжнародних благодійних організацій та органів державної влади в контексті реалізації соціально орієнтованих міжнародних проєктів. *Global trends in science and education: матеріали I Міжнар. наук.-практ. конф.* (м.Київ, 10-12 лютого 2025 р.). С. 1034–1038.

14. Благодійність в Україні: погляд зсередини. URL: <https://zagoriy.foundation/wp-content/uploads/2020/02/zf-charity-inside-view-digital.pdf>
15. Бойко І. В. Адміністративна процедура – поняття, ознаки і види. *Державне будівництво та місцеве самоврядування*. Право. 2017. Вип. 33. С. 113–124
16. Бондарчук Н. Взаємодія органів публічної влади та громадянського суспільства: стан та перспективи розвитку. *Публічне управління та адміністрування: удосконалення та розвиток*. 2023. № 9 DOI 10.32702/2307-2156.2023.9.3
17. Бровдій Я. «Мости довіри»: Як громади ЄС та України будують партнерства. URL: <https://u-lead.org.ua/news/57>
18. Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 № 2456-VI URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text>
19. Васильковський О. Механізми взаємодії органів публічного управління з громадськістю. Рукопис. 2023. 254 с.
20. Вахович І., Смолич Д. Неурядові організації: сутність поняття, ознаки, цілі та функції. *Економіка та суспільство*. 2022. Вип. 46. DOI 10.32782/2524-0072/2022-46-31
21. Велика українська юридична енциклопедія: у 20 т. Т.5: Адміністративне право/редкол.: Ю. П. Битяк (голова) [та ін.]; Нац.акад.прав.наук України; Ін-т держави і права ім.В.М.Корецького НАН України; Нац.юрид.ун-т ім.Ярослава Мудрого. 2020. 960 с.
22. Верхогляд В. О. Адміністративно-правове регулювання взаємодії органів СБ України з іншими державними органами, органами місцевого самоврядуванням та громадськістю : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. ХНУВС. 2011. 477 с.
23. Віднянський С. Україна – Європейський Союз: новий етап відносин у державному контексті російсько-української війни 2014-2022 років. *Міжнародні*

відносини України: Наукові пошуки та знахідки. 2022. № 31. С. 10-37. DOI 10.15407/mzu2022.31.010

24. Волкова Ю. А. Фінансовий ринок у цифрову епоху: процеси розвитку та вдосконалення. *Приватне та публічне право*. 2024. № 4. С. 26-28 DOI 10.32782/2663-5666.2024.4.5

25. Галунько В. В. Адміністративне право України: навч. посіб. Загальне адміністративне право. Херсон. 2011. 320 с.

26. Гвоздик О., Чорногуб Н., Гвоздович Ю., Кебало В., Петренко-Лисак А. Дослідження «Вплив воєнного стану на громадську участь в Україні». 2022. 40 с. URL: <https://rm.coe.int/research-influence-of-martial-law-on-the-civil-participation-in-ukrain/1680a79d85>

27. Головка К. В. Перспективи систематизації муніципального законодавства України: потенціал статутів територіальних громад. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2016. № 1. URL : http://lsej.org.ua/1_2016/8.pdf.

28. Головка К. В. Предметна систематизація муніципального законодавства України: Виборчий кодекс. *Jurnalul Juridic Național: teorie și practică*. 2017. № 6. Т. 1. С. 25–27

29. Головка К. В. Систематизація муніципального законодавства України: теорія і практика: дис. ... д-ра юрид. наук. Ужгород, 2019. 429 с.

30. Головка К. В. Систематизація муніципального законодавства України: сучасні перспективи. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2015. № 4. С. 47–49. URL : http://lsej.org.ua/4_2015/12.pdf.

31. Гончарук В. Реалізація механізмів взаємодії між владою та інститутами громадянського суспільства: виклики та перспективи. *Громадські адміністративні аспекти*. 2022. № 10 (5). с. 35-46. DOI 10.15421/152233

32. Грицяк І. А., Оржель О. Ю., Гладкова С. М. Стандарти європейського врядування. Київ: НАДУ. 2011. 184 с.

33. Гудзь А. О. Класифікація форм і видів благодійної діяльності в Україні. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2019. № 1. С. 61–64. URL: <http://www.sulj.oduvs.od.ua/archive/2019/1/17.pdf> DOI 10.32850/sulj.2019.1-15

34. Гулевська-Черниш А., Заболотний А. Європейська благодійність: ми і вони. URL: <https://helpus.org.ua/a.php?n=506538>
35. Гуманітарна, благодійна та інші види допомог громадам: яких змін потребує урядова Постанова № 590. URL: <https://decentralization.ua/news/15446>
36. Демський Е. Ф. Адміністративне процесуальне право України. Київ: Юрінком Інтер. 2008. 495 с.
37. Дзюба І. В. Адміністративно-правове регулювання діяльності територіальних громад в Україні у період воєнного стану. Матеріали VIII Міжнародної науково-практичної конференції (ДДУВС, 15.03.2024). Частина I. Міжнародна та національна безпека: теоретичні та прикладні аспекти. С. 403-404 DOI 10.31733/15-03-2024/1/403-404
38. Дробуш І. В. Волонтерство як ефективна форма взаємодії громадянського суспільства та влади в умовах збройної агресії російської федерації. *Право в умовах війни: питання теорії та практики*: міжнародна колективна монографія. 2024. с. 131-141.
39. Дрозд О. Ю., Левченко О.В. Безконтактні адміністративні послуги Державної служби України з питань геодезії, картографії та кадастру: питання теорії та практики. Монографія. 2016. 200 с. URL: https://e-pidruchniki.com/content/1985_11administrativna_procedyra_yak_pravova_forma_nadannya_administrativnih_poslyg_ponyattya_oznaki_klasifikaciya_ta_spivvidnoshennya_i_z_symijnimi_pravovimi_ponyattyami.html
40. Європейський Союз: від ідеї до імплементації. Є 24 Практикум / Упорядники: М.К. Кеда та ін.: Навч.-метод. посібник. Чернігів: Десна Поліграф, 2017. 616 с.
41. Єрмак О. О., Мірошніченко А. І. Міжнародні та національні програми допомоги постраждалим від війни: виклики та перспективи. *Ерліхівський журнал*. 2024. Вип. 11. С. 22–27. URL: <https://journals.chnu.chernivtsi.ua/index.php/main/issue/view/9>
42. Заблоцький В. В. Роль громадських організацій в розбудові інститутів громадянського суспільства в Україні. Актуальні проблеми взаємодії

громадянського суспільства і Збройних Сил України: збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції. За заг ред. ред. О. Л. Караман, С. О. Вовк, І. М. Шопіної. Старобільськ: ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2015. С. 28–30. URL:

<4D6963726F736F667420576F7264202D20D2E5E7E85FCAEEEDF4E5F0E5EDF6B3FF5FD1F2E0F0EEE1B3EBFCF1FCEA2E646F63>

43. Завгородній В. А. Правове регулювання взаємодії органів Національної поліції та громадських організацій у протидії корупції: навч. посіб. – Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ; Ліра ЛТД, 2016. 168 с.

44. Завидняк І. О. Адміністративно-правовий статус благодійних організацій в Україні.: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Ірпінь, 2016. 228 с.

45. Івашова Л. М., Антонова Л. В., Крушельницька Т. А. Комплексний механізм взаємодії громадянського суспільства з інститутами влади в контексті розвитку публічно-приватного партнерства. Публічне управління та митне адміністрування. № 2 (37). 2023. С. 31-42. DOI 10.32782/2310-9653-2023-2.4 URL: <http://212.1.86.13:8080/xmlui/handle/123456789/5904>

46. Ігонін Р. В., Вікторчук М. В. Поняття та особливості адміністративних процедур. *Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ ім. Е.О. Дідоренка*. 2019. Вип. 2 (86). С. 182–190. DOI 10.33766/2524-0323.86.182-190

47. Карабін Т. О. Виконання адміністративних актів: нові правила адміністративно-процедурного законодавства. *Право України*. 2024. №11. С. 71-83 DOI 10.33498/louu-2024-11-071

48. Карітас у Дії. 2021. № 1. С. 2. МБФ «КАРІТАС УКРАЇНА». URL: <https://caritas.ua/vidannya/>

49. Карлін М. І. Фінансові системи країн Європейського Союзу: підручник [Текст] / Микола Іванович Карлін, Олена Анатоліївна Івашко. – Луцьк : Вежа-Друк, 2022. 384 с.

50. Ковтун Ю. Є. Оптимізація відносин між органами державної влади та місцевим населенням органів самоврядування в процесі децентралізації. Рукопис.

2022. 232 с. URL: https://op.edu.ua/sites/default/files/publicFiles/dissphd/dysertaciya_kovtun_yu.ue_.pdf
51. Кожевникова В. О. Окремі аспекти сутності та діяльності неурядових організацій (NGO) в сучасних умовах. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2025. Вип. 03, ч. 3. С. 309–312. DOI 10.24144/2788-6018.2025.03.3.48
52. Кожушко О. О. Адміністративно-правове регулювання порядку створення та діяльності благодійних організацій в Україні.: дис. ... канд. юрид. наук.: 12.00.07. Запоріжжя, 2013. 136 с. URL: <https://uacademic.info/ua/document/0413U003896>
53. Кондратенко О. В. Взаємовідносини влади та неурядових організацій в Україні: витоки та сучасний стан. *Наукові праці Міжрегіональної Академії управління персоналом. Політичні науки та публічне управління*. 2023. № 3(69). С. 31–41. DOI 10.32689/2523-4625-2023-3(69)-4
54. Коротков Д. С. Міжнародні неурядові організації: характер впливу на сучасні міжнародні відносини. *Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії*. 2022. № 3(14). С. 18–30. URL: <http://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/28604>
55. Комплексне надання допомоги особам, що постраждали від торгівлі людьми в Україні, 2021. Карітас України. URL: <https://caritas.ua/a2vic/>
56. Коропатнік І. М. Адміністративно-правові засади взаємодії громадянського суспільства і Збройних Сил України: дис. ... д-ра. юрид. наук.: 12.00.07. Київ, 2016. 519 с. URL: <https://nrat.ukrintei.ua/searchdoc/0517U000027/>
57. Котляревська Г. М. Адміністративно-правове забезпечення механізму звернення громадян в Україні: дис. ... д-ра. юрид. наук.: 12.00.07. Запоріжжя, 2020. 434 с. URL: <https://nrat.ukrintei.ua/searchdoc/0520U101854/>
58. Купрій Т. І. Модернізаційні трансформації телебачення в Україні у контексті цифрової медіатизації: стан та перспективи. *Рукопис*. 2023. 220 с. URL: https://knukim.edu.ua/wp-content/uploads/diser/kuprii/kuprii_diser.pdf

59. Курінна Т. Правове регулювання благодійності в США: Досвід для України. *Наукові записки*. 2018. Випуск 40. С. 462-471. URL: https://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2018/07/kurinna_pravove.pdf

60. Легеза Ю. О. Свобода та розумність як правові цінності сучасного цифрового європейського суспільства. *Law. State. Technology*. 2024. № 3. С. 9–13 DOI 10.32782/LST/2024-3-2

61. Лесняк В. Ю. Нормативно-правове регулювання співпраці органів державної влади та інститутів громадянського суспільства в сучасній Польщі. *Наукові перспективи*. 2024. № 2. с. 363-374

62. Марченко О. В. Адміністративно-правове регулювання благодійної діяльності в Україні: автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Київ. 2014. 218 с.

63. Марченко О. В. Адміністративно-правове регулювання благодійної діяльності в Україні.: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Київ, 2014. 218 с.

64. Між радянським минулим та європейською інтеграцією: огляд співпраці України з міжнародними організаціями та спільнотами держав. URL: <https://voxukraine.org/mizh-radyanskym-mynulym-ta-yevropejskoyu-integratsiyeyu-oglyad-spivpratsi-ukrayiny-z-mizhnarodnymy-organizatsiyamy-ta-spilnotamy-derzhav>

65. Міхненко М. М., Кравченко С., Пантелейчук та ін. Суспільство та влада: механізми взаємодії; підручник - метод. матеріали для студентів дисципліни «Механізми взаємодії між суспільством та владою». К: НАДУ, 2013. 80 с.

66. Мішина Н. В. Формування бюджетів муніципальних органів (на матеріалах країн - членів Ради Європи). *Юридичний вісник*. 2022. № 3. С. 154 - 160.

67. Мости довіри: досягнення та результати. URL: <https://www.auc.org.ua/novyna/mosty-doviry-dosyagnennya-ta-rezultaty>

68. Настюк В. Я., Шевчук О. М. Актуальні проблеми взаємодії державних органів і громадськості у запобіганні та протидії наркокорупції в Україні.

Взаємодія державних органів і громадськості у запобіганні та протидії корупції. матеріали наук.-практ.сем., м.Харків, 2014 р. Харків, 2014. С .15-18.

69. Національний портал «Децентралізація». URL: <https://decentralization.ua/>

70. Новий тлумачний словник української мови [Текст] : у 3 т.: 42000 сл. / уклад. В. В. Яременко, О. М. Сліпущко. - К. : Аконіт, 2003 . - ISBN 966-7173-13-5. **Т. 3** : П - Я. - [Б. м.] : [б.в.], 2003. - 862 с.

71. Обласна цільова програма сприяння розвитку громадянського суспільства на 2021–2026 роки. «Харківська обласна військова адміністрація». URL: <https://kharkivoda.gov.ua/oblasna-derzhavna-administratsiya/2638/3305/110787>

72. Олійник В. М. Поняття та принципи взаємодії при виявленні та розкритті злочинів у сфері господарської діяльності. *Форум права*. 2012. № 2. С. 511–518. URL: <http://www.nbu.gov.ua/e-journals/FP/2012-2/12ovmcgd.pdf>.

73. Павлюк О. Парламент Болгарії зробив перший крок для запровадження євро. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/news/2024/07/26/7191012/>

74. Парламент Угорщини схвалив закон про «іноземних агентів». URL: <https://zbruc.eu/node/67235>

75. Петрова К. С. Термінологія у сфері благодійності в сучасній історіографії. URL: <http://dspace.nbu.gov.ua/bitstream/handle/123456789/71953/33-Petrova.pdf?sequence=1>

76. Пилип В. Взаємодія Бюро економічної безпеки України з інститутів громадянського суспільства. Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право. Правознавство. 2024. № 1. с. 102-117. DOI 10.31617/3.2024(132)08

77. Позняковська Н. М., Виговський Д. С. Оподаткування благодійної діяльності: Україна і світ. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2024. Вип. 51. С. 77–83. DOI 10.32782/2413-9971/2024-51-11

78. Податковий кодекс України: Закон України №2755-VI від 02.12.2010. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>

79. Положення «Про Регіональний офіс міжнародного співробітництва», затверджений Розпорядженням Київської обласної військової адміністрації від 05.05.2023 №341 «Про утворення Регіонального офісу міжнародного співробітництва». URL: <https://koda.gov.ua/wp-content/uploads/2023/07/roms.pdf>

80. Погорілко В. Ф., Фрицький О. Ф., Баймуатов М. О. Муніципальне право України: підручник. Юрінком Інтер. 2001. 352 с.

81. Посольство України в республіці Польща. Офіційний веб-сайт. Правова база між Україною та Польщею URL: <http://poland.mfa.gov.ua/ua/ukraine-pl/legal-acts>.

82. Про адміністративну процедуру: Закон України №2073-IX від 17.02.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2073-20#Text>

83. Про благодійну діяльність та благодійні організації: Закон України №5073-VI від 05.07.2012. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5073-17#Text>

84. Про введення воєнного стану в Україні: Указ Президента України 64/2022 від 24.02.2022. №. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/642022-41397>

85. Про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо забезпечення підтримки обороноздатності держави та розвитку оборонно-промислового комплексу України: Закон України № 3428-IX від 8.11.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3428-20#n2>

86. Про внесення змін до Порядку ведення Реєстру неприбуткових установ та організацій, включення неприбуткових підприємств, установ та організацій до Реєстру та виключення з Реєстру: Постанову Кабінету Міністрів України № 1514 від 27.12.2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1514-2024-п#Text>

87. Про громадські об'єднання: Закон України № 4572-VI від 22.03.2012. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4572-17#Text>

88. Про гуманітарну допомогу: Закон України № 3914-IX від 21.08.2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1192-14#Text>

89. Про забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики Постанова Кабінету Міністрів України; Порядок, Положення від 03.11.2010 № 996. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-2010-п#Text>

90. Про засади державної регіональної політики: Закон України №156-VIII від 05.02.2015. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/156-19#Text>

91. Про деякі питання здійснення парламентського контролю з питань отримання і використання міжнародної матеріально-технічної допомоги під час дії воєнного стану: Постанова Верховної Ради України від 16.07.2024 № 3851-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3851-20#Text>

92. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України № 280/97-ВР від 21.05.1997. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-вр#Text>

93. Про місцеві державні адміністрації: Закон України № 3668-IX від 24.04.2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/586-14#Text>

94. Про Національну стратегію сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні на 2021-2026 роки: Указ Президента України №487/2021 від 27.09.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/487/2021#Text>

95. Про основні засади молодіжної політики: Закон України № 1414-IX від 27.04.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1414-20#Text>

96. Про правовий режим воєнного стану: Закон України № 389-VIII від 12.05.2015. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text>

97. Про регулювання містобудівної діяльності: Закон України № 3505-IX від 08.12.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3038-17#Text>

98. Про схвалення Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні: розпорядження Кабінету Міністрів України від 01.04.2014. № 333-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/333-2014-р#Text>

99. Про утворення військових адміністрацій: Указ Президента України №68/2022 від 24.02.2022. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/682022-41405>

100. Прозорий механізм ввезення та розподілу гуманітарної допомоги: як працює автоматизована система (АС ГД) Мінсоцполітики. URL: <https://www.msp.gov.ua/news/24157.html>

101. Ребкало В. А. Державна політика та демократичне управління: наука. розвиток: В. А. Ребкала, В. А. Шахова, Є. А. Афоніна та інші: К: НАДУ, 2014. 28 с.

102. Реєстр символік громадських формувань. «Міністерство юстиції України». URL: <https://minjust.gov.ua/dep/ddr/reestr-simvolik-gromadskih-formuvan>

103. Розпорядження Київської обласної військової адміністрації №341 від 05.05.2023 «Про утворення Регіонального офісу міжнародного співробітництва». URL: <https://koda.gov.ua/wp-content/uploads/2023/07/roms.pdf>

104. Руденко С. А., Куц С. А., Шаповалова Л. В. Благодійність в США: юридичні та практичні аспекти. К.: Асоціація «Бостон- Київ», 1997. 17 с.

105. Русских В. О. Адміністративно-правові засади діяльності благодійних організацій: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Київ. 2015. 202 с.

106. Сербін Р. Стандарти європейського врядування. І. А. Грицяк, О. Ю. Оржель, С. М. Гладкова та ін.; за заг. ред. І. А. Грицяка. Київ: НАДУ, 2011. 184 с.

107. Сербін Р. А. Публічно-правове адміністрування благодійництва в Україні.: дис. ... канд. юрид. наук.: 12.00.07. Харків, 2016. 433 с.

108. Сівков С. В. Взаємодія Міністерства соціальної політики України з громадськими організаціями. 2012. № 5 (83). С. 215.

109. Стійкість та реконструкція України: заклик до розширення партнерських відносин з українськими муніципалітетами. URL: <https://www.coe.int/en/web/portal/-/resilience-and-reconstruction-of-ukraine-call-for-expanded-partnerships-with-ukrainian-municipalities>

110. Сурмін Ю. Енциклопедичний словник державного управління, ред. Ю. В. Ковбасюк, В.П. Трощинський, Ю. П. Сурмін. Київ: НАПА, 2010. 820 с.

111. Терещук Г. А. Концептуальні засади адміністративно-правового забезпечення та реалізації принципу транспарентності в діяльності органів

публічної адміністрації України : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Тернопіль. 2021. 406 с.

112. Ткаченко О. О. Адміністративно-правові аспекти взаємодії Управління ДСО України з іншими суб'єктами забезпечення безпеки органів державної влади. 2012. № 1(85). С. 349.

113. Трамп призупинив міжнародну допомогу від США. Як це зачепить Україну?. Голос Америки. 23 січня 2025 року. URL: <https://www.holosameryky.com/a/tramp-dopomoga/7947843.html>

114. Транскордонне співробітництво України в контексті євроінтеграції. Н. А. Мікула, В. В. Засадко: Монографія, К.: NISD, 2014. 316 с.

115. Фабріціо Россі. Як українські громади будують партнерство з європейськими під час війни. URL: <https://www.pravda.com.ua/columns/2022/11/4/7374943/>

116. Федеральне міністерство економічного співробітництва та розвитку Німеччини BMZ. URL: <https://welfare.green/docs/tips-guides/donori-ta-finansovi-organizacii/federalne-ministerstvo-ekonomichnogo-spivrobitnictva-ta-rozvitku-nimechchini-bmz/>

117. Фесюнін В. М. Організаційно-правові засади взаємодії органів Державної податкової служби з населенням: дис. ... канд. юрид. наук. ХНУВС. 2007. 187 с.

118. Центр «Нова Європа» визначив найбільші провали і досягнення допомоги Заходу за два роки великої війни. URL: <https://neweurope.org.ua/analytics/poglyad-z-ukrayiny-otsinka-dopomogy-zahodu-v-dva-roky-velykoyi-vijny-rosiyi-v-ukrayini/>

119. Шапенко Л. О., Калюжний Р. А. Правове почуття як складова правозастосовної діяльності органів державної влади. *Наукові праці Національного авіаційного університету. Серія: Юридичний вісник «Повітряне і космічне право»*. Київ: НАУ, 2022. № 2(63). С. 63-71. URL: 10.18372/2307-9061.63.16711

120. В. І. Шинкарук (голова редколегії) та ін.; Л. В. Озадовська, Н. П. Поліщук (наукові редактори); І. О. Покаржевська (художнє оформлення). Філософський енциклопедичний словник. Київ: Абрис, 2002. 742 с.

121. Школик А. М. Адміністративно-правові відносини. Велика українська юридична енциклопедія: у 20 т. Х.: Право, 2016. Т.5: Адміністративне право/редкол.: Ю.П. Битяк (голова) [та ін.]; Нац.акад.прав.наук України; Ін-т держави і права ім. В.М.Корецького НАН України; Нац.юрид.ун-т ім. Ярослава Мудрого.2020.960 с.

122. Bridges of Trust. URL: <https://ccre-cemr.org/bridges-of-trust>

123. Carolina Dalla Chiesa, Laura Hesse. The contribution of crowdfunding for philanthropy: A systematic review and framework of donation and reward crowdfunding. URL: <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/full/10.1002/nvsm.1791>

124. Charities Act 2011. URL: <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2011/25/contents>

125. Charity Commission or England and Wales. URL: <https://www.gov.uk/government/organisations/charity-commission>

126. CIVIL SOCIETY Roles and responsibilities in good security sector governance. URL: https://www.dcaf.ch/sites/default/files/publications/documents/DCAF_BG_17_CivilSociety_Nov2022.pdf

127. Digital Restoration EcoSystem for Accountable Management URL: <https://dream.gov.ua/en>

128. Diskussionsentwurf des Bundesministeriums der Finanzen. URL: <https://goo.su/4RuSAka>

129. Działalność stowarzyszeń i podobnych organizacji 21.12.2021 r. społecznych, fundacji, społecznych podmiotów wyznaniowych, kół gospodyń wiejskich oraz samorządu gospodarczego i zawodowego w 2020 r. - wyniki wstępne. URL: <https://goo.su/SK2t3z>

130. Gesetz über die Bildung und Tätigkeit von Stiftungen (Stiftungsgesetz). URL: <https://www.gesetze-im-internet.de/stiftbtg/DDNR014830990.html>

131. Horbalinskiy V. V. Methods of protection and legally protected interested I administrative justice. *Current issues of state and law*. 2023 P. 16-22 DOI 10.32782/apdp.v99.2023.3

132. How the Charity Commission reports on its current regulatory work. URL: <https://www.gov.uk/government/publications/how-the-charity-commission-reports-on-its-current-regulatory-work>

133. International charitable connections: Variation in the countries of operation of overseas charities. URL: <https://goo.su/aZz7ud>

134. International financial support for Ukraine's recovery. URL: <https://bankwatch.org/publication/international-financial-support-for-ukraine-s-recovery>

135. Kind en Gezin diensten. URL: <https://www.kindengezin.be/nl/kind-en-gezin-diensten>

136. Korosten and Ukmerge: Partnership-building for the common good. URL: <https://goo.su/MhOT4A>

137. Leheza Yevhen, Mashchenko Olha. PokataievPavlo. La esencia de las relaciones públicas en el derecho administrativo moderno. *Ratio Juris UNAULA*. 2023. № 18(36).C.379-398 DOI 10.24142/raju.v18n36a16

138. Leheza Yevhen, Serhii Herasymchuk, Olena Banchuk-Petrosova, Vyacheslav Tylchyk, and Volodymyr Rohalskyi. (2023). Features of understanding public relations in Ukraine and European countries. *Ius Humani Revista De Derecho*. 2023. №12(1). Pp.50-66. DOI 10.31207/ih.v12i1.319

139. Leheza Yevhen. Filipenko, Tatiana. Sokolenko, Olha. Darahan, Valerii. Kucherenko. Oleksii. Ensuring human rights in Ukraine: problematic issues and ways of their solution in the social and legal sphere. *Cuestiones Políticas*. 2020. № 64. Pp. 123-136. DOI10.46398/cuestpol.3764.10

140. Leheza Yevhen. Novytskyi Andrii, Kravziuk Alina, Repekha Nataliia, Yefremov Artem. Guarantees within tax legal relations: challenges of the present day. *Cuestiones Políticas*. 2021. №39 (71). Pp.405-416. DOI 10.46398/cuestpol.3971.22

141. Leheza Yevhen. Savielieva, Maryna. Dzhafarova, Olena. (2018). Structural and legal analysis of scientific activity regulation in developed countries. *Baltic Journal*

of Economic Studies. Vol. 4. № 3. Riga: Publishing House «Baltija Publishing». P. 147-157. DO: 10.30525/2256-0742/2018-4-3-147-157

142. Matviichuk Anatolii. Shcherbak Viktor. Sirko Viktoria. Malieieva Hanna. Leheza Yevhen. Human principles of law as a universal normative framework: Principios humanos del derecho como marco normativo universal. Cuestiones Políticas. 2022. №40(75). 221-231 DOI10.46398/cuestpol.4075.14

143. Mishyna N. European court of human rights' judgements implementation by local and regional authorities: relevant publications on the topic. Наукові праці Національного університету «Одеська юридична академія». Одеса, 2023. Т. 33. С. 52-57. DOI 10.32782/npnuola.v33.2023.7

144. NEFCO URL: <https://www.nefco.int/financing/municipalities-in-eastern-europe/green-recovery-ukraine/>

145. Odyntsova I. International legal standards for providing public services in combating corruption / I. Odyntsova, K. Berezhna, N. Yuzikova, Y. Leheza, H. Iliushchenko // Journal of law and political sciences, Vol. 27, issue 2- 2021. P. 275-297 URL: <http://biblio.umsf.dp.ua/jspui/bitstream/123456789/5433/1/10rrr.pdf>

146. Ongelijke onderwijskansen. URL: <https://voorleesexpress.nl>

147. Oranje Fonds. URL: <https://www.oranjefonds.nl>

148. Pojęcia, które mogą się mylić. URL: <https://zpe.gov.pl/a/przeczytaj/Dr7jFJIjA>

149. Prawo zamówień publicznych. 11 września 2019 r. URL: <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20190002019/U/D20192019Lj.pdf>

150. Refugee Start Force. A network and recruitment platform for newcomers, locals, organisations and companies in the Netherlands. URL: <https://refugeestartforce.eu>

151. Research Working Groups. URL: <https://fba.se/en/how-we-work/research/research-working-groups/>

152. Sächsisches Stiftungsgesetz. URL: <https://www.revosax.sachsen.de/vorschrift/20332-SaechsStiftG#p7>

153. Skattefritagelse vandværker sideordnet aktivitet. URL: <https://info.skat.dk/data.aspx?oid=2349053>

154. StreetPro. URL: https://www.streetpro.nl/?utm_source=chatgpt.com

155. The Power of Partnership. URL: https://www.gmfus.org/sites/default/files/2024-05/The%20Power%20of%20Partnership_digital%5B62%5D.pdf

156. The Red Cross is providing humanitarian aid, including psychosocial support and essentials such as food and fuel. URL: <https://www.redcross.org.uk/about-us/what-we-do/international/ukraine>

157. Tylchuk Vyacheslav. Matselyk Tetiana. Hryshchuk, Viktor. Lomakina, Olena. Sydor, Markiiian. Leheza, Yevhen. Administrative and legal regulation of public financial activity: Regulación administrativa y legal de la actividad financiera pública. Cuestiones Política. 2022. № 40(72). Pp. 573-581. DOI 10.46398/cuestpol.4072.33

158. Types of childcare in the Netherlands. URL: https://www.iamexpat.nl/expat-info/family-kids/types-of-childcare-netherlands?utm_source=chatgpt.com

159. Ukraine – An opportunity for the Grand Bargain signatories to translate their commitments to local leadership of crisis response into practice. URL: <https://goo.su/XF7c0QN>

160. Ukraine Partnership Series. URL: <https://www.state.gov/ukraine-partnership-series/>

161. U-LEAD. URL: <https://u-lead.org.ua/en>

162. United nations development programme. URL: <https://www.undp.org/sites/g/files/zskgke326/files/2024-11/fundingandfinanceformunicipalitiescourse.pdf>

163. Ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. 24 kwietnia 2003 r. URL: <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20030960873/U/D20030873Lj.pdf>

164. Ustawa o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych. 27 sierpnia 1997 r. URL: <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU19971230776/U/D19970776Lj.pdf>
165. Ustawa o spółdzielniach socjalnych. 27 kwietnia 2006 r. URL: <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=wdu20060940651>
166. Ustawa o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. 13 czerwca 2003 r. URL: <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=wdu20031281176>
167. Villasmil-Espinoza, Jorge J., Leheza Yevhen, Holovii Liudmyla. Reflections for the interdisciplinary study of the Russian Federation's invasion of Ukraine in 2022: Reflexiones para el estudio interdisciplinario de la invasión de Ucrania por parte de la Federación Rusa en 2022. Cuestiones Políticas. 2022. № 40(73). Pp.16-24. DOI 10.46398/cuestpol.4073.00
168. Was sind Social Impact Bonds? URL: <https://www.bertelsmann-stiftung.de/en/publications/publication/did/was-sind-social-impact-bonds>
169. Wat is jongerenwerk? URL: <https://www.nji.nl/jongerenwerk/wat-is-het>
170. Wat wij tot nu toe hebben bereikt. URL: <https://www.streetpro.nl/resultaten/>
171. What CARE International does in Ukraine. URL: <https://www.care-international.org/our-work/where-we-work/ukraine>
172. Work in Progress: Ukraine's State-Civil Partnership to Reform the Security Sector. URL: <https://www.clingendael.org/sites/default/files/2023-09/work-in-progress.pdf>
173. Zadyraka Nataliia. Leheza Yevhen. Bykovskyi, Mykola. Zheliezniak, Yevhenii. Leheza, Yulia. Correlation of Legal Concepts of Administrative Procedure and Administrative Liability in the Sphere of Urban Planning. Jurnal cita hukum indonesian law journal. 2023. Vol. 11 No. 1, pp. 33-44. DOI 10.15408/jch.v11i1.31784

ДОДАТКИ

ДОДАТОК А

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

- статті у наукових фахових виданнях України:

1. Бехтер Л. В. Сутність категорії взаємодії міжнародних благодійних організацій з органами державної влади щодо реалізації міжнародних проєктів: проблематика наукового підходу. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2022. № 6. С. 100–105. DOI 10.32782/39221394

2. Бехтер Л. В. Адміністративно-правовий статус суб'єктів реалізації міжнародних проєктів із благодійної допомоги на регіональному рівні. *Право і суспільство*. 2024. Вип. 1, т. 1. С. 140–144. DOI 10.32842/2078-3736/2024.1.1.21

3. Бехтер Л. В. До питання про визначення принципів діяльності органів публічної влади на регіональному рівні у взаємодії міжнародних благодійних організацій щодо реалізації міжнародних проєктів. *Право і суспільство*. 2024. № 2. С. 177–182. DOI 10.32842/2078-3736/2024.2.23

4. Бехтер Л. В. Форми та методи взаємодії міжнародних благодійних організацій та органів державної влади на регіональному рівні щодо реалізації міжнародних проєктів. *Право і суспільство*. 2025. № 1. С. 212–218. DOI 10.32842/2078-3736/2025.1.31

- наукові праці, які додатково відображають наукові апробації результатів дисертації:

5. Бехтер Л. В. Напрями імплементації в українське законодавство міжнародних стандартів взаємодії міжнародних благодійних організацій та органів державної влади на місцевому рівні. *Свобода, безпека та незалежність: правовий вимір* : XIII Міжнародна науково-практична конференція, м. Київ, 24 лютого 2023. Київ, 2023. С. 37–39.

6. Бехтер Л. В. Функції та напрямки взаємодії міжнародних благодійних організацій та органів державної влади на регіональному рівні щодо реалізації міжнародних проєктів. *Interdisciplinary research: scientific horizons and perspectives* : collection of scientific papers «Scientia» with proceedings of the IX International Scientific and Theoretical Conference, Reykjavík, Iceland, 7 Feb. 2025. С. 73–74. Reykjavík, Iceland, 2025. DOI 10.36074/scientia-07.02.2025

7. Бехтер Л. В. Механізми взаємодії міжнародних благодійних організацій та органів державної влади в контексті реалізації соціально орієнтованих міжнародних проєктів. *Global trends in science and education* : I Міжнародна науково-практична конференція, м. Київ, 10–12 лютого 2025. Київ, 2025. С. 1034–1038.

ДОДАТОК Б

Порівняльна таблиця до проєкту Закону України «Про оптимізацію механізму забезпечення діяльності органів публічної влади на регіональному рівні у взаємодії з міжнародними благодійними організаціями щодо реалізації міжнародних проєктів»

Чинна редакція	Пропоновані зміни	Нова редакція
Закон України «Про благодійну діяльність та благодійні організації»		
Стаття 3. Цілі та сфери благодійної діяльності 1. Цілями благодійної діяльності є надання допомоги для сприяння законним інтересам бенефіціарів у сферах благодійної діяльності, визначених цим Законом, а також розвиток і підтримка цих сфер у суспільних інтересах. 2. Сферами благодійної діяльності є: 1) освіта; 2) охорона здоров'я; 3) екологія, охорона довкілля та захист	1) У статі 3 словосполучення «суспільних інтересів» замінити на словосполучення «публічних інтересів»; 2) у частині 2 статті 3 речення «Сферами благодійної діяльності є» замінити на «Благодійна діяльність полягає у досягненні публічних інтересів у таких сферах, як» та викласти частину 2 статті 3 у такій редакції: Благодійна діяльність полягає у досягненні публічних інтересів у	Стаття 3. Цілі та сфери благодійної діяльності 1. Цілями благодійної діяльності є надання допомоги для сприяння законним інтересам бенефіціарів у сферах благодійної діяльності, визначених цим Законом, а також розвиток і підтримка цих сфер у публічних інтересах. 2. <i>Благодійна діяльність полягає у досягненні публічних інтересів у таких сферах, як:</i> 1) освіта; 2) охорона здоров'я;

тварин; 4) запобігання природним і техногенним катастрофам та ліквідація їх наслідків, допомога постраждалим внаслідок катастроф, збройних конфліктів і нещасних випадків, а також біженцям та особам, які перебувають у складних життєвих обставинах; 5) опіка і піклування, законне представництво та правова допомога; 6) соціальний захист, соціальне забезпечення, соціальні послуги і подолання бідності; 7) культура та мистецтво, охорона культурної спадщини; 8) наука і наукові дослідження; 9) спорт і фізична культура; 10) права людини і	таких сферах, як: 1) освіта; 2) охорона здоров'я; 3) екологія, охорона довкілля та захист тварин; 4) запобігання природним і техногенним катастрофам та ліквідація їх наслідків, допомога постраждалим внаслідок катастроф, збройних конфліктів і нещасних випадків, а також біженцям та особам, які перебувають у складних життєвих обставинах; 5) опіка і піклування, законне представництво та правова допомога; 6) соціальний захист, соціальне забезпечення, соціальні послуги і подолання бідності; 7) культура та мистецтво, охорона культурної спадщини;	3) екологія, охорона довкілля та захист тварин; 4) запобігання природним і техногенним катастрофам та ліквідація їх наслідків, допомога постраждалим внаслідок катастроф, збройних конфліктів і нещасних випадків, а також біженцям та особам, які перебувають у складних життєвих обставинах; 5) опіка і піклування, законне представництво та правова допомога; 6) соціальний захист, соціальне забезпечення, соціальні послуги і подолання бідності; 7) культура та мистецтво, охорона культурної спадщини; 8) наука і наукові дослідження; 9) спорт і фізична
---	---	---

громадянина та основоположні свободи; 11) розвиток територіальних громад; 12) розвиток міжнародної співпраці України; 13) стимулювання економічного росту і розвитку економіки України та її окремих регіонів та підвищення конкурентоспроможності України; 14) сприяння здійсненню державних, регіональних, місцевих та міжнародних програм, спрямованих на поліпшення соціально-економічного становища в Україні; 15) сприяння обороноздатності та мобілізаційній готовності країни, захисту населення у надзвичайних ситуаціях мирного і воєнного	8) наука і наукові дослідження; 9) спорт і фізична культура; 10) права людини і громадянина та основоположні свободи; 11) розвиток територіальних громад; 12) розвиток міжнародної співпраці України; 13) стимулювання економічного росту і розвитку економіки України та її окремих регіонів та підвищення конкурентоспроможності України; 14) сприяння здійсненню державних, регіональних, місцевих та міжнародних програм, спрямованих на поліпшення соціально-економічного становища в Україні; 15) сприяння обороноздатності та	культура; 10) права людини і громадянина та основоположні свободи; 11) розвиток територіальних громад; 12) розвиток міжнародної співпраці України; 13) стимулювання економічного росту і розвитку економіки України та її окремих регіонів та підвищення конкурентоспроможності України; 14) сприяння здійсненню державних, регіональних, місцевих та міжнародних програм, спрямованих на поліпшення соціально-економічного становища в Україні; 15) сприяння обороноздатності та мобілізаційній готовності країни, захисту населення у
--	--	--

стану. 3. Благодійні організації не мають права надавати благодійну допомогу політичним партіям або від імені політичних партій, а також брати участь у виборчій агітації.	мобілізаційній готовності країни, захисту населення у надзвичайних ситуаціях мирного і воєнного стану.	надзвичайних ситуаціях мирного і воєнного стану. 3. Благодійні організації не мають права надавати благодійну допомогу політичним партіям або від імені політичних партій, а також брати участь у виборчій агітації.
---	---	---

Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні»

Стаття 52. Повноваження виконавчого комітету сільської, селищної, міської, районної у місті ради 1. Виконавчий комітет сільської, селищної, міської, районної у місті (у разі її створення) ради може розглядати і вирішувати питання, віднесені цим Законом до відання виконавчих органів ради. 2. Виконавчий комітет ради:	Доповнити частину другу статті 52 таким повноваженням виконавчого комітету сільської, селищної, міської, районної у місті ради, як: <i>«залучати до діяльності ради та її органів експертів задля реалізації міжнародних та внутрішньонаціональних благодійних проєктів, в яких бере участь територіальна громада».</i>	Стаття 52. Повноваження виконавчого комітету сільської, селищної, міської, районної у місті ради Повноваження виконавчого комітету сільської, селищної, міської, районної у місті ради 1. Виконавчий комітет сільської, селищної, міської, районної у місті (у разі її створення) ради може розглядати і вирішувати питання,
---	--	---

1) попередньо розглядає та схвалює проекти місцевих програм соціально-економічного і культурного розвитку, цільових програм з інших питань, прогноз місцевого бюджету, проект місцевого бюджету, проекти рішень з інших питань, що вносяться на розгляд відповідної ради; 2) координує діяльність відділів, управлінь та інших виконавчих органів ради, підприємств, установ та організацій, що належать до комунальної власності відповідної територіальної громади, заслуховує звіти про роботу їх керівників; 3) має право змінювати або скасовувати акти підпорядкованих йому відділів, управлінь, інших виконавчих		віднесені цим Законом до відання виконавчих органів ради. 2. Виконавчий комітет ради: 1) попередньо розглядає та схвалює проекти місцевих програм соціально-економічного і культурного розвитку, цільових програм з інших питань, прогноз місцевого бюджету, проект місцевого бюджету, проекти рішень з інших питань, що вносяться на розгляд відповідної ради; 2) координує діяльність відділів, управлінь та інших виконавчих органів ради, підприємств, установ та організацій, що належать до комунальної власності відповідної територіальної громади, заслуховує звіти про роботу їх керівників;
--	--	--

органів ради, а також їх посадових осіб. 3. Сільська, селищна, міська рада може прийняти рішення про розмежування повноважень між її виконавчим комітетом, відділами, управліннями, іншими виконавчими органами ради та сільським, селищним, міським головою (у тому числі з метою забезпечення надання адміністративних послуг у строк, визначений законом) в межах повноважень, наданих цим Законом виконавчим органам сільських, селищних, міських рад.		3) має право змінювати або скасовувати акти підпорядкованих йому відділів, управлінь, інших виконавчих органів ради, а також їх посадових осіб; <i>4. залучати до діяльності ради та її органів експертів задля реалізації міжнародних та внутрішньонаціональних благодійних проєктів, в яких бере участь територіальна громада.</i> 3. Сільська, селищна, міська рада може прийняти рішення про розмежування повноважень між її виконавчим комітетом, відділами, управліннями, іншими виконавчими органами ради та сільським, селищним, міським головою (у тому числі з метою забезпечення надання
--	--	--

		адміністративних послуг у строк, визначений законом) в межах повноважень, наданих цим Законом виконавчим органам сільських, селищних, міських рад
--	--	---

Проект Закону України «Про оптимізацію механізму забезпечення діяльності органів публічної влади на регіональному рівні у взаємодії з міжнародними благодійними організаціями щодо реалізації міжнародних проєктів»

Верховна Рада України постановляє:

I. Внести зміни до таких законодавчих актів України:

1. Внесення змін до Закону України «Про благодійну діяльність та благодійні організації», де у статі 3 словосполучення «суспільних інтересів» замінити на словосполучення «публічних інтересів».

Крім того є необхідним у частині 2 статті 3 Закону України «Про благодійну діяльність та благодійні організації» речення «Сферами благодійної діяльності є» замінити на «Благодійна діяльність полягає у досягненні публічних інтересів у таких сферах, як».

З врахуванням зазначених пропозицій стаття 3 Закону України «Про благодійну діяльність та благодійні організації» вимагає викладення у такій редакції:

«Стаття 3. Цілі та сфери благодійної діяльності

1. Цілями благодійної діяльності є надання допомоги для сприяння законним інтересам бенефіціарів у сферах благодійної діяльності, визначених цим Законом, а також розвиток і підтримка цих сфер у публічних інтересах.

2. *Благодійна діяльність полягає у досягненні публічних інтересів у таких сферах, як:*

- 1) освіта;
- 2) охорона здоров'я;
- 3) екологія, охорона довкілля та захист тварин;
- 4) запобігання природним і техногенним катастрофам та ліквідація їх наслідків, допомога постраждалим внаслідок катастроф, збройних конфліктів і нещасних випадків, а також біженцям та особам, які перебувають у складних життєвих обставинах;

- 5) опіка і піклування, законне представництво та правова допомога;
- 6) соціальний захист, соціальне забезпечення, соціальні послуги і подолання бідності;
- 7) культура та мистецтво, охорона культурної спадщини;
- 8) наука і наукові дослідження;
- 9) спорт і фізична культура;
- 10) права людини і громадянина та основоположні свободи;
- 11) розвиток територіальних громад;
- 12) розвиток міжнародної співпраці України;
- 13) стимулювання економічного росту і розвитку економіки України та її окремих регіонів та підвищення конкурентоспроможності України;
- 14) сприяння здійсненню державних, регіональних, місцевих та міжнародних програм, спрямованих на поліпшення соціально-економічного становища в Україні;
- 15) сприяння обороноздатності та мобілізаційній готовності країни, захисту населення у надзвичайних ситуаціях мирного і воєнного стану.

3. Благодійні організації не мають права надавати благодійну допомогу політичним партіям або від імені політичних партій, а також брати участь у виборчій агітації».

2. Внести зміни до Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні», де доповнити частину другу статті 52 таким повноваженням виконавчого комітету сільської, селищної, міської, районної у місті ради, як:

«залучати до діяльності ради та її органів експертів задля реалізації міжнародних та внутрішньонаціональних благодійних проєктів, в яких бере участь територіальна громада»;

II. Прикінцеві та перехідні положення

1. Цей Закон набирає чинності з дня його опублікування.

ДОДАТОК В

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з наукових досліджень та трансферу
технологій ДУ-КАІ

Сергій ГНАТЮК

червня 2025 року

АКТ

про впровадження результатів дисертаційної роботи
БЕХТЕР Лілії Валеріївни**«Адміністративно-правові засади діяльності органів публічної влади на регіональному
рівні у взаємодії з міжнародними благодійними організаціями щодо реалізації
міжнародних проєктів»**на здобуття наукового ступеня доктора філософії
зі спеціальності 081 «Право»

Комісія у складі:

голови –

ЖУКОРСЬКА Ярина Михайлівна - декан факультету права та
міжнародних відносин Державного університету «Київський
авіаційний інститут», кандидат юридичних наук, доцент

членів комісії:

ШАПЕНКО Людмила Олександрівна, к.ю.н., доцент, завідувач
кафедри конституційного і адміністративного права Державного
університету «Київський авіаційний інститут».
УСТИНОВА Ірина Петрівна, к.ю.н., доцент, професор кафедри
конституційного і адміністративного права Державного університету
«Київський авіаційний інститут».
КУНЄВ Юрій Дмитрович, д.ю.н., професор, професор кафедри
конституційного і адміністративного права Державного університету
«Київський авіаційний інститут».

цим Актом засвідчує, що результати дисертаційного дослідження аспіранта Бехтер Л.В. «Адміністративно-правові засади діяльності органів публічної влади на регіональному рівні у взаємодії з міжнародними благодійними організаціями щодо реалізації міжнародних проєктів» кафедри конституційного і адміністративного права факультету права та міжнародних відносин Державного некомерційного підприємства «Державний університет «Київський авіаційний інститут» були впроваджені в навчально-методичній діяльності кафедри конституційного і адміністративного права 2023-2024 н.р. та 2024-2025 н.р.

Результати дисертаційного дослідження були використані при вдосконаленні та доповненні лекційних та практичних занять з таких навчальних курсів: «Адміністративне право» та «Адміністративне право України» першого (бакалаврського) та другого (магістерського) рівня вищої освіти.

Голова комісії

Ярина ЖУКОРСЬКА

Члени комісії

Людмила ШАПЕНКО

Ірина УСТИНОВА

Юрій КУНЄВ